

188

16

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ
ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱՆ

ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԻԶՄԻ ԴԵՄ ՄՂՎՈՂ
ՊԱՅՔԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ
ՈՒ ՄԵՐԶԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

350.7
34-25

ՊԵՏՆՐԱՏ 1727 ՅԵՐԵՎԱՆ

11 MAR 2010

350.7

34.25

uy

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք.

16-րդ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ
ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱ

ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԻԶՄԻ ԴԵՄ ՄՂՎՈՂ
ՊԱՅՔԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ
ՈՒ ՄԵՐԶԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Յու. Ա. Յակովլևի զեկուցումը յեզ յեզրափակ-
ման խոսքը

(5-4844
49)

Հր. № 994: Գրառեպոստ № 2165 (բ): Տիրած 2000:
Պետհրատի առաջին տպարան Վաղարշապատում:
Տառովեր № 108:

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Ընկերներ, խորհրդային չերկրի բանվոր դասակարգը և կոմունիստական կուսակցությունն իրենց առաջ են դրել արդյունաբերության հիմնական վերակառուցման, ինդուստրիայի արագ զարգացման և դուրսդրանտիստության սոցիալիստական վերակառուցման գործին ձեռնարկելու մեծագույն խնդիրը: Մենք վոչ միայն դրել ենք այդ խնդիրները, մենք արդեն լուրջ կոնիլներ ենք մղում նրանց իրականացման համար: Մենք այժմ արդեն այդ խնդիրները լուծում ենք մեր պրակտիկ աշխատանքի ընթացքում: Հնգամյա պլանի թվերի սլունյակները խոսում են այն խնդիրների մասին, վորոնց լուծման համար մենք այժմ արդեն կոնիլ ենք մղում: Տնտեսության վերակառուցման համար անհրաժեշտ է մեր պետական ապարատի վերակառուցումը: Արդյունաբերության և գյուղատնտեսության վերակառուցման ասպարիզում ունեցած մեր փորձը ցույց է տալիս, թե ինչ հսկայական միջոցներ, ինչ հավելյալ զգվարություններ է ծնում մեր պետական ապարատի վատ վորակը—նրա չափազանց մեծ ծավալը, ձգձգումները և բյուրոկրատիզմը: Ապարատի մի վորակը պահանջվում է նրա համար, վոր պետի աշխուժացնենք իմպրիալիստական և քաղաքացիական սլատերազմի տարիներում փակված ու կի-

սաքանդ գործարանը, մյուսը պահանջվում է նրա համար, վորպեսզի նոր գործարան կառուցենք համաշխարհային տեխնիկայի ժամանակակից նվաճումների հիման վրա: Ապարատի մի վորակն անհրաժեշտ է, վորպեսզի ամրացնենք մեր և գյուղացիության մերձեցումը՝ նրա հետ առևտուր անելով, մյուսն անհրաժեշտ է, վորպեսզի այդ մերձեցումն ամրապնդենք վոչ միայն առևտրի, այլև կոլլեկտիվների, խորհրդային տնտեսությունների և կոնսրակտացիայի հիման վրա: Ի՞նչ պետք է անի կուսակցությունը կառավարման ապարատն արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության վերակառուցման խնդիրներին համապատասխանեցնելու համար, ի՞նչ ուղղությամբ պետք է ընթանա նրա այդ աշխատանքը, — ահա այս հարցը բյուրոկրատիզմի վերաբերյալ թեզիսների գլխավոր թեման է:

ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԱՏՈՒԳՈՒԹՅՈՒՆԸ — ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԵՆՆ Ե

Ընկերներ, չես կարծում եմ, դուք ուշադրություն եք դարձրել այն բանի վրա, վոր այս թեզիսներում առաջին տեղը զբաղում է և առանձնապես ընդգծված է կասառման սոսկություն հարցը: Միքանի ընկերներ, թե թեզիսները մշակելիս և թե հրապարակվելուց հետո, տարակուսում ելին՝ ճիշտ է, արդյոք, վոր հենց կատարման ստուգության հարցին և այս թեզիսներում առաջին տեղը տրված: Այս հարցի պատասխանը պետք է անմիջապես տալ, վորպեսզի վոչ մի թյուրիմացություն չլինի: Յեվ, իրոք, ինչո՞ւ ալժամ ևս, չիրը Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից անցել է համարյա 12

տարի, ինչո՞ւ ալժամ ևս Կենտրոնական Կոմիտեն բյուրոկրատիզմի վերաբերյալ թեզիսներում առաջին պլանի վրա չե գնում կատարման ստուգությունը:

Վոչ մի բուրժուական չերկրում այսպիսի հարց չի դրված: Ինչո՞ւ: Վորովհետև, վորևե հին բուրժուական չերկրում վոչ մի «մկրատ» չկա այդ չերկրի քաղաքական ու տնտեսական կարգի և նրա վորոշումներն ու պատվերներն իրագործող ապարատի միջև: Բուրժուական ժրանսիայի պետական ապարատը, վոր կազմակերպվել է 100—120 տարվա ընթացքում, վոչ մի հակասության մեջ չե այդ չերկրի քաղաքական կարգի հետ: Բուրժուազիան լիակատար չերաշխիք ունի, վոր նրա կառավարության, նրա պարլամենտի ամեն մի վորոշում ամբողջ ապարատը վերիցվար ճշտությամբ ու ժամանակին կկատարի: Ունենք մենք այդպիսի չերաշխիք: Մենք կալվածատիրական բուրժուական Ռուսաստանի հին ապարատը փշրեցինք, վորպես բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության պետական ձնշման մի մեքենա: Սակայն մենք ստիպված ելինք մեր նոր ապարատն զգալի չափով կազմելու այն մարդկանցից, վորոնք մեզ ժառանգություն մնացին հին հասարակակարգից. այդ ապարատի մի շարք մասերը մենք պատրաստի ձևով տեղափոխեցինք մեր ապարատը: Հենց այդ պատճառով մենք, վորպես խորհրդային չերկիր, չերաշխիք չունենք՝ թե մեր կառավարական մարմինները վորոշումներն իրոք կկատարվեն մեր ապարատի կողմից (վորը բավականաչափ խորթ է մեզ՝ անձնական կազմի տեսակետից և այլն):

Պրակտիկան մեզ իրավունք է տալիս այդ մասին

կասկածելու: Մեր որենքների և կուսակցական գիրկեր-
տիքների խեղաթուրումների և ուղղակի խախտումնե-
րի թիվը չափազանց մեծ է: Ահա մեկն այն պատ-
ճառներից, թե ինչու կատարման ստուգությունը մե-
ղանում առաջին պլանի վրա չե դրված, ահա այն
պատճառներից մեկը, թե ինչու Վլադիմիր Իլյինը
միշտ կատարման ստուգության խնդիրն առաջադրում
էր, վորպես վոչ միայն ԲԳՏ, այլ նաև վորպես մեր
ամբողջ ֆադախանությունը կարևորագույն խնդիր:

Կատարման ստուգության խնդիրը հատկապես
այժմ սուր կերպով դնելու մյուս պատճառը ներկա
մոմենտի այն առանձնահատկություններն են, վորոնց
քննությունը զբաղվեցին թե կուսակցության կենտկո-
մի ապրիլյան պլենումը և թե ամբողջ կոնֆերենցիան:
Մենք այժմ ապրում ենք այնպիսի պայմաններում,
չերբ կուլակը հարձակվում է, իսկ մենք նրան հետ
ենք մղում: Մենք ապրում ենք այնպիսի պայմանե-
րում, չերբ մեր սոցիալիստական հարձակումը կատա-
ղի դեմադրության և հանդիպում կուլակի կողմից, վո-
րը վախենում է իր գիրքերը կորցնել: Կուլակը, իսկ
մի շարք դեպքերում նաև նեպոմանը և մեր չինովնի-
կական ապարքատում նստած բուրժուական ինտելի-
գենտներն աշխատում են ծավալվող դասակարգային
պայքարում մեր պետական մեքենայի վորոշ մասերն
իրենց կողմը դարձնել իրենց ծառայեցնել: Ուստի կա-
սարման ստուգության հարցը դառնում է կենցաղական
հարց, վորին պետք է առանձնապես մեծ ուշադրություն
նվիրել, նույնիսկ ավելի, քան այդ անհրաժեշտ էր սրա-
նից մի քանի տարի առաջ:

Մենք իրավունք ունենք այսպիսի հարց դնելու:

չերբ 1921—22 թ. Վլադիմիր Իլյինն առանձին ուժով
ընդգծեց կատարման ստուգության այդ հարցը, դրա-
նից հետո այդ հարցն ավելի քիչ կարևորություն է
ստացել, թե՛ ավելի շատ: Դուք, անշուշտ, կհամաձայն-
վեք, վոր այդ հարցն այժմ ավելի կարևոր է դարձել,
վորովհետև այժմ հասել է այն կռիվների ժամանակը,
վոր նախատեսել է Լենինը: Լենինը կուսակցության
XI համագումարում ուղղակի ասել է. մեզ սպասում է
«վճռական կռիվ ուսական կապիտալիզմի դեմ, վորը
ծնվում ու աճում է մանր գյուղացիական տնտեսու-
թյունից և վորը պաշտպանվում է նրա կողմից. ահա
այստեղ մոտիկ ապագայում մեզ կռիվ է սպասում,
վորի ժամանակը ճշտորեն վորոշել չի կարելի»: Դուք
լավ մտածեցեք Լենինի այդ մատնանշումի մասին,
հատկապես համեմատեցեք այն մարդկանց չելույթնե-
րի հետ, վորոնք մեկնաբանելով Լենինին՝ բանն այն-
տեղ հասցրին, թե Իլյինը վերջին տարիներում վոչ մի
ցուցում չի տվել կուլակի նկատմամբ: Լենինն ուղ-
ղակի ասել է, վոր մենք ապագայում կովելու չենք
ուսական կապիտալիզմի դեմ, վորը ծնվում ու աճում
է գյուղացիական մանր տնտեսությունից: Յեվ չեթե
այն ժամանակ կուսակցության XI համագումարում
չեր կարելի ժամանակը վորոշել, ապա այժմ մեզ համար
պարզ է, վոր այդ ժամանակները հասել են, վոր այդ
կռիվը մեզ արդեն մղում են: Իսկ չեթե մենք իրոք
այդ կռիվը մղում ենք, ապա այդ նշանակում է, վոր
կատարման ստուգության հարցը, այն հարցը, թե
ինչպես է փրկարկվում մեր դասակարգային դիժը, թե
մեր ապարատն ինչպես է հակահարված տալիս կու-
լակին, թե ինչպես է մեր պետական ապարատն աշ-

խառնում գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման համար, — այդ հարցերը դառնում են վոչ թե ԲԳՏ հարցեր, վոչ թե այս կամ այն ապարատի հարցեր, այլ, ինչպես լենինն և ասել, դառնում են քաղաքականության կարևորագույն հարցեր:

Պետք է, արդյոք, որինակներ բերել, թե ինչպես գործնականում կատարման այդ ստուգությունը մի շարք բացեր և չեղան հանում հատկապես այս ասպարիզում: Անցյալ տարվա պարենային մթերումները ցույց տվին, վոր մեր ապարատի մի շարք մասերը գերադասեցին կուլակի հետ բարեկամարար վարվել, կուլակի հետ խաղաղություն պահպանել, քան կատարել կուսակցական դիրեկտիվներն ու խորհրդային որենքները: Այնպիսի մի կազմակերպություն է, ցույց տվեց, վոր մեզանում գոյություն ունեն ամբողջ կադմակերպությունների վերնաշերտեր, վորոնք շնորհիվ դասակարգայնորեն-թշնամի տարրերի հետ մերձենալու, շնորհիվ բանվոր դասակարգից կտրվելու դառնում են մեզ ոտար ուժերի ձայնավողը: Վերջապես, այդ մասին և խոսում նաև գյուղատնտեսական հարկի անցյալ տարվա կամպանիայի վորձը, չերը անհատական կարգով հարկման պետք էր չենթարկել տնտեսությունների մոտավորապես 30%-ը, այնինչ հարկման չենթարկվեց միայն 1 և կես %-ը, և այն էլ անհատական հարկման չենթարկվեցին շատ դեպքերում վոչ թե կուլակները, այլ միջակները, և մենք հարկադրված չեղանք վերելից շահելու սխալները:

Այդ փորձը ցույց է տալիս, վոր աշխատանքի վոր բնագավառն էլ մենք վերցնենք, կատարման ստուգության

հարցն առաջադրվում է, վորպես ֆազիսականության կենսոնական հարց, վորպես բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու մեր ամբողջ պլանի կենսոնական հարց:

Կուսակցության կենտրոնական Կոմիտեի թեզիսները կատարման ստուգությունը քննության են առնում վոչ միայն այն տեսակետից, թե ինչպես են կատարվում մեր որենքներն ու դիրեկտիվները. կատարման ստուգությունն ունի նաև իր այլ կողմը, — տեղական փորձի հիման վրա ստուգել, թե վորքան լավ են կենսոնական դիրեկտիվներն ու ցուցումները: Յեվ այս ասպարիզում կարելի չէ որինակ բերել այս տարվա գյուղատնտեսական հարկի որենքը, վորի նպատակն էր թեթևացնել միջակի դրությունը: Որենքն իր այդ նպատակին հասավ, Կապան միաժամանակ այստեղ, կենտրոնում մեր ուղադրությունից վրիպեց այն հանգամանքը, վոր միջակների վորոշ մասի համար, 3—4%-ի համար, վորոնց հարկն անցյալ տարի թեթևացավ կարգավորման հատուկ ֆոնդի հաշվին, — կարող էր այս տարվա հարկն ավելի ծանր լինել, քան անցյալ տարի: Մենք այդ բանը ժամանակին չնկատեցինք: Իսկ, արդյոք, շատ որինակներ կարելի չէ բերել այն մասին, վոր տեղերը՝ արդեն հրատարակված որենքը գործնականում կիրարկելուց հետո՝ մեզ ասեցին. ահա, տեսեք, մենք վորձեցինք գործնականում կիրարկել, վորպեսզի պարզենք, թե ինչ և դուրս գալիս, և տեսանք, վոր այստեղ վորոշ սխալներ կատարված են: Շատ այսպիսի դեպքեր կարելի չեն մատնանշել: Միայն և միայն մեկ դեպք: Մինչդեռ այս մի քանի հանուր հարց է, վորը վերաբերում է մեծ թվով տեղերի, չեթե վոչ այն բոլոր տեղերին, վորտեղ անց-

լալ տարի գործադրվել և կարգավորման հատուկ ֆոնդը:

Ահա թե ինչու կատարման ստուգության նպատակը միայն այն է, թե վորքան ճիշտ ժամանակին և անշեղորեն են կատարվում կուսակցական դերեկտիվներն ու խորհրդային որենքները, այլ նայել այն, վորպեսզի տեղական փորձի նիւն վրա սուղովեն կենտրոնում հրատարակվող դիրեկտիվներն ու որենքները, վորպեսզի այս կամ այն պատճառով կենտրոնում չնկատվածը կարելի լինի ուղղել տեղերի փորձի հիման վրա: Միայն կենտրոնի կարգադրութիւնները տեղերի փորձի ու գործնական աշխատանքների միջոցով, իսկ տեղերի փորձը կենտրոնի ղեկավարութեամբ ստուգելու միջոցով, միայն այս փոխադարձ վերահսկողութեամբ հնարավոր կլինի վոչ միայն իրագործել կենտրոնական հիմնարկների առաջարկութիւնների ու վորոշումների անշեղ կատարումը, այլ նաև նրանց մեջ անհրաժեշտ ուղղումներ մտցնել տեղական փորձի ցուցումների համաձայն: Յեւ այս կապակցութեամբ ել ավելի պարզ է դառնում, թե ինչու այս հարցն արաջադրված, ընդգծված է, վորպես թեղիսների կենտրոնական հարց:

ՄԻԱՆՁՆՅԱՍՈՒՄԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ
ՄԻԱՆՁՆՅԱՍՈՒՄԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Կատարման ստուգության հետ սերտորեն կապված են չերկու՝ վորոշ չափով քաղաքական հարցեր.—
1) միանձնյա պատասխանատվության և միանձնյա կարգադրության հարցը և 2) կոմունիստների աշխա-

տանքի վորակի հարցը: Հասկանալի է, վոր չի կարող կոստուման ստուգության մասին վորելի խոսք լինել, չերե նայցնի չե, րե ով ինչի նամար է պատասխանատու, չեթե կա պետական ապարատի բոլոր աշխատակիցներին անպատասխանատվութիւն, չեթե կա աշխատանքի սաճ՝ փոխադարձ ապահովագրության համապարտ չերաշխաւորութիւն:

Զնայած այն հանգամանքին, վոր վերջին տարում ապարատը վորոշ չափով կրճատված և պարզեցված է, դարձյալ այս ասպարիզում մեր հաջողութիւնները չափազանց աննշան են: Մեր աշխատանքի սիստեմում չի կարելի կատարման ստուգութիւնն իրագործել, քանի վոր հայտնի է, թե ով ինչի համար է պատասխանատու, ով ինչ և անում: Մեր աշխատանքի ամբողջ սիստեմի չափազանց բնորոշ այս գիծը, անշուշտ, մնում է վորպես մեր ապարատի գլխավոր գիծը, այնպես, ինչպես միքանի տարի առաջ: Ձեզանից յուրաքանչյուրը կարող է իր սեփական վորձից այս ձևի աշխատանքի բազմաթիւ որինակներ բերել. սակայն չես մի չերկու որինակ այնուամենայնիւ կրերեմ, վորպեսզի ցուց տամ մեր աշխատանքի սիստեմը, վորպեսզի ցուց տամ, վոր այստեղ հարցը վերաբերում է վոչ միայն և վոչ այնքան իվան իվանիչի կամ իվան Պետրովիչի աշխատանքն ուղղելուն, վորքան մեր ամբողջ ապարատի աշխատանքի սիստեմի ամենափաստակար կողմը վոչնչացնելուն:

Յես, իհարկե, այստեղ կարող ելի իմ ուղած ամեն մի որդանի աշխատանքից որինակներ բերել, չեթե վորեմ մեկն իրեն վիրավորված կզգա նրա համար, վոր ինքն այս կոնֆերենցիայում չհիշվեց, ուղա այդ

սխալը կարող է ուղղվել, այդ բացը կարող է լրացվել իմ չեղբարավարման խոսքի մեջ. այնպես վոր՝ խնդրում եմ թող նախապես չվերափորվեն նրանք, վստոնք չհիշվեցին, իսկ նրանք ել չպարծենան, վորոնք հիշվեցին: Այս կամ այն անձը չի հիշված վոչ թե այն պատճառով, վոր նա բոլորից վատ է, այլ ուղղակի պատահաբար: (Ծիծաղ):

Մի որինակ լեա կվերցնեմ մեր որենադրությունից, վոր անմիջապես կապված է ժՏԳԽ-ի հետ, մյուս որինակը լեա կվերցնեմ մեր այն որենադրությունից, վոր անմիջապես կապված է դաշնակից հանրապետությունների հետ: Հարցը վերաբերում է մի շատ հասարակ բանի—հիմնական շինարարությունը բարելավելու միջոցների վերաբերյալ որենքին, վոր հրապարակված է 1928 թ.: ԽՍՀՄ ժողկոմխորհը հանձնարարում է ժՏԳԽ և Առևտրի ժողկոմատին 2 շաբաթվա ընթացքում մշակել առևտրական ներկայացուցիչներին առընթեր տեխնիկական բյուրոնների վերաբերյալ հարցը, այդ բյուրոնները պետք է կազմակերպվելին ժՏԳԽ և Առևտրի ժողկոմատի կողմից, վորպեսզի աջակցելին մեր մարմիններին արտասահմանի տեխնիկական փորձին ծանոթանալու գործում: Ինքնըստինքյան հարցն էլական հարց չէ, սակայն այստեղ չափազանց ելական է աշխատանքի սխալումը, վորը բնորոշ է վոչ միայն ժՏԳԽ համար: ԺՏԳԽ կառավարության հանձնարարության կատարումն իր կողմից հանձնարարում է իր Արտասահմանյան բաժնին. այս բաժինը հիշյալ աշխատանքը հանձնարարում է մի ընկերոջ, վոր է կատարում է 4 որում: Այնուամենայնիվ սկսվում է համաձայնեցումը ժՏԳԽ ներսում, ամենից առաջ արտա-

սահմանյան բաժնի, գիտական-տեխնիկական բաժնի, «վարչպետերի» և արտածման ընկերությունների միջև:

Ինչպես գուր գիտեք, ժՏԳԽ ապարատում մարդկանց պակասություն չի զգացվում, և 4 որում մշակվող նախագիծը ժՏԳԽ ներսում համաձայնեցվում է չորս ամսվա ընթացքում: Յերբ արդեն նախագիծը հաստատված է լինում ժՏԳԽ նախագահի տեղակալի կողմից, ժՏԳԽ ճետերից մեկը, նրա բաժիններից մեկը անհրաժեշտ է համարում այդ տեխնիկական բյուրոնների վրա պարտականություն դնել մեր մամուլին ինֆորմացիոն նյութեր հաղորդելու արտասահմանյան նվաճումների մասին: Այնուհետև սկսվում է համաձայնեցումը Ֆինժողկոմատի և Առևտրի ժողկոմատի հետ: Ընդհանուր առմամբ այս համաձայնեցումը պահանջում է ևս չերեք ամիս, վորովհետև Ֆինժողկոմատը պահանջում է, վորպեսզի չուրաքանչյուր տեխնիկական բյուրոյի նախահաշիվ համաձայնեցվի նրա հետ. այս հանահամանքը ևս ժամանակ է խլում: Առևտրի ժողկոմատում ևս գործերի նույն կարգն է տիրում: Ընդհանուր առմամբ այդ նախագիծը, վոր մշակվել էր մի քանի որվա ընթացքում, համաձայնեցվում է գերատեսչությունների միջև մոտավորապես կես տարվա ընթացքում, իսկ այդ գերատեսչությունները, ինչպես գիտեք, իրարից հեռու չեն գտնվում: Ի՞նչ հետևանքներ են ստացվել այդ կիսամյա «համաձայնեցումից». հետևանքները վավերացված են արձանագրությամբ, վոր կազմել է ԲԳՏ տեսուչը:

Ահա այդ արձանագրությունը.

«Փետրվարի 9-ին լեա, ԲԳՏ ժողկոմատի ավագ հրահանգիչ Հովսեփյան, ընկ. Շմոտկինի հետ համեմա-

տելով Տեխսպուրոնների կանոնադրութան սկզբնական նախագիծը (վոր անմիջական կատարողների կողմից մշակված է 1928 թ. հունիսի 10-ին) նույն կանոնադրութան վերջնական նախագծի հետ, վորը հաստատված է ԺՏԳԽ և Առևտրի Ժողկոմատի կողմից 1928 թ. դեկտ. 5-ին, դրանք, վոր աչգ ժամանակամիջոցում նախագիծը համաձայնեցված է ԺՏԳԽ վարչութունների, Արտաձման ընկերութունների և Առևտրի Ժողկոմատի վարչութունների և Ֆինոկոմատի վալյուտային ու բյուջետային վարչութունների հետ. բացի դրանից Արտասահմանյան բաժնում տեղի չե ունեցել չեք խորհրդակցութուն այս հարցի մասին, սակայն համաձայնեցումներն ու խորհրդակցութունները վորեւեւ ելական փոփոխութուններ չեն մտցրել կանոնադրութան սկզբնական նախագծի մեջ, վոր մշակված է Արտասահմանյան բաժնի կողմից: Բ. Շմոտկին, Ա. Հովսեփյան»: (Միծաղ): Ինչո՞ւ չես այս որինակը բերի: Բանն ինչո՞ւն է. այսեղ դարձյալ ելական հարցն այն է, վոր պետք է նշանակել գաւել պարսկանություններն ու պարսկանություններ, առանց վորի հնարավոր չե կատարման սուգությունը:

Կրկնում եմ, անհրաժեշտ է, վոր մենք կատարման սուգության հարցը դնենք գործնական հողի վրա, պետք է այս թեմայի (պաշար ընդգծմ բյուրոկրատիզմի) ընդգրկած հարցերի ամբողջ գումարից գատել այն հարցերը, աչն ուղիներն ու ողակները, վորոնք մեզ իրոք հնարավորութուն կտան այս հարցը տեղից շարժելու:

Ահա դարձյալ մի որինակ, վորը ցույց կտա, վոր կատարման սուգության և դրա հետ կապված պար-

տականութունների ու պատասխանատվության հարցը կենտրոնական հարց է: Այս որինակից չերեւում է, թե դաշնակից հանրապետութունները (չես դարձյալ զիտակցարար վերցրել եմ շատ փոքր նշանակութուն ունեցող մի հարց) ինչպես են կատարել Միութենական Ժողկոմսորհի հանձնարարութունը, վոր վերական շինարարական աշխատանքների համար բերում է շինարարական աշխատանքների համար տասնապետների դպրոց կազմակերպելուն: Հանձնարարութունը փոքր է, և կատարման համար ել փոքր ժամանակամիջոց է տրված, — 2 ամիս: Հանձնարարութունը տրվել է 1928 թ. հունիսին: Ինչպե՞ս են կատարել դաշնակից հանրապետութունների Ժողկոմսորհները Միութենական Ժողկոմսորհի այս հանձնարարութունը: Ամենից առաջ ապարատի մեխանիկայի մասին: ՌՍՖՍՀ Տնտխորհը, ստանալով հանձնարարութունը, մի շաբաթ պահում է իր մոտ և ապա ուղարկում է Լուսժողկոմատին: Լուսժողկոմատը մի քանի որ պահելուց հետո ուղարկում է Արհլուսգլխվարչության:

Արհլուսգլխվարը, մի փոքր իր մոտ պահելով, ուղարկում է բանվորական կրթության բաժինը, այս բաժինն իր կողմից հանձնարարութունն ուղարկում է անմիջական կատարողին, վորը և հանձնարարութունը կատարում է մի քանի օրում: Դարձյալ ուշադրութուն եմ հրավիրում այն հանգամանքի վրա, վոր անմիջական աշխատանքը, վորի մասին չես խոսում եմ, կատարվում է մի քանի օրվա ընթացքում: Ի՞նչ է տեղի ունենում այնուհետև: Արհլուսգլխվարը վորոշում է հարցը համաձայնեցնել Կառուցողների Միության Կենտկոմի հետ, և նախագիծն ստանալուց 12

որ հետո ուղարկում է Կառուցողների Կենտրոնին՝
խսկմի ամսից հետո ուղարկում է նրանց նաև նյութերը։ Կառուցողների Կենտրոնում ընտրում է 2 հանձնաժողով։ մեթոդական հանձնաժողովն աշխատում է մի ամբողջ ամիս, իսկ մինչև այդ՝ մի ամիս շարունակ չի կարողանում նիստ գումարել։ Այնուհետև 23 որից հետո հարցը հանձնվում է փոքր ժողովում խորհին, վորը հանձնաժողով է ընտրում։ այս հանձնաժողովը հրավիրում է Արհիպիսկոպոսի անկախացուցին, վորը չի գալիս, և այդ պատճառով նախագիծը հետաձգվում է և 3 շաբաթ ֆուտում է ընկած։ Յերեք շաբաթից հետո փոքր ժողովում խորհը քննութչան է առնում հարցը, և այստեղ պարզվում է, վոր հարցի ֆինանսական կողմը լիովին մշակված չէ, նախագիծը վերադարձվում է լրացնելու համար։ հանձնաժողովը դարձյալ աշխատում է, նախագիծն ուղարկվում է ժողովում խորհ և մարտի 5-ին հաստատվում է փոքր ժողովում խորհի կողմից։

Ձեր ուշադրութչունն եմ հրավիրում այն հանգամանքի վրա, վոր նախագիծը փաստորեն մշակվում է մի քանի օրում, իսկ հետո 7 ամիս շարունակ քաշքշվում ու ծամծմվում է մեր մեքենայի բոլոր ատամների տակ, քաշքշվում է միանգամայն անտեղի ու անիմաստ կերպով, այնպես, ինչպես տեխնիկական բյուրոնների վերաբերյալ նախագիծը քաշքշվում ու ծամծմվում է ժՏԴԽ մեքենայի ատամների տակ։ Ի՞նչն ենք տեսնում մենք այստեղ։ Դա՛րձյալ այն, ինչ առաջին տեղն է բռնում բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու վերաբերյալ Կենտրոնական Կոմիտեյի թեղիսներում, այսինքն՝ պետք է ստուգել կատարումը և լուծել դրա հետ կապված մյուս հարցը—դատել, բաշխել պարտա-

կանութչուններն ու պատասխանատվութչունը և սահմանել փաստական պատասխանատվութչուն։

Այժմ խոսենք Ուկրաինայի մասին, վորպեսզի ՌՍՖՍՀ չհեղանա. (ծիծաղ)։ Տասնապետների դպրոցի վերաբերյալ նույն հարցն աչպիսի ընթացք է ունեցել Ուկրաինայում։ Ու՛կՐԱՆԻ ժողկոմխորհը չերեք շաբաթ ժամանակ է տալիս Լուսժողկոմատին՝ դեկուցում ներկայացնելու համար։ ապա նախագիծն ուղարկվում է Ֆինժողկոմատին, վերջինը մի շաբաթից հետո խնդրում է ժողկոմխորհից մի տարով հետաձգել Լուսժողկոմատի նախագծի իրազործումը։ 2 շաբաթ անցած ժողկոմխորհի նախագահի տեղակալն առաջարկում է Ֆինժողկոմատին այնուամենայնիվ քննութչան առնել այդ հարցը։ Սակայն ապարատն իր ուղածն է անում, միայն այլ ձևով,—առաջարկում է այդ հարցը քննութչան առնել ամբողջ Լուսժողկոմատի 1928/29 թ. աշխատանքների պլանի հետ միասին։ վերջապես, ժողկոմխորհը վորոշում է հարցը մի տարով հետաձգել, իսկ Լուսժողկոմատին առաջարկվում է այդ ժամանակամիջոցում մանրամասն մշակել ամբողջ պլանը։ Ուկրաինական կառավարութչան վորոշումից մեկ ամիս հետո Ուկրաինայի Մշտական ներկայացուցչութչունն այդ մասին տեղեկացնում է Միութենական ժողկոմխորհի Գործերի Կառավարչութչանը։

Դարձյալ վորպեսզի պարզ լինի, վոր այստեղ իրականն այն չէ, վոր մենք վորեք մեկին բռնենք, այս կամ այն մարդու անունը տանք, չես ստիպված եմ մանրամասն պատմելու, թե ինչպես է կատարվել այդ հանձնարարութչունը Բելոռուսիայում։ Բելոռուսիայի Լուսժողկոմատը, չնայած իր Տնտխորհի կողմից

արված մի շարք հարցումներին, վորոշում ե տաս-
նապետների դպրոցի կազմակերպման հարցը քննու-
թյան առնել, վորպես մասնագետներ ու վորակյալ
բանվորական ուժ պատրաստելու հնգամյա պլանի մի
մասը (ծիծաղ), իսկ վորովհետև պլանը մինչև այժմ
քննված չէ, ուստի այս ձևով ևս կառավարության
հանձնարարությունն ամենևին չի կատարված:

Թույլ տվեք «ազատվել» մյուս հանրապետու-
թյուններից, քանի վոր նրանց աշխատանքն առանձ-
նապես չի տարբերվում այս ձևի աշխատանքից:

Ինչ հարց ենք դնում մենք այստեղ, և ինչ հար-
ցի վրա չենք հրավիրում կոնֆերենցիայի ամենալուրջ
և ամենամեծ ուղադրությունը: Յեթե կատարման ստու-
գության հարցը դնենք, վորպես կենտրոնական խնդիր,
ապա լուր հայտարարությամբ սահմանափակվել չի
կարելի. պետք ե այդտեղից հանել կազմակերպչական և
այլ յեզրակացություններ: Կազմակերպչական տեսա-
կետից կատարման ստուգությունն ապահովելու հա-
մար անհրաժեշտ ե վորոշակի կերպով սահմանել մի-
անձնյա պատասխանատվության լիակատար կարգա-
դրության սկզբունք: Այստեղ իլլիչի ֆորմուլան պետք ե
եղ ավելի մեծ վճռակալությամբ իրագործել, քան
այժմ, վորպեսզի այլևս այդպիսի խայտառակ վերա-
բերմունք չլինի միայն դեպի կառավարության քիչ
կարևոր, այլ յերբեմն նաև չափազանց կարևոր վորո-
շումները: Վերցրեք կառավարության այնպիսի յերկու
վորոշում, ինչպես խորհուրդների իրավունքների ընդ-
լայնման որոշքը և գործարանային վարչությունների
իրավունքների ընդլայնման որոշքը: Այստեղ կարելի
չէ մի շարք ցնցող մանրամասնություններ բերել,

կարելի չէ պատմել, թե ինչպես մեր գրասենյակների
խորքերում ամիսներով, դեռ ավելին՝ տարիներով
քաշքշվել են այդ որոշումները: Այստեղ մենք տեսնում
ենք, վոր ապարատը, տվյալ դեպքում տրեստը, չի ու-
զում իր իրավունքների վորոշ մասը զիջել գործարան-
ներին, մինչդեռ պատրաստ ե ժողովուրդից ստանա-
լու ամեն մի իրավունք: Խորհուրդները, մեր խորհըր-
դային ապարատները պատրաստ են ժողովուրդից
վերցնելու ամեն մի իրավունք, սակայն շատ քիչ տրա-
մադրություն ունեն իրենց իրավունքների մի մասը
ստորագրա գործկոմներին հանձնելու: Անդամների այդ
ամբողջ սխառմի աչնպես եր բռնել ու կաշկանդել,
վոր պետք չեղավ մի ամբողջ տարի, վորպեսզի այդ
որոշումն սկսվեր կիրարկվել:

Յեթե դրությունն այնպես ե, վոր կուսակցական
վորոշումներով հաստատված որոշքը կյանքում կի-
րարվելու համար մի տարի չէ պահանջվում, ապա չես
կարծում եմ՝ դուք համաձայն կլինեք, վոր հաճախ մեզ
հարմար ե գալիս «не до жиру, быть бы живу» ա-
ռածը¹: Բանն այն չէ, ինչպես միջանի ընկերներ չե-
րագում են՝ «յեկեք յերկու ժողովմատներ միացնենք,
կամ բաժանենք, և ամեն բան կփոխվի»: Վո՛չ, եչականն
այստեղ աշխատանքի սխառմի ե, կատարման ստու-
գությունն ե, և դրա հետ կապված՝ իրավունքների և
պարտականությունների ու պատասխանատվության
ճիշտ դատում, սահմանում ե:

Վորպեսզի կազմակերպչական հարցը վերջացրած
լինեմ, թույլ տվեք բերել դարձյալ մի փոքրիկ փաստ,
վորը չես գիտակցաբար ընտրել եմ, վորը ցույց ե տա-

Ավելին չենք ուզում, յեղածը չկորցնենք:

լիս, թե՛ գոյութուն ունեցող անպատասխանատվութեան այս սխառեմն ինչ արդյունքներ է տալիս:

Դուք գուցէ ուշադրութեամբ եք դարձրել թեզիսներին մի հատուկ կետի վրա, վորն ամեն տեսակետից ել մի չնչին, անկարեւոր կետ է: Այդ կետը վերաբերվում է այն հարցին, թե անհրաժեշտ է սահմանել հետեւյալ կարգը.— կատարողն իր կատարած աշխատանքի մասին անմիջականորեն ղեկուցում է այն մարմինն կամ անձին, վորի համար տվյալ աշխատանքը վորոշված է և կատարվում է. ապա՝ կատարողը պարտավոր է իր ստորագրութեամբ վավերացնելու իր պատրաստած բոլոր ղեկուցումներն ու թղթերը, անկախ այն հանգամանքից՝ թե ուր են ուղարկվում նրանք: Ճիշտ ասած՝ դուք իրավունք ունեք նկատելու, թե տարրերինակ է, վոր չերկրի կյանքի հիմնական քաղաքական հարցերը վճռող կոնֆերենցիային ներկայացված թեզիսներում, գերազանցապես քաղաքական նշանակութուն ունեցող հարցի վերաբերյալ թեզիսներում գրված է մի այնպիսի ավելի քան գործնական, թերևս վորևէ մեկն ասի՝ «չնչին» հարց, թե ով պետք է ստորագրի ղեկուցումը: Մինչդեռ այդ չափազանց կարեւոր հարց է: Պետք է այնպիսի կարգ սահմանել, վորպեսզի թուղթը, վորպես կանոն ստորագրի նա, ով գործը կատարել է, նաև կոմունիստը, վորպեսզի հնարավոր լինի ստուգել:

Մենք մի շարք թղթեր ենք ստուգել, ուսումնասիրել, վորպեսզի հնարավորութեամբ ունենանք ավելի շոշափելի, ակնառու կերպով նկատելու մեր իրականութեան այդ չերեւութները: Այստեղ չես ստիպված եմ որինակ բերել ՀՃԺԿ գործերից. արդարութեամբ պա-

հանջում է որինակները վե՛ցնել պետական աստիճանի գնահատան բնագավառներից: Հաղորդակցութեան ճանապարհների ժողովրդական կոմիտեները տեղեկանք է տալիս Սախարոֆիստին այն մասին, թե այսինչ չերկաթուղագիծը չի մտցված շինարարութեան պլանի մեջ:

Մի հասարակ տեղեկանք:

Յեթե ապարտի աշխատանքը գեթ նվազագույն չափով պարզ է և վորոշ, ապա այդպիսի մի տեղեկանք կստորագրի համապատասխան ֆինանսական բաժինը, և ուրիշ վոչվոր: Ճիշտ է. ճիշտ է: Իսկ ի՞նչ է կատարվում իրականում. այն, վոր այդ թուղթը ՀՃԺԿ-ում ստորագրում են անմիջական կատարող-ճարտարագետը, ֆինանսական չեթաբաժնի վարիչը, շինարարական չեթաբաժնի վարիչը, կառուցվածքների բաժնի պետը: Մենք իրավունք ունենք հարց տալու.— իսկ չեթե այդ տեղեկութունը ճիշտ չէ, այդ գեպքում այդ չորսից վերջին է պատասխանատու.— վո՛չ վոր: Յեւ այստեղ է ահա մեր սովորական դժբախտութեանը, չերը մենք գտնենք դժբախտութեանը, նկարագրենք այն և սկսենք մեղավորին փնտռել, ապա դուրս կգա, վոր մեղավորին չի կարելի գտնել, վորովհետև նա թագնված է չերեք, չերեմն տամներեք ստորագրութունների յետևում, չերեմն չերեք, իսկ չերեմն ել հինգ հանձնաժողովների յետևում: Ստորագրություններն այնքան ռաս են, այնպես են խառնված ու խնկված, վոր չես կարող գտնել իսկապես պատասխանատու անձին, նրան, ով լավ քե՛ վաս կասաւել է այս կամ այն աշխատանքը:

Մի ուրիշ որինակ — դարձյալ ՀՃԺԿ ից: Գործուղված աշխատակցին ֆորմալ փոխանորդարի հիման

վրա ոռճիկ ե տրվում, և ահա ստորագրում են՝ Ֆինանսական լենթաբաժնի աշխատակիցը, Ֆինանսական բաժնի վարիչը, լենթաբաժնի վարիչը և ՍԿԲ (ԱՕՇ) պետը:

Այստեղ, այս ստորագրությունների մեջ մենք տեսնում ենք այն սխառնմի արտահայտությունը, նրա արտաքին նշանները, վորը մեզ ստիպել է թեղիսներում դնելու մեր խորհրդային հիմնարկների վրա բանվորական վերահսկողություն նշանակելու հարցը: Յեվ իրոք, հանդիմանությունն այլևս չի ոգնում, մարդը հանդիմանություն է ստանում, շրջում ու գանգատվում է, վոր շատ հանդիմանություն է արվում և այլն. այս արդեն դառնում է ներգործություն մի այնպիսի միջոց, վորը դնում են գրպանները և լերբեմն ել ծաղրի առարկա լին դարձնում սեփական միջավայրում—«այլ, դու այնքան հանդիմանություն ես ստացել, իսկ չես դրանից ել շատ եմ ստացել»: Յեթե այդպիսի դեպքերում հեռացնենք վորակյալ աշխատակիցներին, ապա դարձյալ բան չի դուրս գա, վորովհետև վորակյալ աշխատողների սակավության պատճառով մենք այսօր ստուգության կարգով հեռացածին վաղն ակամա հրավիրում ենք մի այլ պաշտոնի, վորովհետև ուրիշ, ավելի լավ վորակյալ աշխատողներ չունենք:

Ահա այդ իսկ պատճառով դրվում է բանվորական վերահսկողությունը մեր խորհրդային հիմնարկների վրա՝ սառածելու հարցը, վորը վորպես փառական յեզրակացություն, բղխում է ստեղծված կացությունից. իսկ կացությունն այնպես է, վոր պետք է պաշարել բյուրոկրատիզմի դեմ, պետք է կատարման ստուգություն կատարել և, վորպես կենտրոնական կազմակերպչա-

կան հարց, անհրաժեշտ է սահմանել միանձնյա պատասխանատվություն և կարգադրություն: Առաջժմ մենք չենք կարող հիմնվել այս ասպարիզում ունեցած մեր փորձի վրա. սակայն, ինչպես այդ ասված է թեղիսներում, ժամանակավոր բանվորական վերահսկիչ հանձնաժողովները խորհրդային հիմնարկներում պետք է ընտրվեն խորհուրդների կողմից, ձևոնարկությունների բանվորների կողմից՝ խորհուրդների ցուցումներով, ԲԳՏ մասնակցությամբ կամ առանց դրան, ինչպես կորոշի խորհուրդը: Անհրաժեշտ է այնպես անել, վորպետքի այդ հանձնաժողովների վրա, վորպես կարևորագույն խնդիր, դրվի կատարման ստուգությունը:

Այդ նշանակում է, վոր 2—3 շաբաթը մեկ անգամ (պետք չէ ամիսներ ու տարիներ նշանակել) այսօրվան (պետք չէ ամիսներ ու տարիներ նշանակել) հանձնաժողովը, վորն անձնապես վոչ մի կերպ կապված չէ տվյալ աշխատանքը կատարած անձանց հետ, և ստուգում է. ձեզ կառավարության կամ գործկոմի կամ խորհրդի կողմից այսպիսի մի հանձնարարություն է տրվել,— ի՞նչ եք արել դուք այդ հանձնարարությունը, սիրելի բարեկամներ, խորհրդային պետության ծառայողներ. հում եք հանձնել դուք համապատասխան գործը, ի՞նչպես եք հետևել այդ հանձնարարության կատարմանը, և ի՞նչ է դուրս լիկել այդ գործից: Յեվ լերբ 2—3 շաբաթ այդ հանձնաժողովները կաշխատեն և հարցերը կդնեն վոչ թե մեր, ԲԳՏ առաջ, այլ գործարանի աշխատավորների առաջ (այնպես, ինչպես այդ կատարվում է այժմ բողոքների բյուրոյին կից բանվորական ատենակալների աշխատանքի նկատմամբ), ապա այդ հանգամանքը կսխալի ապարտի աշխատավորներին լավ

մտածել վոչ քե այն մասին, քե ինչպես խուսափել ու քաղնվել պատասխանատվությունից, այլ այն մասին, քե ինչպես հանձնարարություն ստանալուց հետո աշխատանք կարգավորել, վորպեսզի ապարասն իրոք կատարի անհրաժեշտ աշխատանքը յեվ վոչ քե աննպատակ կերպով իր ասամենեով քուրք աղա:

Ահա թե ինչու բանվորական վերահսկիչ հանձնաժողովների հարցն այստեղ կապված է կատարման ստուգություն հետ, միանձնյա պատանխանատվություն սահմանելու, համապատասխան ֆունկցիաները վորոշելու և միանձնյա կարգադրություն սխտեմ սահմանելու անհրաժեշտություն հետ: Ժամանակավոր բանվորական վերահսկիչ հանձնաժողովների գոյությունը լիովին արդարացավ ձևափոխություններում, իսկևք այժմ այդ հանձնաժողովները կարճ ժամանակով մտցնենք նաև մեր հիմնարկները: չժողնենք, վոր նրանք խճճվեն այն բոլոր հարցերի մեջ, վորոնք միասին կազմում են «բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու» թեման, այլ նրանց ոգտագործենք կատարման ստուգություն ասպարիզում: Ստուգումից հետո անմիջապես գործարաններում ու խորհուրդներում բանվորները ղեկուցում են, թե այս կամ այն մարմինն ինչպես է կարողացել բաշխել պատասխանատվությունն ու պարտականությունները և ինչպես է կազմակերպել կատարման ստուգությունը: Այս ձառնապարհով մենք գործը մի փոքր առաջ կշարժենք:

«ՇՏԵՄՊԵԼՈՂ» ԿՈՄՈՒՆԻՍՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Կատարման ստուգություն մյուս կողմը—անձնական պատասխանատվության հարցն է: Մենք կատարման ստուգություն հետ կապեցինք կազմակերպչական

հարցը, սակայն կատարման ստուգություն հետ անմիջականորեն կապված է նաև այն մարդկանց հարցը, վորոնք գլխավորում են այս կամ այն հիմնարկը: Ահա այս կապակցությունը էլ թեղիսներում դրված է այսպես կոչված շեմպելով կոմունիստների հարցը: Այստեղ, ճիշտն ասած, այլևս վոչինչ չպետք է ավելացնել այն կարծիքին, վոր ընկ. Լենինն արտահայտել է կուսակցության XI համագումարում, իսկ ընկ. Ստալինը՝ անցյալ տարի—կոմյերիտական համագումարում: Սակայն, այդ հարցն այժմ առանձնապես կարևոր բնույթ է ստանում, իսկ դրա հիմնական պատճառն այն է, վոր դասակարգային պայքարն այժմ ավելի ուժեղ քափով է ծավալվել, քան առաջ. յեթ ընկ. Լենինը շատ քաջաբան է, քե «կոմունիստներ, հիմնարկի գլուխ կանգնելով,—իսկ նրանց յերբեմն սաբոտժիկները դիտմամբ են հիմնարկի գլուխ կանգնեցնում, վորպեսզի ցուցանակ, ֆիրմա ստանան,—հանախ հիմարացվում են» (կուսակցության XI-րդ համագումարում կենտկոմի գործունեություն մասին արած ղեկուցումը, XVIII հ. 2 մաս, էջ 39 40), ապա Լենինի այդ տեսակետն այժմ, ծավալվող դասակարգային պայքարի պայմաններում, պետք է նորից հասուկ ուժգնությամբ ընկզմել յեվ նրա վրա պատշաճ կերպով կենտրոնացնել ամբողջ կուսակցության ուշադրությունը:

Ընկ. Լենինն ասել է, պետք է նրանք—այդ կոմունիստները տիրապետեն այն ապարատին, վորի գլուխ են կանգնած, և վոչ թե ապարատը տիրապետի նրանց, ինչպես հաճախ մեղանում լինում է: Իհարկե, անցած մի շարք տարիների ընթացքում կոմունիստական կադրերն աճել են. արդեն պակասում է այն ղեկ-

քերի թիվը, չերը կոմունիստը սարսափածնիկի համար մի հասարակ ցուցանակի դեր ե կատարում, սակայն դրա փոխարեն, վորքան ավելի չե սրվում մեզ թշնամի դասակարգերի դեմ մղվող պայքարը, այնքան ավելի չե սրվում մեր թշնամիների պայքարը, վորը մղվում ե կոմունիստներին թամբելու նպատակով, այնքան ավելի չե սրվում այն հարցը, թե ով ում ե կառավարում — կոմունիստը՝ ապարատի՞ն, թե՞ ապարատը՝ կոմունիստին։ Թույլ տվեք «շտեմպելող կոմունիստների» հարցը հիմնավորել մի չափազանց լուրջ որինակով, վորը և մեզ ստիպեց թեղիսների մեջ մտցնելու վոչ միայն ֆունկցիոնների բաշխման համեմատ անձնական պատասխանատվություն սահմանելու հարցը, այլ նաև այն կոմունիստների հարցը, վորոնք շտեմպելում են ուրիշների մըտքերը, վորոնք դառնում են սարսափանքների ու մասնագետների պոչիկը։ Այդ՝ արդյունաբերության մեջ նոր չերևան հանված ֆաստարություն հարցն ե. ֆաստարար կազմակերպությունն արդյունաբերության մեջ աշխատել ե մոտ 7 տարի։ Ի՞նչ ե այս ասպարիզում կազմակերպված ֆաստարությունը. նրա ելուծությունը հետևյալն ե. նախ՝ հին գործարաններում արտադրությունը ծավալելիս, այդ գործարանները վերասարքավորելիս ու ընդարձակելիս, ինչպես նաև նոր գործարաններ կառուցելիս, ֆաստարաներն ստեղծում ելին նեղ տեղեր որինակ՝ վորևե արտադրանք պատրաստելու դեպքում ամբողջ արտադրությունը ծավալվում ե վորոշյալ քանակությամբ արտադրանք պատրաստելու համար անհրաժեշտ չափերով, իսկ արտադրության ճյուղերից մեկը, առանց վորի չի կարելի տվյալ արտադրանքը պետք չեղած չափով պատրաստել, ծավալվում ե 2—3 անգամ պակաս չափերով։

Այսպիսով, դուրս ե գալիս, վոր կարծես թե ամեն ինչ կարգին ե, սակայն կա մի նեղ տեղ, վորին ամբողջ արտադրությունը հարկադրված ե լինում հարմարվելու, հարկադրված ե լինում իր ծավալը փոքրացնելու, համապատասխանեցնելու այդ նեղ տեղին։ Այս ֆաստարություն մի տեսակն ե։

Վնասարարություն մի այլ տեսակը հետևյալն ե. Արտադրությունը վերախմբավորելու անհրաժեշտություն դեպքում, առանձին գործարաններում կենտրոնացնելու դեպքերում այդ աշխատանքն այնպես ե կատարվել, վորպեսզի սարքավորման մի մասը ճանապարհին կորչի, վորպեսզի սարքավորման առանձին մասերն ընկնեն զանազան գործարաններ, վորպեսզի հաշվառումից հանվեն այդ սարքավորման մի շարք մասերը և այլն։ Ահա այդ աշխատանքի մի որինակ. Դոնբասի մի գործարան արտադրությունն ռացիոնալացման նպատակով պետք ե փոխադրվեր Ուրալ. այդ գործարանի սարքավորման մասերն ուղարկվում են Ուրալի համարյա բոլոր գործարանները և այդ ամբողջ գործը մնում ե ծածկված, մինչև վոր ԲԳՏ քննությունը մի շարք գործարաններում չերևան ե հանում առանց վորևե ոգուտի ընկած մեքենաները։ Այս ել ֆաստարություն մի այլ տեսակն ե։

Վնասարարություն չերրորդ տիպն ել այն ե, չերը դիտավորյալ կերպով նվազեցվում ե ձեռնարկության կարողությունը։ Կազմվում ելին ձեռնարկության կարողության մասին դիտավորյալ կերպով նվազեցված ավյալներ, այդ ավյալների հիման վրա կազմվում ելին անհրաժեշտ միջոցների չափազանցված նախահաշիվներ և այլն, կազմվում ելին փատտորեն ավելորդ աշխատանք

քի ծրագրեր, և հենց այդ պատճառով ել հնարավորութիւնն չեր լինում զրամը զործադրելու աջտեղ, վորտեղ այդ իրոք անհրաժեշտ եր: Ահա, ընկերներ, ֆլասարարութեան չերեք տիպ, չերեք տեսակ, վորոնք մերկացվեցին և կասեցվեցին ԲԳՏ և ՊԲՎ միատեղ աշխատանքներով:

Մեզ համար այստեղ ամենակեցականն այն չե, վոր արդունարերութեան մեջ բացի շախտականներից չեղել են նաև ուրիշ ֆլասարարներ. դարմանալու վորչինչ չկա այստեղ. մեզ համար կարևորն այն հարցն է, վորը մեզնից չուրաքանչյուրին ստիպեց մտածելու: Չե՞ վոր այդ ձեռնարկութիւններում կոմունիստներ են յեղել, յեվ այն ել վոչ-վաս կոմունիստներ. դրանք վատ կազմակերպիչներ չեն չեղել և տնտեսութեան մի շարք բնագավառներում նրանք միանգամայն լավ են աշխատել: Յեվ ահա, այնուամենայնիվ, հնարավոր է լինում ամբողջ 7 տարի ֆլասարարութեամբ զբաղվել և այն ել վոչ այնքան խորամանկ ճանապարհներով:

Դուք իրավունք ունեք հարցնելու, ի՞նչ աւելնչութիւնն ունի այդ ամենը բյուրոկրատիզմի հետ. այդ մի սովորական, բավական հանգուզն, ֆլասարարութիւնն է չեղել, վորի համար ել մարդիկ իրենց արժանի պատիժն ստացան: Յեթե մենք այդ հարցն այստեղ դնում ենք, և թեղիսներում ել «շտեմպելող կոմունիստների», կոմունիստ «պոչիկների» հարցն առանձնապես ընդգծված է, ապա այդ կատարվում է հետևյալ պատճառով. նոր ֆլասարարութիւնն ստիպում է ամբողջ կուսակցութեան ուշադրութիւնն այս անգամ արդեն դարձնել վոչ միայն այն փաստի վրա, վոր դարձյալ զբաղակց մեր դասակարգային թշնամիներին ծառայող

բուրժուական սպեցներին, հակահեղափոխականներին ևս մի խումբ, այլ այն փաստի վրա, վոր մի շարք կոմունիստներ, յեվ այն ել լավ կոմունիստներ, չեն նկատել այդ բոլոր և թույլ են տվել, վոր հակահեղափոխականները նրանց պար ածեն: Ըստ ձեռի՝ մեքենայի ղեկավարութիւնը համարյա ամբողջովին կոմունիստների ձեռքին է չեղել, այսինքն՝ ժողկոմխորհում ձեռնարկութեան ներկայացուցիչը չեղել է կոմունիստը, ստորագրել է (թեև վոչ միշտ) կոմունիստը... իսկ ըստ ելութեան:

Ի՞նչպես կարող եր այդպիսի բան պատահել. ահա մի հարց, վոր ամենասուր, ամենահամառ կերպով դրված է մեր առաջ հասկապես այժմ, յերբ դասակարգային պայքարի հարցը կանգնած է մեր առաջ, վորպես ամբողջ բաղադրականութեան կարեւորագույն հարց, յեվ յերբ մենք արդեն սկսել ենք դասակարգային կռիւներ:

Թույլ տվեք այստեղ բերել մեր տրեստներից մեկի աշխատանքի ներքին մեխանիկայից մի փոքրիկ որինակ, վորը ցույց է տալիս, թե ինչպես մեր կոմունիստները պոչիկներ են դառնում: Մեր կարեւորագույն արտադրութիւններից մեկի համար կաթսաների պատվեր է տրվում: Յեւ կրերեմ մի փաստաթուղթ, վորը շատ ակնառու կերպով ցույց է տալիս տրեստներում աշխատող մեր կոմունիստների և մասնագետների ներքին կյանքը (թեկուզ այս ոքինակները բացառութիւններ ել լինեն, այնուամենայնիվ նրանց հնարավորութիւնն իսկ շատ բան է ասում): Խոսքը վերաբերում է այնպիսի արտադրութեան, վորտեղ կաթսաների թիվը պայմանավորում է արտադրանքի չափերը: Կառավարական մարմինները հաճախ են ընդգծել կաթսաների պատվեր տալու ամբողջ կարեւորութիւնը, և արտա-

ղրական պլանով նախատեսված և ընդարձակել կաթսաների արտադրությունը: Սակայն ան մարտի 2-ի փաստաթուղթը: Համամիութենական մեքենատեխնիկական սինդիկատը հաղորդում է համապատասխան տրեստի վարչության, վորի արտադրության ընդարձակումն ամբողջապես կախված է կաթսաներից. «Յեթե չհաղորդեք, թե ձեզ քանի կաթսա չե պետք, ինչչափերի և վորքան ժամանակում պետք է հասցնել, ապա մենք չենք կարող աշխատանքի ձեռնարկել»:

Այդ թուղթը քիչ կարևորություն չունի. հարցը վերաբերում է տվյալ տրեստի արտադրության բախտին. տրեստի ամբողջ արտադրությունը կախված է կաթսաներից, իսկ տարվա կիսին մեքենատեխնիկական տրեստը նրան հայտնում է, վոր չեթե կաթսաների թվի, չափի և հանձնելու ժամանակամիջոցի վերաբերյալ տեղեկություններ չհաղորդվեն, տրեստը չի կարող կաթսաներ տալ:

Ինչ են անում այս թուղթը տրեստում: Ահա թե ինչ: Մարտի 6-ին թուղթն ստանում է հիմնական շինարարության բաժնում աշխատող ճարտարագետը, վորը թուղթն ուղարկում է հայթաջթման բաժնում աշխատող մի այլ մեքենագետ-ճարտարագետի, հետևյալ մակագրությամբ. «Հտապ խոսել ինձ հետ՝ վարչությունը զեկուցելու համար»։ 10 որից հետո այդ թուղթն ստացող ճարտարագետը թուղթը վերադարձնում է առաջին ճարտարագետին, մակագրելով. «Բ. Մ. (անուն և հայրանուն) ի տնորինություն»: Ուրեմն ճարտարագետները, վոր թուղթն ստանում է «Հտապ խոսել ինձ հետ՝ վարչությանը զեկուցելու համար» մակագրությամբ, թուղթը հետ է ուղարկում նրան, վորից

ստացել է, «ի տնորինություն», և այն էլ 10 որից հետո: Իսկ առաջին ճարտարագետը թուղթն ուղարկում է շինարարական-մեխանիկական բաժինը՝ «Մ. Տ. Ս.»-ի հետ համաձայնեցնելու համար» մակագրությամբ, այսինքն համաձայնեցնելու համար այն մարմնի հետ, վորը, ինչպես մենք տեսանք, գրել եր՝ չեթե չհայտնեք, թե ձեզ ինչպիսի կաթսաներ են պետք, չենք կարող կաթսաներ տալ: Վերջին ճարտարագետն ստանում է այդ թուղթը և մակագրում. «Ստացա 19:9 թ. մարտի 20-ին, ժամի 2-ին»: Թուղթն այդ մակագրությամբ էլ վերջերս գտնվել է հիշյալ ճարտարագետի մոտ՝ շնորհիվ ԲԳՏ քննություն:

Չվոր տրեստի բախտը կախված եր կաթսաներից: Սինդիկատը նրան գրում է, վոր չեթե անհրաժեշտ տվյալներ չհաղորդվեն, ապա կաթսաներ չեն կարող տալ, մինչդեռ մարդիկ այդ թուղթը ֆուտբոլի գնդակի պես այս ու այն կողմ են նետել, ծիծաղել են արտադրության, գլուխ կանգնած կոմունիստի վրա: Իսկ թուղթը, այնուամենայնիվ, վարչության նախագահին չի հասել:

Չայն.— Իսկ վորտեղ եր վարչության նախագահը:

Յակովլևի.— Հարցն էլ հենց այդ է: Նա մի ազնիվ կոմունիստ է, կուսակցության հին անդամ, շատ լավ բանվոր, նրա մասին չի կարելի վատ բան ասել, բացի մի բանից, վորի մասին էլ այժմ չեմ խոսում եմ (իսկ այդ էլ վորոշում է այն հարցը, թե վորքան պետքական է այս կամ այն կոմունիստը զեկավարի գերստանձնելու համար): Կոմունիստը պետք է ստուգի կատարումը, նա պետք է զեկավարի իրեն չենթակոմանանց և պետք է հիշի, վոր նա ապրում ու աշխա-

տում և դաստիարակին պայքարի պայմաններում։ Այսպեղ հարցը լույս նրան չի վերաբերում, թե պետք է վորոշ չափով կաթսաներ պատվիրել այսինչ տրեստին, այլ հարցը վերաբերում է համաշխարհային բուրժուազիայի դեմ մղվող պայքարին, այն բուրժուազիայի, վորը չի ուզում թույլ տալ, վոր մեր ռազմական արտադրությունը վարգանա։ Տվյալ դեպքում հարցը վերաբերում է ռուսական բուրժուական ինտելիգենցիայի դեմ մղվող պայքարին, այն ինտելիգենցիայի, վորի վորոշ շերտերը ձեռք են մեկնում համաշխարհային բուրժուազիային և աշխատում են վիժեցնել մեր արտադրությունը, մեր շինարարությունը։ Ահա, յերբ կոմունիստի դասակարգային հոսանքները կորչում են, յերբ անհեշտանում է պատասխանատվության գիտակցությունը, այն ժամանակ կհասնան սուգության փոխարենն սացվում է կոմունիստ-«պոչիկ»։ Գուցե այս բառն անհարմար բառ է, սակայն ձիշտ բառ է, այս բառն ընկ. Ստալինն է մտքերը մեր թեղիսների մեջ։ Համապատասխան չեզրակացությունը նշված է թեզիսներում։ Հարցը վերաբերում է նրան, վոր պետք է սովորել և չպետք է մեծամտել, այլապես մենք անխուսափելիորեն կդառնանք վորևե մասնագետի պոչիկը։ Պետք է սովորել վոչ միայն այն մտքով, վոր անպայման ուսումնասիրենք այսքան թվով գրքեր, այլ պետք է սովորել կառավարելու արվեստը, պետք է այնպես սովորել, վորպեսզի քեզ չխաբեն, վորպեսզի խոսքով վոչ մի բանի չհավատաս, վորպեսզի այս կամ այն թուղթն ստորագրելուց առաջ ամենից առաջ հարց տաս՝ ինչո՞ւ։ Բոլոր վաստարարական գործերի դասը չի կարող իզուր անցնել. իսկ այդ դասից մենք պետք է

այն չեզրակացությունը հանենք, վոր վաստարարությունը գործերի չեաւում թաղնված է մեր վրա հարձակվելու փորձ անող բուրժուազիան, վորը յերբեմն ողավում է կոմունիստական անունից, համապատասխան կոմունիստ-դեկավարի կոմունիստական կոչումից, դարձնելով այդ անունն իր համար ծածկոց, ցուցանակ։ Իսկ այս կացությունը չի կարող անհանդուրժելի չհամարվել։

Ընկերներ, յես չգիտեմ, իմ շարադրանքի ձևը բավականաչափ պարզ ու համոզիչ եր, թե՞ վոչ, սակայն յես կարծում եմ, վոր իմ արժարժած հիմնական հարցը համենայն դեպս հասկանալի չէ։ Մենք արտաքուստ կարծես թե տարբեր հարցեր միացնում, դարձնում ենք մի կենտրոնական հարց — կատարման ստուգություն հարց։ Վոչ մի կերպ չի կարելի կատարումը փաստորեն ստուգել, յեթե չվորոշվի կազմակերպչական հարցը, յեթե չլուծվի պարտականություններ ու իրավունքներ և միանձնյա պատասխանատվություն սահմանելու հարցը։ Յեվ միաժամանակ կատարման ստուգություն հարցը կոմունիստների աշխատանքի վորակի հարցն է, նրանց պատասխանատվության հարցն է, պատասխանատու դեպքերում նրանց մղած դասակարգային պայքարի հարցն է։

Միասնական այս խնդրի յերրորդ մասի առանձին կարևորությունը, նրա բացառիկ նշանակությունն այն է, վոր մեր ապարատներում կոմունիստների թիվն ամենեին էլ փոքր չէ, մենք տվյալներ ունենք, վորոնք ցույց են տալիս, թե մենք վորքան կոմունիստ ունենք։ Կոմունիստները կազմում են ծառայողների ընդհանուր թվի 11,7% -ը. քիչ և այս թիվը, թե քիչ չէ։

Ձայներ.—Քիչ է, բավարար ե:

Յակովլեվ.—Ծառայողների ընդհանուր թվի 11,7 0%-ը վոչ թե պատասխանատու աշխատավորների, այլ ամբողջ ծառայողների թվի 11,7 0%-ը: Իսկ լեթե վերջնենք արդյունաբերության կառավարման և վարչական ապարատն առանձին-առանձին, ապա կտեսնենք, վոր վարչական բնագավառում կոմունիստները կազմում են ծառայողների ընդհանուր թվի մեկ քառորդը, իսկ արդյունաբերության և շինարարության մեջ—14 0%-ը, այսինքն՝ բավական զգալի տոկոսը:

Ձայն.—Մինչև անգամ շատ բավարար տոկոս ե:

Ձայներ.—Մինչև անգամ շատ քիչ ե:

Յակովլեվ.—Քիչ է, ընկերներ, վոչ, իմ կարծիքով քիչ է: Չմոռանաք, վոր մենք համեմատում ենք ծառայողների ընդհանուր թվի հետ: Մեր նպատակն այն է, վոր այդ տոկոսը հասցենք 24-ի. մեր նպատակն այլ է. կատարման ստուգություն, մեկ, իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվության բաշխում, չերկու, և այն, վոր կոմունիստներն ուրիշների մեջ չեսեմպլեն, չդառնան պոչիկներ, ճեսեմպլեն՝ կոմունիստներն ընդունակ լինեն դասակարգային քննադատներին հակահարված տալու, չերեք:

ԱՐԴՅՈՔ ՎԵՐԱՀԱՅՈՂՈՒԹԱՆ ՇԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵ Ե ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԺԲԱՆՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընկերներ, այստեղ կարելի է տարբեր ձևով մոտենալ շոշափված հարցերին:

Մենք այսօր «Торг.-пром. газета»-ում տեսնում ենք այդ հարցերին մի փոքր այլ տեսակետից մոտե-

նալու փորձ: Այդ թերթում մեր լավ տնտեսավարներից մեկը, «Յուգոստալ»-ի վարչության նախագահ ընկ. Բիրմանը չուրահատուկ ձևով ե դնում բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու և պետապարտը բարելավելու հարցը: Մեզնից շատերն են ճանաչում ընկ. Բիրմանին, վորպես լավ տնտեսավարի, վոր մյուս տրեստների վարչությունների նախագահներից չերեք վատ չի աշխատում, գուցե և ավելի լավ ե աշխատում: Սակայն, չերը հրապարակվեցին բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու վերաբերյալ Կենտկոմի թեզիսները, վորոնց մեջ առանձին սրությամբ ու ուժգնությամբ են ընդգծված այդ չերեք հարցերը, ընկ. Բիրմանը հարցն այսպես ե դնում. «Ելականն այն ե, վոր վերահսկողությունը չափազանց շատ ե, հիմնական պատճառն այն ե, վոր մեզ խանգարում են ԲԳՏ և արհմիությունները»: Մոտավորապես այսպիսի ճառ արտասանեց ընկ. Բիրմանը նաե ԺՏԳԽ պլենումում:

ԲԳՏ և արհմիությունները խանգարում են ընկ. Բիրմանին և չեն թողնում, վոր նա վարի տնտեսությունը. չհարկե, չերը ճնշեալվար կարծում ե, վոր բոլոր բացասական յերեվույքների ու անհաջողությունների պատճառը բանվորների, արհմիությունների յեվ ԲԳՏ կողմից կիրարկվող վերահսկողության շատությունն ե, ապա այդպիսի ճնշեալվար վոչ քե իր կարծիքն ե հայցնում, այլ ինչ վոր մեկի թելադրած բառերն ե կրկնում:

Թույլ տվեք դրա ճշտությունը լիովին ապացուցել Յուգոստալի աշխատանքի վերաբերյալ մի որինալով: Ընկ. Բիրմանը մեր սեսիոնի հիմնական արտադր համարում ե այն, վոր թե նրա անձնական և թե նրա իրավասության յենթակա մասնագետների աշխա-

Ձայներ.— Բիշ չե, բավարար ե:

Յակովլեվ.— Ծառայողների ընդհանուր թվի 11,7 % -ը վոչ թե պատասխանատու աշխատավորների, այլ ամբողջ ծառայողների թվի 11,7 % -ը: Իսկ չեթե վերջիններք արդյունաբերության կառավարման և վարչական ապարատն առանձին-առանձին, ապա կտեսնենք, վոր վարչական բնագավառում կոմունիստները կազմում են ծառայողների ընդհանուր թվի մեկ քառորդը, իսկ արդյունաբերության և շինարարության մեջ — 14 % -ը, այսինքն՝ բավական զգալի տոկոսը:

Ձայն.— Մինչև անգամ շատ բավարար տոկոս ե:

Ձայներ.— Մինչև անգամ շատ քիչ ե:

Յակովլեվ.— Բիշ ե, ընկերներ, վնչ, իմ կարծիքով քիչ չե: Չմոռանանք, վոր մենք համեմատում ենք ծառայողների ընդհանուր թվի հետ: Մեր նպատակն այն չե, վոր այդ տոկոսը հասցնենք 24-ի. մեր նպատակն այլ ե. կատարման ստուգություն, մեկ, իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվության բաշխում, չերկու, և այն, վոր կոմունիստներն ուրիշների մեջ չեսեմպլեն, չգառնան պոչիկներ, հետեվապես՝ կոմունիստներն ընդունակ լինեն դասակարգային բեմախաղին հակահարված ֆալս, յերեք:

ԱՐԴՅՈՒՅՈՒՆ ՎԵՐԱՀԱՅՈՒՂՈՒԹԱՆ ՇԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵ
Ե ԳԼԽԱՎՈՐ ԴԺԲԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵ

Ընկերներ, այստեղ կարելի չե տարբեր ձևով մոտենալ շոշափված հարցերին:

Մենք այսօր «Торг.-пром. газета»-ում տեսնում ենք այդ հարցերին մի փոքր այլ տեսակետից մոտե-

նալու փորձ: Այդ թերթում մեր լավ տնտեսավարներից՝ մեկը, «Յուգոստալ»-ի վարչության նախագահ ընկ. Բիրմանը չուրահատուկ ձևով ե դնում բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու և պետապարտը բարելավելու հարցը: Մեզնից շատերն են ճանաչում ընկ. Բիրմանին, վորպես լավ տնտեսավարի, վոր մյուս տրեստների վարչությունների նախագահներից չերբեք վատ չի աշխատում, գուցե և ավելի լավ ե աշխատում: Սակայն, չերբ հրապարակվեցին բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու վերաբերյալ կենտկոմի թեզիսները, վորոնց մեջ առանձին սրությամբ ու ուժգնությամբ են ընդգծված այդ չերեք հարցերը, ընկ. Բիրմանը հարցն այսպես ե դնում. «Ելականն այն ե, վոր վերահսկողությունը չափազանց շատ ե, հիմնական պատճառն այն ե, վոր մեզ խանգարում են ԲԳՏ և արհմիությունները»: Մոտավորապես այսպիսի ճառ արտասանեց ընկ. Բիրմանը նաե ԺՏԳԽ պլենումում:

ԲԳՏ և արհմիությունները խանգարում են ընկ. Բիրմանին և չեն թողնում, վոր նա վարի տնտեսությունը. իհարկե, չերբ սնեսավար կարծում ե, վոր բոլոր բացասական յերեվույթների ու անհաջողությունների պատճառը բանվորների, արհմիությունների յեվ ԲԳՏ կողմից կիրառվող վերահսկողության շատությունն ե, ապա այդպիսի սնեսավար վոչ բե իր կարծիքն ե հայտնում, այլ ինչ վոր մեկի բեյադրած բառերն ե կրկնում:

Թույլ տվեք դրա ճշտությունը լիովին ապացուցել Յուգոստալի աշխատանքի վերաբերյալ մի որինակով: Ընկ. Բիրմանը մեր սեսիոմի հիմնական արտաքին համարում ե այն, վոր թե նրա անձնական և թե նրա իրավասության չենթակա մասնագետների աշխա-

տանքը վերահսկողութեան ե չենթարկվում բազմաթիւ անձանց ու մարմինների կողմից:

Սակայն անս փաստերը:

Ներմուծված մեքենասարքի ոգտագործութեան առաջին հետազոտութեանը: Այդ մեքենասարքի մեծ մասը, ինչպես պարզվել է, հետազոտութեան մոմենտին ոգտագործվելիս չի չեղել:

Վորոշ բան հնարավոր չեղավ ուղղել, մասնավորապես գործից հեռացվեց գլխավոր պատճառը, վորը մի քանի ժամանակից հետո ձերբակալվեց, վորպես քնասարար: Յերկրորդ հետազոտութեանը: Բանն այն է, վոր մենք հնգամյակի ընթացքում մետաղագործութեանը մեկ միլիարդ ուրբի չենք հատկացնելու. ցաւկայն այդ գումարը պետք է գործադրել նպատակահարմար ձևով: Բոլոր հին գործարաններից պետք է հիմնական վերակառուցման չենթարկել միայն լավագուշները. շատ կասկածելի չէ, թէ այդ տեսակետից կարող է լավ համարվել Ստալինոյի գործարանը: Ահա վեճն այս մասին է, իսկ Բիրմանն իր հողվածում այնպես է ցույց տալիս, թէ իբր խոսքը վերաբերում է մեկ դոմնայի ե վոչ թէ հարչուր միլիոնի չափ մի գումար գործադրելուն:

Յերրորդ հետազոտութեանը: Բիրմանը լուծութեան է տալիս այն հարցը, վոր ԲԳՏ կատարած վերջին հետազոտութեան հետեանքով հարց է դրված դոմնայի արտադրողականութեանը հնգամյակի վերջին ամիսացնել վոչ թէ 12 0/0-ով, ինչպես ծրագրված է Յուգոստալի հնգամյակով, այլ 40 0/0-ով, իսկ այս նշանակում է, վոր ծրագրով նախատեսված քանակութեամբ մետաղ ստանալու համար կարելի չէ ամիսի փոքր թվով նոր դոմնաներ կառուցել:

Ահա ինչպես է վորոշում Յուգոստալի հնգամյակը ԲԳՏ խորհրդատու՝ գերմանական հայտնի մասնագետ Կարները:

«Յուգոստալի գործարանները դիտելիս չես այն տպավորութեանն ստացա, վոր յուրաքանչյուր գործարան մշակում է իր պլանը ե պաշտպանում է սեփական շահերը, ամենեին հաշվի չառնելով մյուս գործարանների շահերն ու պլանները, կարծես թէ դրանք ինքնուրուշն մասնավոր ձեռնարկութեաններ են ե մրցում են մնացած բոլոր գործարանների հետ: Բնակարար, առանձին գործարանների պլաններն այդպես սեպարատ ձևով կազմելու վրա շատ աշխատանք է գործ դրվում:

Յուգոստալի հնգամյա պլանն այն տպավորութեանն է թողնում, վոր առանձին գործարանների մշակած այդ բոլոր նախագծերը մեքենաբար մտցված են Յուգոստալի շինարարական մեծ պլանի մեջ. այնպիսի տպավորութեան է ստացվում, վոր կարծես թէ Յուգոստալն իր գործարանների հետ այնպես է վարվել, ինչպես մի սիրառատ հայր, վոր տասներկու դուստակ ունի ե չի ուզում նրանցից ե վոչ մեկի տարբերտարբեր ցանկութեանները մերժել: Անթույլատրելի չէ նախագծերն այնպես քննել, ինչպես ընթացիկ փոստն են նայում. այդպիսի գործունեկութեանը Գերմանիայում ծաղրանքով անվանում են «նամակատարի» գործունեկութեան:

Վերոհիշյալի հիման վրա թույլ տվեք չհավատալ ընկ. Բիրմանին, չերը նա ասում է, թէ իշականն այն է, վոր մեզանում բացակայում է ոգտագործութեան ստուգութեանը, վոր մեզանում պարտականութեան-

Ներքն ու պատասխանատվութիւնները բաշխված ու
զատված չեն, վոր մեր կոմունիստները չափազանց
հաճախ են հավատում սաբոտաժնիկներէ խոսքերին,
ալլ կշական պատճառն ալն է, վոր մեզանում չափա-
զանց շատ է վերահսկողութիւնը. վոր արմիրութիւն-
ները խանդարում են և ալլն, և ալլն:

Ե պակասեցնել ալն կոմունիստների թիվը, վորոնք սարդոտաժնիկների ու վնասատուների պոչիկներն են դառնում:

Ընկերներ, վերջապես այս հարցի հետ ե կապված խորհրդային ապարատի գոման հարցը: Թույլ տվեք այս հարցի վրա քիչ կանգ առնել, քանի վոր թեզիսներում դրված բոլոր հարցերից այս հարցը, թերևս, ամենից շատ ե քննության առնված ե այս ապարտիզում մենք արդեն վորոշ փորձ ունենք: Խորհրդային ապարատի գոման, նրա անձնական կազմի հարցը նույնպես դասակարգային պայքարի հարց ե. գոման հարցը այն հարցն ե, թե պետական ապարատի աշխատակիցը ում կամքն ե կատարում,— իշխանության տեր բանվոր դասակարգի կամքը. թե՛ բանվոր դասակարգի դեմ պայքարող կուլակի ու նեպմանի կամքը: Մենք գոման գործում արդեն բավականաչափ փորձ ունենք: Մինչև այս տարվա սկիզբը գտված ե մոտավորապես 20 հազար մարդ, վորոնցից մոտ 1100 մարդ վրացի, միլի նահանգում, 1200 ը—Յարոսլավի նահանգում, 1300 մ.—Ռյազանի նահանգում, ե բավական մեծ թվով գտված են Հյուսիսային Կովկասում, Արխանգելսկի նահանգում ե այլն: Այն հանգամանքը, վոր համեմատաբար սահմանափակ թվով վայրերում գոման փորձի կարգով հնարավոր են գտել մոտավորապես 20000 մարդ գտել,—ցույց ե տալիս, թե վորքան ե հասունացել գոման անհրաժեշտությունը:

այլ հիմնադրկներ: Հարցն այստեղ այն է, թե ում դանկ
և ինչպես անել, վերաբեկի դառնալը, ինչպես ասում են,
դուր տեղը ջուր ծեծել չդառնա, չդառնա Սիդիֆուսի
աշխատանք, և մի դռնից դուրս արվածները մյուս
դռնից ներս չմտնեն:

այդ մարդկանց բնորոշ տիպը: Ահա, որինակ, նրանցից մեկը. Սմոլենսկի նահ. նախկին կալվածատեր, վորը հողաշինարար և չեղել և իր ձեռքով իրեն կալված-հող և հատկացրել. ախճան «պարտաճանաչ» կերպով և աշխատել, վոր մինչև գտնվել մի շաք. հանդիմանություններ և ստացել. չքավորները նրանից դժգոհ են չեղել. դրանից հետո դարձյալ գործի չե ընդունվել և ապա գտնան և չենթարկվել ու հեռացվել. այնուհետև դատապարտվել և սլաշտոնեական կեղծիք կատարելու համար: Ահա այս տիպն անպայման պետք և մեղանից սև տոմս ստանա, և նրա աշխատանքային գրքուկի մեջ պետք և նշանակվի, վոր նա իրավունք չունի խորհրդային հիմնարկներում աշխատելու, նրա անունը պետք և մամուլում հրապարակվի ի գիտություն ընդհանուրի: Այս ամենը, ընկերներ, պետք և կատարել բաց կերպով, հրապարակով, առանց ճնշվելու ու քաշվելու: Նույնպիսի մի տիպ և չեղել նաև մի պետտի քարտուղար, դարձյալ նախկին կալվածատեր, վորը գերմանական ոկուպացիայի ժամանակ տանջել ու խոշտանգել և գյուղացիներին. իհարկե, այսպիսի «բուլ-բուլացած», իր գուցե պարզած անձանց ևս անհրաժեշտ և քչի մեր ապարատից:

Ույզմանի նահանգի ժողովրդական դատարաններից մեկի քարտուղարը, վոր նախկին խոշոր տնտես և չեղել, կաշառակերության համար դատապարտվել և, գաղտնի փաստաբանությամբ և պարտել և ալլն:

Մի ինչ վոր հաշվապահ գյուղացիների դեմ դատական գործ և հարուցում միքանի կոպեկների համար. սա չել չերբեմն կամավոր և չեղել սպիտակ բանակում: Անապայի «Վաղասկետ» տրեստի ինչ վոր վարիչ

տրեստի հաշվով ելիտրականություն և անցկացնում չեկեղեցին ու տաճարը, նրանցից ամսական վերցնում և 80 կ., իսկ ծառայողներից ու բանվորներից - 1 ո. 30 կ. և չեկեղեցում փչացած հաշվիչ և դնում:

Վոլինի շրջանի դատական հոգալին հանձնաժողովի աշխատակիցներից մեկն աջնպես և ողնում նախկին կալվածատեր իր հորը, վոր գյուղացիներին դեմ հարուցված դատական գործը շարունակ հոր ուղած ընթացքն և ստանում, չնայած այն բանին, վոր դատարանում գործը 12 անգամ վճռվում և գյուղացիների ոգտին: Ինչ-վոր կեղծ մասնագետ, վոր չերբեմն ծառայել և սրբազան սինոդի պնտեսական բաժնում, աշխատում և Հոգժողովումատում, վորպես վորակալ անտառագետ, այլարտել և հողեր ձեմարան (Միծաղ): Պետական բանկի Բուդուլուկի գրասենյակի կուսակցական վարիչն անկուսակցական հաշվապահի հետ միացական վարսենյակ և հիմնում, վորտեղ կեղծ առևտրական մուրհակների գրավակնում մասնավորներին գրամական միջոցներ և տալիս: Մի կոմունիստ - Սիրիլի դավառակային գործկոմներից մեկի Ֆինանսական մասի վարիչը, ծագումով չքավոր գյուղացի, գյուղացիներից 300 դիմում և ստանում անկանոն հարկման դեմ, սակայն և վոչ մեկը չի քննում. նրա մոտ և լինում մի առևտրականից 3000 ո. գանձելու գործը, սակայն վոչինչ չի ստանում: Թեև նա կոմունիստ և, չքավորի զավակ և ալլն, սակայն դառնում և առևտրականի գործակալը:

Սրանք բոլորն ել ծառայողների ալն խմրին ևս պատկանում, վորոնց պետք և պետապարտից քչի: Յես հատկապես վերցրել ևմ նրանց, վորոնց պետք և

գտել ընդմիջտ, և վորոնց թվում կան նաև կոմունիստներ: Այս որինականներն ամեն կողմից լուսարանում ու պարզում են Կենտկոմի թեզիսների աչն մասը, վորտեղ ասված է, թե ում պետք է գտել:

Սակայն, իհարկե, կատարված մասնակի գտման ժամանակ բազմաթիվ սխալներ են կատարվել. այդ սխալներն աչն տեսակետից են ոգտակար, վոր միանգամից ցույց են տալիս, թե ինչից պետք է խուսափել՝ հետագայում ամբողջ գտումը չվարկաբեկելու համար:

Ահա աչն սխալներից մի քանիսը, վորոնք հետագայում ուղղված են: Մի նախկին սպիտակ սպա, վոր զորակոչված է չեղել Կալչակի բանակը, առկա էր գործարանի գործակատար, կոշկակարի տղա, վոր հետո վորպես կամավոր ծառայել է Կարմիր բանակում հեռացվում է գործից, վորպես նախկին սպա, չնայած գործարանի 145 բանվորի բողոքին:

Ուրիշ որինակ. Խորհրդային իշխանության որոք անընդհատ աշխատած մի հարկային տեսուչ հեռացվում է գործից, վորպես չինոյսիկի տղա և նախկին սպա (1917 թ. հոկտեմբերի 1-ին ավարտած պաշտպորչչիկ), չնայած աչն բանին, վոր ամբողջ արհմիութենական կազմակերպությունը, ծառայողներն ու ղեկավարները հայտնում են, թե լավ է աշխատում:

Կենտրոնական Բանկոպի գանձապահը մի բարեխիղճ ծառայող, ակտիվ արհմիութենական աշխատավոր, գործից հեռացվում է, վորպես տնատեր, մինչդեռ ունի ընդամենը 1600 ու, արժողությամբ մի տուն, աչն ել՝ ուրիշ չերեք հոգու հետ միասեղ:

Մի նախկին քահանա, վորը քահանայությունից

հրաժարվել է դեռ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից առաջ, անաստվածների միության ակտիվ անդամ, վոր հակակրոնական պրոպագանդա չե մղում, հեռացվում է, վորպես նախկին տերտեր:

Գյուլգամտնտեսական հարկի տեսուչ, մի նախկին սպա, վոր զորակոչվում է սպիտակ բանակ և այնտեղից փախչում է կարմիրների մոտ, 4 տարի շարունակ ծառայում է Կարմիր բանակում, բարեխիղճ կերպով աշխատում Պետապում, գործից հեռացվում է, վորպես նախկին սպա:

Մի մեքենագրուհի, վոր ծնվել է 1903 թ., նախկին գնդապետի աղջիկ, վորի հայրը մեռել է գերմանական պատերազմում, միանգամայն բավարար չէ խատող, հեռացվել է գործից, վորպես գնդապետի աղջիկ: Այսպիսի որինականներ չափազանց շատ կարելի է բերել:

Յեթե չես աչս որինականները բերում եմ, ապա միայն նրա համար, վորպեսզի այս համեմատությամբ համոզիչ և կենդանի որինականներով բացատրած լինեմ, թե ինչու Կենտկոմի թեզիսներում ընդգծված է, վոր պետք է ամենից առաջ գնահատել աշխատանքը, չե՞լ վոչքե նկատի ունենալ միայն սոցիալական ծագումը:

Այս որինականները պետք է ամենքն աչքի առաջ ունենան, վորպեսզի չգնան նվազագույն դիմագրության գծով, չվարկաբեկեն, չաղավաղեն ամբողջ զսումը, չե՞լ զսում կատարելու փոխարեն չսկսեն տեսքների ազգական գործավարներին հետապնդել: Այդ չի նշանակում, իհարկե, վոր չպետք է սոցիալական ծագումը նկատի ունենալ: Իհարկե, իր ծագումով մեզ բռնաժողովրդական պատկանող մարդն ավելի շուտ կուլակի ու նեպոմանի

գործակալ կդառնա. այս հասկանալի յե, սակայն միայն այնքան, վորքան նա դառնում է այդպիսի գործակալ, վորքան կասարման սուզուրքան կարգով հաստատված է, վոր խորհրդային ապարատի սվյալ աշխատակիցն անհամապատասխան է, վորքան պարզված է, վոր նրան պետք է վոնդել, անխնա կերպով վոնդել: Յեվ պետք է այդ ավելի լավ ձևով կատարել, քան այժմ ենք կատարում, պետք է այնպիսի պատվարներ ստեղծել, վոր զտվածներն այլևս չվերադառնան և խորհրդային ապարատը չընդունվեն: Այլապես կստացվի այն, ինչ վոր տեղի չե ունեցել նահանգներին մեկում. կես տարի առաջ փորձի կարգով զտում են 1500 մարդ, իսկ վերջերս մենք ստուգեցինք, թե ինչ չեղան դրանք, ստուգեցինք աշխատանքի բորսայի գործերը և պարզվեց, վոր դրանք բոլորն էլ դարձյալ իրենց գործին են ընդունվել: Այս տեսակետից ավելի լավ է, վորպեսզի անպայման ամեն մի նահանգում 1500 հոգի չգտնվեն, սակայն յեթե պետք է գտնվի, որինակ, 300 կամ 600 մարդ, ապա այնպես գտնվի, վորպեսզի նրանք ղոնից վոնդվելով՝ պատահանից ներս չմտնեն:

Զտումը մի շատ կարևոր ձեռնարկում է, և զտման հարցերին բանվորները մեծ հետաքրքրություններ փառաբերվում: Ուշադրություն դարձրեք այն փաստի վրա, վոր վորտեղ էլ գործարաններում քննություն են առնվում բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու վերաբերյալ նենտկոմի թեզիսները, բանվորների մեծամասնությունը հանդես է գալիս հատկապես խորհրդային ապարատի զտման հարցի առթիվ: Այս նշանակում է, վոր խորհրդային ապարատի զտումը հսկայական ուշադրություն է բեռնել իր վրա: Սակայն այս հանգամանքը

մանքը մեզ կրկնակի չափով պարտավորեցնում է գործն այնպես կազմակերպել, վորպեսզի զտումը հապճեպ կերպով չկատարվի, վորպեսզի իզուր տեղն աղմուկ չբարձրանա, ինչպես այդ տեղի ունեցավ այն նահանգում, վորտեղ 1500 հոգի գտեցին միայն նրա համար, վորպեսզի 2 օրից հետո ցավելով կամ ծաղրանքով ասեն, թե ամեն ինչ առաջվա պես է ընթանում, միայն իվան Իվանիչը № 5 տնից տեղափոխվել և ծառայում է № 3 տանը:

ԱՌԱՋՔԱՇՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Այս հարցի հետ, վերջապես, կապված է և այն, թե մենք ինչ չափով կարող ենք փոխարինել այդ զտվածներին: Մեր շտատային բնությունը դատարկություն չի հանդուրժում, այս հայտնի չե, վորտեղ շտատային տեղ կա, աշխատում են իսկույն մեկին տեղավորել, վորպեսզի չզրկվեն այդ շտատային տեղից:

Յեվ այստեղ հարցն այնպես է դրված, վորպեսզի մեզանում առաջընթացն ընթանա զտման անմիջական հետքերով, նրա ընթացքի համեմատ: Իհարկե, պարտադիր չե զտումն այնքան հետաձգել, մինչև վոր մենք առաջընթացն համար մարդիկ պատրաստենք: Մենք ստիպված ենք զտելու առնվազն 100 հազար մարդ, և մենք հազիվ թե կարողանանք այս տարվա ընթացքում նույնքան բանվորներ առաջընթաց աղ տեղերը գրավելու համար: Սակայն անհրաժեշտ է այդ յերկու ձեռնարկումները կապել միմյանց հետ, վորպեսզի գտնվի մեծ զարկ ՏԱ առաջնականը. այս անպայման անհրաժեշտ է: Թեզիսներում մանրամասն մատնանշված են առաջընթացն բոլոր ելական թերությունները, սակայն,

թերևս, չես այդ թերություններն ավելի հասկանալի ձևով բնորոշած լինեմ, չեթե կարդամ մի առաջը աշված գյուղացու—Բլոխինի պարզ լեզվով արտասանած ճառը, վորով նա համառոտ կերպով պատմել է իր առաջը աշման ամբողջ պատմությունը:

«Ընկերներ, չես ուզում եմ պատմել, մոտավորապես, թե չես ինչպես առաջը աշվեցի, ինչպես եմ մինչև այժմ ծառայում, և այս չերեք տարվա ընթացքում ինչ ոգուտ կամ ֆուս եմ տվել:

Սկզբում չես գյուղխորհրդի նախագահ ելի, չերբ ինձ առաջը աշեցին և նշանակեցին այս պաշտոնին. չես դիմեցի նահանգական կուսակցական կոմիտեյին, վորից հետո ինձ սկսեցին առաջը աշել, վորպես Սարատովի գյուղմիության գործառնական բաժնի վարիչ:

Յես ուղեւորվեցի հաշվառման-բաշխման բաժինը (Սարատ. նահանգկոմը) և հայտնեցի, վոր չես բացի արջի ծառայությունից, ուրիշ վոչինչ չեմ կարող անել. չես մաճի վարժված գյուղացի չեմ, թեև ձրիարար սովորել եմ կոոպերատիվ կուսերում, սակայն շատ քիչ բան եմ ձեռք բերել: Այդ ժամանակ կուսակցության նահանգկոմն ինձ նշանակեց Սարգսուղմիության հրահանգիչ: Բայց չես բառի բուն նշանակութամբ 4 ամիս նստեցի, բոլորովին վոչինչ չանելով. չես սկսեցի ասել վարիչին. ընկեր, ախր պետք է վորեւ գործ անել, չե՞ վոր չես առաջը աշված մարդ եմ: Սրանից հետո կուսակցության նահանգկոմը վճռական միջոցներ ձեռք առավ,—Սարգսուղմիությունը շարժվեց և ստեղծեց գոյություն չունեցող լիկվիդացիոն հանձնաժողով և ինձ ել նշանակեց այդ հանձնաժողովի անդամ: (Ծիծաղ): Յես մեկնեցի Մեծ Կարաբուլակ՝ քննելու տը-

նայնագործ-կոշկակարների հետ ծագած վիճելի գործը. այնտեղ չես պարզեցի, վոր այդ տնայնագործներին Սարգսուղմիությունը խաբել է. ստուգումից հետո իմ տվյալներն անհերքերի կերպով հաստատվեցին: Դրանից հետո կուսակցության նահանգկոմն իմ թեկնածությունն առաջարկեց «Սեմենովոգոսուզում»¹ ծառայելու համար: Յեկ հենց առաջին անգամից, հենց վոր չես այնտեղ քնացի, չես ստիպված չեղա թյուրիմացություններ բաց անելու. այդ բանն ինձ հաջողվեց, վորովհետև չես ինքս գյուղացի չեմ և լավ ծանոթ եմ այդ գործին: Պարզվեց, վոր Սերգոբինկա գյուղի գյուղացիներն ստացել են վարսակի զտած սերմ. չես ստուգեցի այս սերմերի ծլունակությունը և դուրս չեկավ, վոր նրանք ծլունակ չեն. չես ստիպված չեղա քնալ ելեվատոր և խնդրել լավ սերմացու, քանի վոր գյուղացիք նախկին սերմացուից հրաժարվել և ֆաացել էլին առանց ցանքի: Այս բոլորն առաջ եր չեկել նրանից, վոր նահանգ. հողվարչության մասնագետը վատ եր հետեւել գործին:

Այդ ժամանակ մեր ապարատում կատարվեց 20 % կրճատում, և ինձ ել կրճատեցին: Յես դիմեցի Սարատովի Նահ. Հող. Վարչության վարիչին. այդ ժամանակ ինձ նշանակեցին փայտապատրաստման բաժնի վարիչի տեղակալ: Յես կասկածեցի, թե կարող եմ այդ գործը կատարել, սակայն ինձ հայտնեցին, վոր այդ գործը հասարակ գործ է, իմ վրա դրվում է ղեկավար դերը. մի խոսքով, չես քնացի այդ բաժինը, այնտեղ եր բաժնի վարիչը, վորն ինձ ասաց, թե չես վոչ թե պետք է տեղակալ լինեմ, այլ վարիչ: Յես նը-

¹ Սերմարուծական միություն:

բան ասացի, վոր այդ պաշտոնն ինձ համար մեծ է, վոր չես նեղ մասնագիտության տեր մարդ եմ, սակայն նա ինձ պատասխանեց, վոր չես վոչ թե պետական ֆոնդի անտառների բաժնի վարիչ եմ, այլ տեղական նշանակություն ունեցող անտառների: Այս պաշտոնում չես 2 թե 3 ամիս նստեցի առանց գործ կատարելու. սրանից հետո չես դարձյալ հարց բարձրացրի, սակայն վարիչն ինձ հայտնեց, վոր չեթե դու մնաս, չես քո բանը կահաջողեցնեմ: Այդպես չես քաշ տվի մինչև գարուն. գարնանը նոր վարիչ նշանակվեց. չես նրան հայտնեցի, վոր չեթե գործ լինի, կժառագեմ, իսկ չեթե չլինի՝ կհեռանամ: Ինձ դարձյալ ասացին, վոր ինձ կապահովեն 100 օ-ով, իսկ ժամանակն անցնում եր, արդեն հասել եր ամառվա կեսը, իսկ տանը մնացել եր տնտեսությունս ու ընտանիքս:

Հետո լեւ գլիմեցի Յերկր. գործկոմ, խնդրեցի արագագոյնել իմ հարցը. սակայն ինձ պատասխանեցին, վոր լերը քաղաքական մոմենտը պահանջում ե, վոր անտառաւին տնտեսութեան մեջ գլուղացի լինի, ապա մենք պիտք ե քեզ պահենք, սակայն աշուտամենասինիվ իմ պաշտոնը վոչ նախահաշվով ե վոչ ել շտատներով չեր նախատեսվում ե ձևակերպված չեր, ե լեւ շարունակ պաշտոնական անձ չեցի:

Այսուհետև յես հողվարչության բաժնի վարիչի առաջ հարցն այսպես դրի. «Ընկերներ, դուք ասացե՞ք՝ յես գնամ տուն, թե՞ դառնամ պաշտոնական անձն՝ Բացի դրանից յիս հարց դրի մասնագետների առաջ, վոր նրանց աշխատանքը վատ է ընթանում, վոր այդ աշխատանքն իր պրակտիկ գործունեություն մեջ կտրվում է ամենահրատապ հարցերից. նրանք պատաս-

խանութն են, Վորդու ծառայում ես տեղական նշանակութիւն ունեցող անտառների բաժնում, իսկ մենք պետական նշանակութիւն ունեցող անտառներում, իսկ դու գործին ծանոթ չես»:

Ինչ ե ալս որինակի իմաստը: Այս որինակի իմաստը մի գլուղացու տխուր արկածները չեն, ալ ալ արկածի դասակարգալիս բնույթը:

Ամբողջ մեքենան շատ հաճախ ավիններով և դիմավորում անպիտի առաջքաշվածի, վորը վոչ թե մի հասարակ առաջքաշված և անուշով, այլ մի մարդ ե, վոր մասաներից ինչ-վոր թարմություն և բերել, թեկուղ նրանով, վոր պատրաստ և պալքարելու բյուրով-բատիզմի դեմ, և վոչ թե կույր աչքերով դիտելու անհնր, ինչ վոր կատարվում և իր շուրջը: Յեթե մենք վերցնենք մեր կենսունակացն ապարատում աշխատող առաջքաշվածների թիվը ու վիճակը, ապա դրությունն ալստեղ ևս պիտք և բավական անմխիթար համարենք: Յեթե կենտրոնական ապարատում առաջքաշում տեղի չեկ ունեցել և, ապա մենք ալստեղ ևս որինակներով կարող ենք տեսնել, թե ինչպես բյուրոկրատական ապարատային մեքենան այդ առաջքաշվածներին ապարատային մեքենան այդ առաջքաշվածներին դուրս և քչել մեր խորհրդային ապարատից: Վոմանք ասում են, թե ստորին հասարակական աշխատանքներից միանգամից ապարատ ընկած բանվորին չես կարող աշխատանքի դնել մեր հիմնարկներում: Բայց չե՞վոր ճիշտ չե այդ տեսակետը: Այդ միևնույն ժամանակ մեղանում նստած են տասնյակ «մասնագետներ», վորոնց մի զգալի մասը, մասնավորապես Մոսկվայի մեր հիմնարկներում, ընկնելու և, վորոնք, որինակ, մաքսատան մասին յսել ևս այն, ինչ վոր 20 տարի առաջ

գոյութուն ունեն ցարական Ռուսաստանում և այժմ
եւ տառ առ տառ նույնը կրկնում են, իսկ նրանց հե-
տեկից եւ այդ մտքերը կրկնում են կոմունիստները, վոր-
պես սոցիալիզմի վերջին խոսք:

Միթե մեզանում կացութիւնն այնպես է, վոր
մենք կուսակցութեան ամբողջ ուժերով չենք կարող
այնպես անել, վոր յերբ մենք գտնում ենք կատարում,
առնվազն տասնյակ հազար, գուցե և հարյուր հազար
մարդ, բացարձակապես անպետք համարված մարդ
գտնում ենք, ապա կարողանանք նրանց տեղ, նրանց
փոխարինելու համար 10—15, գուցե և 20 հազար մարդ
ստորին շերտերից առաջ քաշել: Այստեղ նախապես ճիշտ
թիվ վորոշել չի կարելի, սակայն անհրաժեշտ է, վոր մենք
կենտրոնի թեղիսներում մատնանշված մեթոդներով
աշխատենք նոր ուժեր առաջ քաշել մեր ապարատի
համար:

Ահա թե ինչ կապակցութեամբ է դրվում մեզա-
նում առաջ քաշման հարցը և ինչպես է կապվում կա-
տարման ստուգութեան ընդհանուր հարցի հետ: Հար-
ցը վերաբերում է մեր ապարատի կառուցվածքին, վո-
րը պետք է հնարավորութիւն տա վորոշել, թե ո՞վ
ինչի համար է պատասխանատու: Մշուս կողմից մենք
դնում ենք նաև մարդկանց վերաբերյալ հարցը, վորը
բաժանվում է յերեք հարցերի. — 1) կատարման ստու-
գութեան հետեանքով պետք է ազատվել «շտեմպելող
կոմունիստներից», իսկ մշուսներն եւ պետք է սովոր-
են, սովորեն և սովորեն, այլապես, առանց դրան,
դասակարգային պայքարի պայմաններում թշնամին
մեզ կհարվածի. 2) պետք է պետապարատը գտնել այն
տարրերից, վորոնք չեն ուղղում և չեն կարող կա-

տարել մեր որենքները. 3) անհրաժեշտ է այդ տար-
րերին փոխարինել ստորին խավերից յեկող բանվորա-
կան արջան նոր հոսանքով:

ԱՊԱՐԱՏԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՄԵԶԱՆՈՒՄ ՅԵՎ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

Ընկերներ, իմ զեկուցման հիմնական մասն ար-
դեն արված է, յես շոշափեցի թեղիսների հիմնական
կետերը. թույլ տվեք միայն ամփոփել իմ ասածները
հետևյալ ձևով: Շատ հաճախ մեզանում ապարատի վե-
րակառուցման խնդիրն այն պարզ մտքով են հասկա-
նում, թե պետք է այդ ապարատը համապատասխա-
նեցնել արդշունաբերութեան վերակառուցման պա-
հանջներին. մինչդեռ կենտրոնի թեղիսներից միան-
գամայն բացահայտ է, վոր այդ ձևակերպումը անբա-
վարար է. ապարատը տնտեսութեան վերակառուցման
պահանջներին համապատասխանեցնելու հարցը դրված
է ամեն մի կապիտալիստական յերկրում: Հյուս. Ամեր.
Միացյալ Նահանգներում նույնիսկ հատուկ ինստի-
տուտ կա (Վաշինգտոնում), վորն ուսումնասիրում է
պետական ապարատը և մշակում է ամերիկական պե-
տական ապարատի վերակառուցման պլանը: Նույն
Միացյալ Նահանգներում հիմնարկների աշխատանքի
գործառնական, ֆինանսական և կազմակերպչական
պլանավորումը շաղկապելու նպատակով նախադահին
կից հիմնված է հատուկ բյուջետային բյուրո, և մի
հատուկ պաշտոնյա յե աշխատում, վոր կոչվում է
գլխավոր կորդինատոր: Ամերիկայում ռացիոնալաց-
ման կենտրոնական բյուրոյի վրա պարտականութիւն

և դրված վերացնելու պետական ապարատի աշխատանքների դուգահեռականությունը (պարալիլիզմը), վոր առաջ և գալիս ապարատի ալթմյան կառուցվածքից: Այսպիսով, կապիտալիստական չերկրներում ևս պետական ապարատը ծավալվող տնտեսության պահանջներին համապատասխանեցնելու հարցը դրված և թե տեսականապես և թե գործնականապես: Դեռ ավելին. այնպեղ, կապիտալիստական չերկրներում դրվում են տնտեսության ամբողջ սխտեմի ռացիոնալացման և վերադիր ու ավելորդ ծախքերը վոջնչացնելու կամ գեթ վճռականապես պակասեցնելու հարցերը: Այդպիսի հարց համենայն դեպս մշակում եր Հ.Ա.Մ.Ն. ալթմյան նախագահ Հովերի հանձնաժողովը. և չեթե Հովերի աշխատանքներից և վոչ ել Վաշինգտոնի ինստիտուտի աշխատանքներից մինչև ալթմ դեռ վոչինչ չի դուրս չեկել (Վաշինգտոնի ինստիտուտի նախագծերից և վոչ մեկը կշանքում չի կիրառված), աւա ալդ հանգամանքը չերեք չի նվազեցնում այն փաստի սկզբունքալին նշանակութունը, վոր բուրժուազիան ևս հանձնիս իր առաջավոր տարրերի դնում և վարչական ապարատի ռացիոնալացման հարցերը:

Չի կարելի ասել, վոր հենց միայն մենք ենք դնում ապարատը տնտեսական նոր խնդիրներին համապատասխանեցնելու հարցը, վոր այդ չերեւթը միայն մեզ և հատուկ: Այսեղ մեր յեվ ուրիշ չերկրների միջեվ տարբերությունը հենց այն ե, վոր մեմ յեվ նրանք հարցը դասակարգայնորեն տարբեր մեվով եմք դնում: Այնպես, ինչպես աշխատանքի արտադրողականություն ընդհանրապես տարբեր բովանդակութուն ու բնույթ ունի կապիտալիստական

չերկրներում և խորհրդային չերկրում, վորտեղ այդ հարցի լուծումը կապված և տնտեսության սոցիալիստական հատվածի ծավալման, նրա ընդարձակման հետ, պնպես ել ապարատի բարելավման և բյուրոկրատիզմի դեմ պալքարելու վերաբերյալ մեր աշխատանքը տարբերվում և այդ նպատակով կապիտալիստական չերկրներում կատարվող աշխատանքից: Մեզ հարկավոր ե այնպես բարելավել պեսական ապարատ, վոր նա մաքսուցակ դառնա, վոր նա կարողանա կովել կուլակի ու նեպմանի դեմ, ահա թե պեսապարատի ինչպիսի բարելավում և մեզ պեսf: Մեզ պետք և պետական ապարատի այնպիսի բարելավում, վորպեսզի այդ ապարատն ավելի հարմար ու պիտանի լինի կոլեկտիվիզացիայի գծով աշխատանք կատարելու, վորպեսզի այդ ապարատն ել ավելի ընդունակ լինի անմիջականորեն, արագ կերպով բարելավելու բանվորի ու գյուղացու պահանջներն ու կարիքները: Հետևապես, մեզանում խոսքը վերաբերում և վոչ թե լոկ ողակների քանակին, նրանց կրճատմանը, պակասեցնելուն կամ ավելացնելուն,—վոչ, մեզանում դրված և ապարատը դասակարգային դարձնելու հարցը: Խոսքը նրան և վերաբերում, վորպեսզի ալթմ, չերը մենք շատ լուրջ դասակարգային պալքար ենք մղում, մեր ապարատը հարմարեցնենք, համապատասխանեցնենք այն պահանջներին, վորոնք դասակարգային կոիլլեերի հետեվանքով առաջադրվում են բանվոր դասակարգին:

Մեր հակառակորդները—համաշխարհային բուրժուազիան, կուլակներն ու նեպմանները և բուրժուական ինտելիգենտները մեր սոցիալիստական շինարարությանը կատաղի դիմադրություն են ցույց տալիս:

Այդ դիմադրությունը հաղթահարելու պրոցեսում կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգը կուլակի դեմ պայքարում, ճակատում են ամենից առաջ հացամթերման ճակատում, վորտեղ կուլակը փորձում է ոգտագործել խորհրդային իշխանություն դեմ իր կուտակած միջոցները. կուսակցությունը և բանվոր դասակարգը կոտրում, խորտակում են բուրժուական ինտելիգենցիայի այն տարրերի դիմադրությունը, վորոնց համար հաջող սոցիալիստական շինարարությունը մի վերջին ապացույց է, վոր իզուր են ու անհիմն նրանց այն հույսերը, թե նեպը հանգիստ ու անհկատելի կերպով խորհրդային իշխանությունը կհասցնի բուրժուական ալլախեռման նավահանգիստը, թե նոր տնտեսական քաղաքականություն հետևանքով սոցիալիստական դործարանները խաղաղ կերպով կվերածվեն բուրժուական-կապիտալիստական հասարակարգի: Կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգը նպատակ են դնում ստեղծել սեփական տեխնիկական ինտելիգենցիա, վորպես հակակշիռ մեր աշխարհի հետ հաշտվել չկամեցող և այդ իսկ պատճառով անհետացող, մեռնող բուրժուական ինտելիգենցիայի: Կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգը բռնում, վտարում են կապիտալիստի արտադրության ու առևտրի դիրքերից: Կուսակցությունը և բանվոր դասակարգը ֆինադատում են իրենց սեփական բերությունները, այդ թերությունների դեմ պայքարելու համար վտարի հանելով բանվոր դասակարգին և աշխատավոր գյուղացիությունը:

Ահա այսպիսով խնդիրները, կամ վերջին մի չերկու տարվա ընթացքում նոր ձևով դրվող այս խնդիրները նոր պահանջներ են առաջադրում մեր պետական

ապարասին, նրանից նոր ձևի աշխատանք են պահանջում: Մենք արդեն սկսել ենք հնգամյա պլանի խընդիրները լուծել ծավալվող դասակարգային պայքարի պայմաններում, — այս է նյականք: Վորպեսզի կասեցնենք, հետ մղենք կուլակի յեվ վնասարարի (Շախսի) հարձակումը, վորպեսզի դուրս մղենք խոռոտ անհասկան կուլակային ճնշությունը յեվ փոխարինենք խոռոտ կուլակի վնասությունը, վորպեսզի ինստիգենս-վնասարարին փոխարինենք պրոլետարական ինստիգենսով, պես է պետական կառավարչության ամբողջ ապարասը վերակառուցել, պես է փոխել նրա այն կառուցվածքը, վոր գոյություն ուներ նախորդ տարիներում, յերբ դասակարգային պայքարն այժմյան համեմատությամբ բավականաչափ մեղմացել, զգալի չափով բուլացել էր: Ահա թե ինչու բայլեմիկները պետական ապարասի վերակառուցման հարցը դնում են, վոչ միայն վորպես նրա եժանացման, ապակենսունեացման, ձգձգումները վոչնչացնելու հարց, այլ նայել վորպես այդ ապարասը մեր առաջ կանգնած դասակարգային խնդիրներին համապատասխանեցնելու հարց, վորպեսզի այդ պետական ապարասն ապահովի պրոլետարական ու կիսապրոլետարական մասնակցությունը, վորպեսզի այդ ապարասն ապահովի պրոլետարիատի ղեկավարությունը գյուղացիության նկատմամբ, նպաստի այդ ղեկավարությանը, վորպեսզի այդ ապարասն ոգնի մեզ չափոր ու միջակ գյուղացիությանը համախմբելու կուլակների դեմ, վորպեսզի դացիությունը համախմբելու կուլակների դեմ, վորպեսզի այդ ապարասը հնարավորություն տա դիմադրելու մանր պրոլետարական տարրի նեւմանը: Ահա թե ինչու մեր բեբուրժուական տարրի նեւմանը: Ահա թե ինչու մեր բեբիսներում դրված է մեր պետապարասի վոչ թե ձեկական

վերականգնման հարցը, վոչ միայն ողակների բվի, չինովնիկների բվի յեվ նման այլ հարցեր, այլ այդ ապարասի բուն դասակարգային բնույթի հարցը, կասարման ստուգութան հարցը, նրա անձնական կազմի հարցը, այդ ապարասը դասակարգայնորեն-բեմաւի տարրերից մաքրելու հարցը, բոլոր մասնայական կազմակերպությունների աշխատանքն աշխուժացնելու հարցը, բոլոր կազմակերպությունների աշխատանքի նկատմամբ ցածից վերահսկողությունն ուժեղացնելու հարցը, ինքնաբերականությունը ծավալելու յեվ ներկուսակցական դեմոկրատիայի հարցը:

Ահա այս կապակցութեամբ ել մեզանում գրվեց կատարման ստուգութեան, համապատասխան կազմակերպչական կառուցվածքի, մարդկանց ընտրանքի հարցը—այն ձևով և այն բովանդակութեամբ, ինչպես այդ ասված է թեղիսներում և այսօր իմ գեղուման մեջ:

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՆ ՁԵՎԵՐԸ ԴԵՌ ԱՊՐՈՒՄ ԵՆ, ՆՐԱՆՔ ՄԵԶ ԱՆՇԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԵՆ ՄԱՏՆՈՒՄ

Այս չեղրափակման դիտողություններից հետո թույլ տվեք անցնել պետական ապարատի արմատական վերակառուցման հարցերին, վորոնք կանգնած են մեր առաջ, վորը մենք պետք է լուծենք և վորը մենք կկարողանանք հաջողութեամբ լուծել, յեթե մենք այդ աշխատանքը հիմնենք կատարման ստուգութեան վրա: Ընկ. Սերգո Որջոնիկիձեն ԿՎՀ և ԲԳՏ մեջ աշխատելու առաջին իսկ որից շարունակ, վորպես առաջ-

նակարգ խնդիր, առաջադրել է կատարման ստուգութեան և ապարատն այդ հիմնովներով սոցիալիստական շինարարութեան խնդիրներին համապատասխանեցնելու հարցերը և ընկ. Սերգոյի այդ հիմնական տեսակետը ԲԳՏ և ԿՎՀ ամբողջ աշխատանքի ընթացքում վորձով հաստատվել է 100%-ով, քանի վոր ապարատի վերակառուցման իսկական գործնական հարցերն ամենից առաջ առաջադրվում են կատարման ստուգութեան հողի վրա:

Իհարկե, այստեղ պետք է նկատի ունենալ այն հանգամանքը, վոր ապարատն այդ տեսակետից չի կարող մեզ կատարել դիմադրութեան ցուց չտալ: Յես կրեքեմ ապարատի այդ կատարելի դիմադրութեան չեղելու որինակ. մի դեպքում ապարատի գլուխ են կանգնած Առևտրի Ժողովոմատի աշխատակիցները, իսկ մյուս դեպքում՝ Ֆինոդկոմատի աշխատակիցները. այս որինակներից պարզ չերևում է, վոր այս հարցերը պետք է լուծել ամբողջ կուսակցութեան միատեղ ուժերով, չվստահանալով այս տեսակետից և վոչ մի առանձին ապարատի:

Առաջին հարցը, վորից բացահայտ կերպով կարող ենք տեսնել ապարատի դիմադրութեան ուժը, իսկ մյուս կողմից՝ այն ուղղությունը, վորով մենք պետք է ընթանանք, մաքսային տարիքների հարցն է: Դուք գիտեք, վոր կապիտալիստական հասարակութեան մեջ մաքսային տարիքի նպատակն է հովանավորել ազգային արդյունաբերությունն ոտարերկրյա մրցությունից: Մենք այդ նույն նպատակին հասնում ենք յեղյու ճանապարհով: Առաջինը—արտոքին առևտրի մենաշնորհն է, հետո արդեն մենք մեր ձեռքում

ուենենք մաքսային տարիֆները: Վերը վճռական նշանակութիւն ունի. իհարկէ մենաշնորհը. ապա ուրեմն, պետք է համաձայնվել այն՝ սկզբունքորեն կարծես անվիճելի տեսակետի հետ, թե դրա համեմատ ել մաքսային տարիֆների ամբողջ սիստեմին չերկրորդական դեր է վերապահվում, և մեզ համար բոլորովին պարտադիր չէ ամբողջութեամբ կիրառել տարիֆային այն ամբողջ ծիսակատարութիւնը, վորը գոյութիւն ունի ցարական Ռուսաստանում, կամ վորը գոյութիւն ունի կապիտալիստական չերկրներում: Իսկ մեզանում մեր մաքսային ամբողջ սիստեմն ամբողջապես հնի ընդորինակումն է, մեզանում նույնիսկ առաջավոր կապիտալիստական չերկրների փորձը չի ոգտագործվում, այլ կիրառվում են հին ցարական Ռուսաստանի որինականերն ու ձևերը: Մեր մաքսային տարիֆն աներևակայելի չափերով բարդ է:

Իսկ իբրը հենց ինքը, մաքսային գործի ղեկավարը դնում է այդ գործի վերակադմութեան հարցը, չտեսնված բողոք է բարձրանում: Շատերն այստեղ տեսնում են համարյա մի փորձ՝ խախտելու արտաքին առևտրի քաղաքականութեան հիմքերը, վրտնձգութիւն արտաքին առևտրի մենաշնորհի դեմ, սպառնալիք ԽՍՀՄ մանկավարչին ունակութիւնների դեմ: Այս հանգամանքը ցույց է տալիս, թե ամբողջ կուսակցութիւնն ինչպիսի ուշադրութեամբ և ինչ հաստատակամութեամբ պետք է քննի ու վճռի ապարատի վերակառուցման այդ հիմնական հարցերը, կտրելով, դեն չպարտելով այն, ինչ վոր մեզանում ավելորդ է, ինչ վոր մենք կրկնում ենք հին ցարական Ռուսաստանի որինակով, առանց գործի էությունը հասկանալու:

Հնի այդ մնացորդները, բացարձակապես հնացածն ու անպետքացածը փշրելու, լիկվիդացիայի չենթարկելու համար անհրաժեշտ է ամենավճռական միջոցներ ձուլ առնել: Մաքսային ապարատի որինակն այս դեպքում չափազանց բնորոշ է. մեր մաքսային տարիֆը հազարավոր զանազան հոգվածներ ունի. իհարկէ, մաքսային տարիֆի բարդութիւնն իր հերթին համապատասխան մաքսային ձևականութիւններ է պահանջում: Մաքսատուը պետք է իր գործառնութիւնների ժամանակ պահեստներ ունենա (այդպիսի պահեստներ կան նույնիսկ Մոսկվայում). մեր արտասահմանյան մարմինները պետք է համապատասխան պահանջների բավարարեն—հատուկ փաստաթղթերով պետք է տան այն բոլոր նշանները, վորոնք նախատեսված են և հաշվի չեն առնվում մաքսային տարիֆներով. չերը արտասահմանյան ֆիրմաների առևտրական փաստաթղթերում այդպիսի նշաններ չեն լինում, նրանցից հատուկ տեղեկանքներ են պահանջվում: Մաքսային տարիֆների էությունն ամենից լավ չերևում է մաքսային կանոնագրքի՝ առանց վորեն ընտրութեան վերցրած հետևյալ հոգվածներից.—

Հոդ. 176. բուդր.

1. Փաթաթելու թուղթ . . . վորը պարունակում է 50% և ավելի պակաս ցելլուլոզա 100 կգ 8 ո. 50 կ.
2. Տպագրութեան թուղթ (նաև լրագրի) և ամեն տեսակ առանձնապես հիշված, վորը պարունակում է 50% և ավելի փատամասսա, առանց հնոսու խառնուրդի 100 կգ 12 ո. 50 կ.

3. Տպագրական և ամեն տեսակ այլ թուղթ, վոր առանձնապես հիշված է, և պարունակում է 30⁰/₀ և ավելի, 60⁰/₀-ից վոչ պակաս փայտամասսա, առանց հնոտու խառնուրդի 100 կգ 18 ո. —

4. Ամեն տեսակ, վորոնց թվում տպագրական թուղթ, բացի հատկապես թվածներին, մասսալարար ներկված, բացի այս հոդվածի 5—10 կետերում հիշվածներից 100 կգ 25 ո. —

5. . . . 70 մմ լայնությամբ, գլանակներին, հեռագրական և այլն, բացի այս հոդ. 9 կետում հիշվածներից, վոր պարունակում է 30⁰/₀ և ավելի փայտամասսա . 100 կգ 21 ո. —

6. . . . (մանրամասնություններ) 100 կգ 28 ո. —

7. . . . (մանրամասնութ.) . 100 կգ 50 ո. —

8. . . . (չբազմերով) . . . 100 կգ 64 ո. —

9. Քաշը 16 կգ և պակաս 1 ք. մետրում լայնությունը 30 մմ և պակաս, թեկուզ ներկված թղթերով, տարբեր լեզրերով 100 կգ 80 ո. —

10. Քաշը 16 կգ և պակաս 1 ք. մետրում, բացի այս հոդվածի 9 կետում հիշատակվածից, թեկուզ ներկված . . 100 կգ. 125 ո. —

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 1.—Այս հոդվածի 2 կետում հիշված թուղթը կարող է փայտամասսայի մասնաշված քանակությունից միայն 5⁰/₀ ավելի պարունակել:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 2.—Այս հոդ. 2, 3 և 4 կե-

տերի համաձայն անց է կացվում 45—53 սմ և ավելի չափի թուղթ թերթերով, իսկ այդ չափից պակաս թուղթն անց է կացվում 177 հոդ. 2 կետի կարգով:

Փորձեցեք այս հոդվածի հիման վրա վորոշել, թե մուծվող թղթի համար վորքան մաքս պետք է վճարել: Բանն այնտեղ է հասնում (մեզ այդ պատմել և այդ գործի ղեկավարը), վոր Մոսկվայի մաքսատանը գտնվող լաբորատորիան վորոշում է, որինսկ՝ վոր տվյալ թղթի մեջ 60⁰/₀ ցելլուլոզա կա. ԺՏԳԽ այդ ⁰/₀-ին չի համաձայնվում, և թուղթը հանձնում են ԺՏԳԽ մի ուրիշ լաբորատորիա զննելու համար, և չեբբ այդ լաբորատորիան վորոշում է թղթի մեջ պարունակվող ցելլուլոզայի տոկոսը, դրան չի համաձայնում մաքսային ապարատը, և ահա վորոշում են թուղթն ուղարկել Ֆինլանդիա, վորպեսզի, իբրև չեզոք չեքկիր, վորոշի, թե թղթի մեջ քանի տոկոս ցելլուլոզա կա:

Մենք մեզ ավելորդ ներմուծումից բառացի կերպով այնպես ենք պաշտպանում, վոր վոչ մի ֆունտ թուղթ չի կարելի ներմուծել առանց կառավարության և կուսակցության թույլտվության. ինչ թաղցնենք մենք այստեղ մեզանից. վերջերս, չեբբ հարց եր դրված մեկ միլիոն ուրբլու թուղթ ներմուծելու մասին, այդ հարցը քննվում էր կառավարական և կուսակցական բարձր մարմիններում. հյականն այն է, վոր կառավարությունը վճռում է, թե կարելի չե, արդյոք, մեկ միլիոն ուրբլու թուղթ ներմուծել, իսկ ձեզն այնպես է, վոր կարծես թե մեզ պետք է մեր թղթի արդյունաբերությունը պաշտպանել վորոշ տեսակ թղթի ներմու-

ծումից: Իսկ զրա համար մեզ պետք են «մասնագետ-ները» կադրեր, այլապես ինչպես կարելի չի գլուխ հա-նել: Եթե այստեղ նստեցնենք թեկուզ ամենաառաջա-վոր բանվորին, նա վոչինչ չի հասկանա:

Զուբառ. Այդ սովորեցնում են ԲՈՒՀ երում:

Յակովլև. — Ահա, ընկ. Զուբարն ասում է, թե բարձրագույն դպրոցներում ամեն դատարկ բան սո-վորեցնում են, սովորեցնում են նաև այն, թե ինչպես պետք է հասկանալ այն անմիտ կանոնները, վոր մենք ինքներս ենք դրել, վորոնք շատ ոգտակար ելին ցա-րական Ռուսաստանում, վորտեղ չկար արտաքին ա-ռևտրի մենաշնորհ, չկար նաև պրոլետարիատ, վորպես պետութունը ղեկավարող ուժ, իսկ մեզանում այդ ան-միտ բանը դրված է, վորովհետև մարդիկ ղեռ հավա-տարիմ են անցյալի տրագիցիաներին:

Յեթե հաշվենք, թե մենք ինչքան ֆաս ենք կրում ապրանքները պահեստներում պահելուց, Եթե հաշվենք զրա հետևանքով արտասահմանում ունեցած մեր կորուստները, մի վալրից մի այլ վալր տեղափո-խելուց ստացած մեր ֆասը, Եթե հաշվենք, թե ինչ է նստում մեզ մաքսային ապարտը, ապա կլոր թվով կստացվի մոտ 10 միլիոն ռուբլու մի գումար: Այսպիս-սով, մենք ահագին գումարներ ենք ծախսում, մինչ-դեռ գործն ավելի լավ ձեվով կազմակերպելու դեպքում մենք կարող ենք այդ ծախսերը հասցնել մի քանի հար-յուր հազար ռուբլու: Նկատի ունենալով, վոր աշխան առևտրական շրջանառության 95% -ը պետական-կոո-պերատիվ կազմակերպութունների շրջանառությունն է, — մաքսային մարմինները ԲԳՏ վերստուգութունից հետո համաձայնեցին, վորպեսզի բեռների 85% -ը նայվի

վագոններում, 75% -ը բաց թողնվի նախքան մաքսը վճարելը: Սակայն այդ չափազանց չեղելու քալ է. պետք է վճակահանապես ձեռք քաշել մաքսային դործը բուրժուական չեղանակներով վարելուց: Ինչ պետք է անել այդ նպատակով: Պետք է վերացնել ամեն մի ապրանքի մաքսն առանձին հաշվելու բարդ սխտեմը: Միևնույն չէ, թե ինչ թուղթ է ներմուծված: Յեթե կենտկոմը և կառավարութունը վորոշել են թուղթ ներմուծել և վորոշ գումարի թուղթ են ստացել, ապա, ուրեմն, ավելի պարզ և նպատակահարմար է վորոշել, վոր յուրաքանչյուր 10 հազար ռուբլուն պետք է վճարել, որինակ, 10% -ը, և այդ ժամանակ ամեն մի հաշվետար կկարողանա այդ 10% -ը հաշվել թե հազար ռուբլուց և թե հինգ հազար ռուբլուց և այլն: Այդ պարզ ոեֆորմի շնորհիվ կվերանան այն խառն ու անհասկանալի հա-շիվներն ու նորմաները, վորոնք դեռ մեզանում գո-յություն ունեն: Այդ դեպքում, չերը Առևտրի ժողկո-մատը լիցենզիա տալիս վորոշում է, թե տվյալ ապրանքն ապրանքների վոր կատեգորիային է պատկանում, ար-դեն ամեն մի տրեստ կարող կլինի հաշվել մաքսի գու-մարը և հաշիվներն ստանալուց հետո մաքսը վճարել այնպես, ինչպես վճարում են բոլոր հարկերը: Բացի դրանից, կարելի կլինի ամբողջ ապրանքը 100% -ով ստանալ արտասահմանից և ուղարկել ստացողի հաս-ցելով: Այն ժամանակ, իհարկե, վերջ կտրվի հետևյալ անհեթեթությունը: «Բերլինից Զուսովի ուղարկված № 610 ապրանքների ղնութունը մաքսատան կող-մից ուշացել է, վորովհետև մաքսատանը լաբորատո-րիա չկա, և լաբորատորական հետազոտութուն չի կատարվում» — (Բիմիակ. սինդիկատի 1929 թ. ապրիլի

9-ի գրութիւնը): Ապրանքն առանց զննութեան ընկած եւ մաքսատանը, չի ոգտագործված միայն այն պատճառով, վոր չի կարելի զննութիւն կատարել, վորպեսզի վորոշվի, թե մաքսային տարիքի վոր հոգվածի համաձայն պետք ե մաքս վերցնել: Յեւ այն ժամանակ, չեք այդ ընկերներէ կարծիքով չի կարելի այդ հին սխտեմից հրաժարվել, առաջավոր պետութիւնները, ինչպես, որինակ, Հյուսիսային Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները, վաղուց մաքսը հաշվում են ստացվող ապրանքի արժեքի վորոշ տոկոսի չափով, թեև իսկական գները ճշտորէն վորոշելու համար նրանք ստիպված են Յեւրոպայում հատուկ գործակալութիւն պահելու: Հասկանալի չե, վոր այս գեպքում այլևս պետք չեն վոր լաբորատորիաներ և վոր էլ այն անմիտ ու անհեթեթ հաշիվները, վորոնք մեզ տասնյակ միլիոններ են նստում:

Մաքսային տարիքների որինակն ելական նշանակութիւն ունի. այդ որինակը ցույց ե տալիս, թե ինչպես մենք, ինքներս չնկատելով, հաճախ գտնվում ենք հին սխտեմի ազդեցութեան ներքո, և թե ինչպես հին չինովիւիները, պայքարելով իրենց գոյութեան համար, մոլորեցնում ու կաշկանդում են:

Յես կվերցնեմ մի ուրիշ որինակ, վոր վերաբերում ե Ֆինտոկոմատին: Այս որինակը չես բերում եմ հենց այնպես, արդարացի լինելու համար, վորպեսզի չասեն, թե չես մի քանի ժողկոմատներ հիշատակեցի, իսկ մյուսներին վերապրեցի:

Համարյա չերկու տարի Ֆինտոկոմատի դեմ պայքար ե մղվում այն մասին, թե արդոք պետք ե չորաքանչուր ձեռնարկութեան մեջ բաժային պաշտոնյա

պահել, քանի վոր մեր չերկրում արդունարերութիւնը ճշող մեծամասնութեամբ պետական ե: Կապիտալիստական հասարակարգում, վորը հիմնված ե մասնավոր սեփականութեան վրա, վորտեղ հազարավոր զանազան գործարաններ կան, վորտեղ արտադրվող ապրանքի քանակը վորոշել կարելի չե միայն ամեն մի ձեռնարկութեան վրա. հսկողութիւն ունենալու դեպքում, — այդ չերկրներում բաժային պաշտոնյաների գոյութիւն ունեցող սխտեմը հասկանալի չե:

Մեր խորհրդային բաժային որգանները մինչև վերջին ժամանակներն ամբողջովին նախահեղափոխական սխտեմի ընդորինակութիւն ելին. իսկ այդ հին, մեր պետական արդունարերութեան պայմաններում արդեն անպետք դարձած սխտեմի ընդորինակութիւնը մեզ շատ թանգ եր նստում, վորովհետեւ մենք ստիպված ելինք ձեռնարկութիւններում պահելու 3—3500 պաշտոնյա, վճարելով նրանց մոտ 5 միլիոն ուլերի ոռճիկ հենց վոր մենք հրաժարվեցինք այդ սխտեմից, մենք հնարավորութիւն ունեցանք բաժերի գանձման ծախքերը կրճատելու մի բանի անգամ: Սակայն այդ բավական չե:

Բաժը (ակցիյ) մենք գանձում ենք քաշի համեմատ. մի փութ շաքարից — 4 ու, մի փութ նավթից — 60 կ. և այլն. մենք արդունահարկը հաշվում ենք շրջանառութեան վորոշ տոկոսի ձևով, այսինքն՝ ապրանքի գնի համեմատ. որինակ, շաքարից — $3,8\%$ -ը, նավթից — $1,8\%$ -ը, լուցկուց — $4,8\%$ -ը: Կարծես բնական կլիներ, չեթե հարց դրվեր, թե ինչո՞ւ մի գեպքում փթերով ենք հաշվում, իսկ մի այլ գեպքում՝ արժեքի համեմատ. արդոք չե՞ր կարելի աչտեղ ևս կիրառել այն ձեւը,

վոր մենք առաջարկում ենք մաքսի համար. այդ դեպքում հնարավոր կլինե՞ր ապարատը կրճատել ավելորդ և իզուր կատարվող ծախքերից, և այդպիսով արտադրողական ծախքերի համար միջոցներ տնտեսել: Վորպեսզի պարզ լինի, թե վորքան դժվար և այս հարցը լուծել, չես մի փոքրիկ որինակ կըներեմ, վոր վերաբերում և պապիրոսների վրա փակցվող բանդերոլին: Կապիտալիստական լերկրներում բանդերոլը գոյութւյն ունի այն պատճառով, վոր առանց տուփի վրա բանդերոլ փակցնելու ուրիշ հնարավորութւյն չկա հետեւելու, թե ով և բաժ վճարում և ով չի վճարում:

Իսկ մեզանում կան ընդամենը մի քանի ծխախոտագործական տրեստներ, նրանց թիվը մեծ չէ, և դժվար չէ վորոշել, թե նրանցից յուրաքանչյուրը վորքան ապրանք և արտադրում, ուստի մեր պայմաններում բաժը կարելի չի գանձել նաև առանց բանդերոլի: Կարճես հարցը շատ պարզ է, և դժվար չէ այդպիսի կարգ սահմանել. սակայն յետեւ դուք տեսնեք այս հարցի քննութւյան ու լուծման ընթացքը, ապա կհամոզվեք, թե վորքան դժվար և նրա լուծումը գործնականում: 1928 թ. փետրվարին ԲԳՏ առաջարկում և Ֆինժողկոմատին հրաժարվել պապիրոսներին բանդերոլ փակցնելու սխտեմից, սակայն Ֆինժողկոմատը չի համաձայնվում, և ապրիլի 12 ին այդ հարցը քննութւյան և առնչվում ԲԳՏ կոլլեգիայում. Ֆինժողկոմատը հարցը փոխադրում է նախապարտատման հանձնաժողով: Նախապարտատման հանձնաժողովը հուլիսի 9-ին հաստատում է ԲԳՏ կոլլեգիայի վորոշումը. Ֆինժողկոմատը բողոքում է. ժողկոմխորհի նախագահի տեղակալը հուլիսի 23-ին հաստատում է ԲԳՏ վորոշումը, վորը հետո

հաստատվում է ժողկոմխորհի կողմից: Ֆինժողկոմատը դարձյալ բողոքում է ժողկոմխորհի վորոշումների դեմ և դիմում է ուղղակի ԽՍՀՄ Կենտգործկոմին: Կենտգործկոմը Ֆինժողկոմատի բողոքը թողնում է առանց հետևանքի: Վորովհետև Կենտգործկոմում այս հարցը վճռվել էր ոգոստոսի 22-ին, այսինքն՝ համարյա մոտեցել էր նոր տնտեսական տարին, ուստի պապիրոսների մի մասն այս տարի դուրս չեկավ բանդերոլնեւրով: Սակայն այստեղ գլխավորն այդ չէ, գլխավորն այն է, վոր այստեղ մենք տեսնում ենք, թե ինչպես մեղնում մարդիկ կապված են հին հետ, հիմնականն այն է, վոր մենք ինքներս չենք նկատում, թե ինչպես մեր ապարատում մնացած հին, փտած կարգերը մեզ հարկադրում են ավելորդ, անտեղի ծախքեր անել մեր պայմաններում, ծախքեր, վորոնք մեր ժողովրդական տնտեսութւյան մեջ բացարձակապես չեն կարող արդարանալ: Իմ բերած 3 որինակը բավական համոզիչ կերպով հաստատում է այդ:

ԱՊԱՐԱՏԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Թույլ տվեք այժմ համառոտ կերպով բնորոշել ապարատի վերակազմութւյան այն հիմնական խնդիրները, վորոնք կանգնած են մեր առաջ:

Առաջին հարցը—կառավարման ապակենտրոնացումն է. այս ապարդիզում մենք վերջին տարիներում քիչ բան չենք արել. մի շարք անուղակի ապացույցներ այդ հաստատում են: Յեթե, որինակ, նախքա Միութւյան ժողկոմխորհի պորտֆելը, ապա այլևս դուք այնտեղ չեք գտնի լուծման ապասող 800 գործ, ինչ-

պէս այդ կարելի չէր տեսնել մոտավորապէս մի տարի առաջ. այնտեղ դուք այժմ հազիվ մեկ-չերկու ծանուցադիր գտնեք. այդ նշանակում է, վոր ինչ-վոր ուրիշ անձինք այդ հարցերը լուծում են: Այստեղ իրավունքներ ռ պարտականութիւնների վորոշ փոխանցում, վորոշ բաղիւմ է կատարվել, սակայն այդ բավական չէ: Ինչհետեւ վորովհետեւ, նախ, շրջանացման հետեանքով, վորն այժմ արդեն ավարտվում է, մենք մի շարք լուրջ գործառնական հարցերի լուծումը պետք է հանձնենք տեղերին. չերկրորդ՝ լավացել է մեր աշխատանքի վորակը, մենք այժմ ունենք հնգամյա պլան, վորով վորոշվում է, թե ինչպէս և ինչ նպատակներով պետք է գործադրվեն մեր միջոցները և այլն. չերրորդ՝ մեզանում արդեն հասունացել են տնտեսութիւնը ղեկավարող անձանց նոր կազմեր:

Իմ զեկուցման առաջին մասում չես խոսեցի այսպէս կոչված «շտեմպելող կոմունիստների» մասին, սակայն այդ ամենին չի նշանակում, թե չես մեղադրում եմ մեր տնտեսավարների հիմնական կազմերին. այն փաստը, վոր մենք վերելքի գծով ենք ընթանում, արդյունաբերութեան բարելավման գծով ենք առաջ ընթանում՝ չնայած վաստարարութեանն ու զանազան արգելքներին, այդ փաստը ցույց է տալիս, վոր մեզանում անպայման անել, հասունացել են անհետապարհների հսկայական կազմեր, բոլոր գծերով մեզ ոգնութեան են հասնում չեվ արդեն հասել են նոր քաւ ուժեր: Յեւ չեթե մեր արդյունաբերութիւնը մենք համեմատենք միջանի տարի առաջ գոյութիւն ունեցող կացութեան հետ, ապա կտեսնենք, վոր գրութիւնը բավական զգալի չափով փոխվել է դեպի լավ:

Այն փաստը էս, վոր վաստարարական բոլոր գործերը մերկացվում են,—իսկ այդ բոլոր գործերն էլ հին ծագում ունեն,—իր հերթին նույնպէս ցույց է տալիս, վոր վորոշ քարելավում կատարված է: Յեւ այժմ, չերը մենք հնգամյա պլան ունենք, չերը մեր կազմերն անպայման հասունացել են, իսկ մյուս կողմից՝ շրջանացումը հնարավորութիւն է տալիս աշխատանքն ավելի նպատակահարմար ձևով բաշխելու մի շարք ասպարեզներում, այժմ մենք այդ չափով հնարավորութիւն ունենք նորից քննութեան առնելու Միութենական ժողկոմխորհի և ժողկոմատների, դաշնակից ժողկոմատների ու հանրապետութիւնների, ԺՏԳԽ և տրեստների և այլ մարմինների փոխհարաբերութիւնների սխառնի հարցը: Այս ղեկըւմ վերաքննութիւնը վոչ թե պետք է կատարվի մանր գործերի գծով, այլ գործառնական պարտականութիւնների ու Ֆունկցիաների գծով, վորոնք կարող են կատարված փոփոխութիւնների հիման վրա ու վերջին տարիներում ձեռք բերած արդյունքների շնորհիվ հանձնվել ստորադաս մարմիններին:

Այս ամենամեծ խնդիրներից մեկն է:

Յերկրորդ նույնպիսի խնդիրը—ԺՏԳԽ և տրեստների դերի խնդիրն է: Հարցն այն է, վոր տրեստն իր հին կանոնադրութեան և հին ֆունկցիաների հետեւանքով չէ կարող ապրել՝ առանց բյուրոկրատական կազմակերպութեան վերածվելու. այդ անխուսափելի չեր: Յեւ, իրոք, վերցնենք տեքստիլ արդյունաբերութիւնը: Ի՞նչ է ստացվել այս ճյուղում. տրեստը չերեք հիմնական ֆունկցիաներ ուներ—արտադրանքը սպառել, նյութեր հաշիւալիւ և ֆինանսավորել: Վեր-

Ջին չերեք տարվա ընթացքում սպառման, վաճառման ֆունկցիան անցել է սինդրիկատին. նյութերի հայթայթումը մասամբ անցել է գործարանին, մասամբ սինդրիկատին. վերջինն այժմ հայթայթումը կազմակերպում է պլանային կարգով, վորպեսզի պակասեցնի այն կորուստը, վոր ստացվում էր առանձին գործարաններում ավելորդ պաշարներ կուտակելուց: Ֆինանսավորումը կազմակերպվում է սինդրիկատի և բանկերի միջոցով: Ել լինչ է անելու սինդրիկատը. հասկանալի չի, վոր այս պաշմաններում տրեստը հին ուղիներով ալլես տռաջ շարժվել չի կարող. չեթե նա կանգ առնի հին դիրքերում, ապա միայն կարող է արգլունարերության զարգացումը կասեցնել: Այդ դրությունից խուսափելու համար անհրաժեշտ է, վորպեսզի տրեստը դառնա տեխնիկական ղեկավարության մարմին, տեխնիկական ուսցիտնալացման մարմին, ձեռնարկությունների միջև փորձի փոխանակություն կազմակերպող մարմին, վորն ոգնում է տրեստի մեջ մտնող ձեռնարկություններին յուրացնելու ուսական և արտասահմանյան գիտության ու տեխնիկայի նվաճումները: Տրեստի նոր կազմակերպչական դերի հարցն անշուշտ հասունացել է, ժամանակ է մեծ չափերով փոփոխելու նրա այժմյան ֆունկցիաները: Մի շարք տրեստներ արդեն ձեռնարկում են այդ աշխատանքներին:

Դժբախտաբար, իմ տրամադրության տակ մնացած ժամանակի սղության պատճառով չես չեմ կարող կարդալ տրեստների նախագահներից մեկի նամակը, վորտեղ նա բացարձակ ճշտությամբ նշում է այն փոփոխությունները, վորոնք այժմ պետք է կատարվեն

տրեստների կանոնադրության և նրանց ֆունկցիաների մեջ:

Այս հարցի հետ է կապված նաև ԺՏԳԽ հարցը: Մեզնից յուրաքանչյուրն սկսում է մտածել այն մասին, վոր հնգամյա պլանը վորո՞ւ ճեսակե՞սից բերի պլան է ՌեՊՀ-ի պլանի հետ համեմատած, այսինքն՝ այդ պլանը գլխավորապես ճեսակա՞ն, առավելապես ճեսակա՞ն պլան է՝ քան ճեխնիկական պլան. մենք գիտենք այն ցուցանիշները (показатели), վորոնց մենք պե՞տք է հասնենք, սակայն մենք չունենք այն անհրաժեշտ աշխատանքի ճեխնիկական պլանը, վորով պե՞տք է հասնենք այդ ցուցանիշներին:

Յեվ այստեղ ԺՏԳԽ առաջ դրվում է մի հարց, վորն ամենամոտիկ ապագայում պետք է լուծել, այդ՝ ԺՏԳԽ-ը տնտեսական-ֆինանսական կենտրոնական ղեկավարության տպարատից ճեխնիկական ղեկավարության շտաբի վերածելու հարցն է: Յեթե ԺՏԳԽ մնա առավելապես տնտեսական-ֆինանսական ղեկավարության այժմյան դիրքերում, ապա նա, ինչպես և տրեստները, իհարկե, զգալի չափերով, կդառնա առողջ նախաձեռնության, մրցակցության ծավալումը կասեցնող, խանգարող մի մարմին:

Յերրորդ խնդիրը—մեր բոլոր հիմնարկների գլխավոր աշխատանքի դերը բարձրացնելն է. դարձյալ հնգամյա պլանն ամենից լավ է հաստատում այս տնտեսակետը. պլանային աշխատավորները խնդրել են թեզիսների մեջ մտցնել նաև այն սկզբունքը, վոր մեր Պետպլանն էլ ավելի կապված լինի մեր գլխական

¹ Ռուսաստ. եկեղերիֆիկացման Պետ. Հանձնաժողով—ТОЭПРО:

հիմնարկների և արտասահմանյան գիտական-ցանցի հետ: Հասկանալի չե, վոր աշխարհում, չե՞ր հաստատված և հնգամյա տնտեսական պլանը, առանց մեր բոլոր պլանային մարմիններում գիտական աշխատանքի դերը բարձրացնելու, մենք անխուսափելիորեն կանգնած կ'մնանք միևնույն տեղում, մենք առաջ չարժեքի վրա չենք կարող:

Մոտակա տարիներում մենք պետք է մեծ թվով գիտական ուժերի, ճարտարագետների, տեխնիկների և տնտեսագետների տեղափոխություն կատարենք: Գրասենյակից, վորը նրանց հաճախ դարձնում է վորևէ ոգուտ չտվող մարդիկ, պետք է նրանց շարժել դեպի գործարանները, ուսցիոնալիզատորական գրասենյակները, բյուրոները, ինստիտուտները, դեպի պլանային մարմինները: Պետք է մասսայական հափեքով տեխնիկական գրականություն հրատարակել, պետք է լույս ընծայել հարյուր հազարավոր նեղ-մասնագիտական գրքեր, վորոնք հեռավոր Ուրալում կամ Ուզբեկստանում աշխատող ճարտարագետին հնարավորություն տան հետևելու համաշխարհային և խորհրդային գիտություն նորագույն նվաճումներին, հնարավորություն տան ծանոթանալու այդ նվաճումներին: Պետք է մեր տնտեսական և պլանային հիմնարկները մեր գիտական հիմնարկների հետ կազմակերպչորեն շաղկապող սխեմա ստեղծել, պետք է վորոշել այդ սխեմայի ձևը. պարզ է, իհարկե, վոր կյանքը շաղկապի ամենաբազմազան ձևեր կառավարի:

Ակադեմիկ Բախը, վորի մասին դուք բոլորդ շատ եք լսել, մեր հարցին ի պատասխան մի նամակ է գրել, վորի մեջ նկարագրում է, թե ինչպես աշխարհում

նրանց մոտ քիմիայի տաղարիզում գիտական-հետազոտական աշխատանքի պլանը, գիտական մարմինների նախաձեռնությունը շաղկապվում է գործնականի հետ, որինակ, արհեստական մագնիսի (ВОЛОКНО) գործարանի կառուցման հետ: Այդ միանգամայն յուրահատուկ կապը, այդ զուգորդումը հնարավորություն է տալիս անհապաղ կյանքում կիրառելու այն, ինչ վոր նշված է պլանով, ինչ վոր ծրագրված է: Ուստի մենք ընդգծում ենք, վոր անհրաժեշտ է մեր բոլոր հիմնարկների աշխատանքի գիտական հիմքերը բարձրացնել:

Չորրորդ խնդիրը—գործածություն ծախքերի վճարական կրճատումն է: Առևտրի ժողկոմատում աշխատող միջանի ընկերներ սիրում են պարծենալ, թե մենք իբր թե այս ասպարիզում ավելի մեծ հետևանքների չենք հասել, քան արտասահմանում: Իհարկե, այդ կարծիքը սխալ է: Այդ մասին մանրամասն և սպառիչ տվյալներով խոսել է ընկ. Սերգոն արհմիությունների համագումարում:

Հալթայթման վճարական բարելավման, գործածություն ծախքերի վճարական կրճատման հարցը պետք է մեղադրում ինչպես էլ լինի՝ լուծվի: Յեվ այդ հարցը կարող է լուծվել, վորովհետև մենք այն առավելություն ունենք, վոր մենք պլանային պետություն ենք, իսկ այդ մեղ հնարավորություն է տալիս անհամեմատ ավելի քան կապիտալիստներն են ծախսում, յեվ ավելի շատ միջոցներ հատկացնել արտադրությունը: Սրա հետ կապված և նաև սպառողին ավելի լավ սպասարկելու, շուկայի հետ ավելի մեծ կապ ստեղծելու հարցը և այլն:

Որինակ, գյուղացուն հարկավոր են դիմացկուն կոշիկներ, մեր գյուղերում շերտի կոշիկներով ման գալ չի կարելի։ սակայն մեր արդյունաբերությունն աղպիսի դիմացկուն կոշիկներ չի արտադրում, մեր շուկան հայթայթում է միայն շերտի կոշիկներ։

Դժբախտությունն այն է, վոր մեր շուկան հաշվառում չունի, նա չի պարզում, թե վճր կոշիկներից ինչ քանակությամբ պետք է արտադրել, ուստի և վորոշ չափով չի կարողանում պահանջը բավարարել և սրում է ապրանքների ճգնաժամը։ Դժբախտությունն այն է, վոր մեր առևտրական կազմակերպությունները թույլ հոտառություն ունեն, մեր կոոպերատիվ սիստեմը վերակառուցման կարիք է զգում (Ջալնեռ. ճիշտ է), նա չափազանց կենտրոնացված է, վորից և շատ թերություններ են առաջանում։ Պետք է մեր կոոպերացիան հնարավորություն ունենա ավելի շատ գործելու, գործնական աշխատանք կատարելու, վորպեսզի չստեղծվի աշխատանքի չեղելու մեղադրանք կոշիկներ կարելու համար կաշի և նրբան (պաղոշ) կա, իսկ այդ նույն կոշիկները կարկասելու համար կաշի և նրբան չկա, ուստի և կրունկներին տակ գցելու համար վերցնում են համարյա նոր կոշիկների արժեքի կեսը։ Յեւ աչքալիսի դրություն է ստեղծվում, վոր չեթե մեկի կոշիկները պատահոտվել են, ապա նա ստիպված է այնքան հագնել, վորքան միայն հնարավոր է, իսկ հետո դին գցել և նորը գնել (չեթե, իհարկե, նյութական հնարավորություն ունի)։ Արտաքուստ կարծես թե խնայողություն է կատարվում, սակայն աղպիսի խնայողության (կարկատանի կաշի չլինելու) հետևանքն այն է լինում,

վոր մի գույգ կոշիկ մաշելու փոխարեն չերկու գույգ են մաշում։ Այսպիսով արհեստականորեն ավելանում է պահանջը։

Պետք է հնարավորություն տալ մեր կոոպերացիային շուկայում ինքնուրույնաբար գործելու, իր նախաձեռնությունը հանդես բերելու, պետք է ավելի մեծ կապ ստեղծել շուկայի հետ, վորպեսզի, չեթե, որինակ, գյուղացուն չերաժշտական գործիքներ են հարկավոր, վորի փոխարեն կարելի չե վորոշ քանակությամբ հաց ստանալ, ապա մեր կոոպերացիայի մարմինները կարողանան գյուղացու պահանջը բավարարել և նրան անհրաժեշտ ապրանքը հայթայթել։

Այլ խոսքով՝ այստեղ դրված է արդյունաբերությունն ավելի մեծ չափով շուկային մոտեցնելու հարցը, դրված է մեր կոոպերաիվ մարմինների գործառնական աշխատանքները վորոշ չափով ապակենտրոնացնելու հարցը, այնտեղ, վորտեղ ավելորդ կենտրոնացում կա, պետք է վորոշ չափով փոփոխել նաև Առևտրի Ժողկոմատի մարմինների կողմից կիրառվող կարգավորման ձևերը, վորպեսզի կոոպերացիան ավելի մեծ հնարավորություն ունենա մեր գյուղական և քաղաքային մասսայի առևտրական կարիքներն ու պահանջները մեր արդյունաբերությունը հաղորդելու։

Հինգերորդ խնդիրը վերաբերում է պեսական արդյունաբերության յեւ պեսական առեւտրական ու կոոպերաիվ մարմինների փոխադարձաբերությունների սիստեմին։ Այստեղ կարևոր նշանակություն ունի բանկերի դերը։ Ներկայումս ԲԳՏ նախաձեռնությամբ փորձ է արվում, վորպեսզի բնակչությունը մի շարք կոմունալ ծառայությունների մասսայական վարձը վճարի ան-

կանխիկ (безналичный) հաշվով: Թվում է, թե մի
չնչին հարց է այս, մինչդեռ այս չեղանակով կարելի
է տասնյակ միլիոններ կուտակել մեր խնայողական
դրամարկներում և գործ դնել մեր արտադրողական
նպատակների համար: Գերմանիայում հաշվից-հաշիվ
փոխանցելու այդ չեղանակով 1927 թ. անկանխիկ
վճարները կազմել են չորս հարյուր միլիարդ մարկ:
Ուրեմն, այդ ճանապարհով հարյուրավոր միլիոն մարկ
և կուտակվում կապիտալիստական տնտեսության կա-
րիքների վրա ծախսելու համար: Մեզանում փոխհա-
րաբերությունների սխտեմի, բանկերի—հաշվարկման
այդ կենտրոնական հիմնարկների դերի հարցը դրված
է այն հողի վրա, վոր մեր բանկերը պետք է կատա-
րեն Վլադիմիր Իլյինի կողմից գեռևս Հոկտեմբերից ա-
ռաջ նշված դերը, այսինքն՝ նրանք պետք է հնարա-
վորություն տան փոքր եմիսիայով մեծ Երջանառու-
թյուն ունենալ: Ահա, ընկերներ, հինգերորդ խնդիրը:
Վեցերորդ խնդիրը վերաբերում է ստորին ապա-
րասին: Այստեղ կենտրոնական տեղ է բռնում Երջա-
նացման հարցը: Դուք հավանականաբար գիտեք, վոր
խորհուրդների համագումարում գրվելու չեր շրջանաց-
ման հարցը, վորի շուրջը լրագրերում և այլ ձևով դիս-
կուսիա չէ տեղի ունենում. սակայն դուք անշուշտ
նկատած կլինեք և այն, վոր այդ դիսկուսիայի մեջ
շատ փոքր տեղ է գրավում մի շատ կարևոր ելական
հարց—Երջան (ռաշոն): Ուղիղը իր ալթմյան ձևով
հաջախ միջակա, հաղորդիչ ինստանցիայի դեր է կատա-
րում. այստեղ կառավարության և չերկրի հրահանգ-
ներն ու դիրեկտիվներն ստացվում, դատարկվում, նո-
րից կապվում, փաթաթվում և բարձվում են, վորպես-

դի նույն այդ ձևով, գուցե այլ կերպ կապած ու փա-
թաթած, ուղարկվեն շրջանը կամ գյուղը: Իհարկե, այդ
բոլորի վրա վորոշ ժամանակ և ուժ է վատնվում:

Մինչդեռ, վորովհետև մենք հնարավորություն
չունենք անմիջականորեն և լիովին մեր կոմունիստա-
կան ազդեցությունը տարածելու բոլոր գյուղխորհրդի
աշխատանքների վրա, մերձավոր տարրներում այդ հնա-
րավոր չէ, և մյուս կողմից՝ գյուղխորհուրդների հա-
խազահների մեծամասնությունն անկուսակցական է,
ապա Երջանի վերաբերյալ հարցը դառնում է բաղա-
կան լիկ սնեստական հեմարան-կեմսոն սեղծելու հարց,
դառնում է մեր բաղախանության կեմսոն, կուլակի
դեմ պայքարելու կեմսոն, կոլեկտիվ Եարժումը կազմա-
կերպելու կեմսոն, բերքի բարձրացման համար միջոց
պայքարի կեմսոն, ամբողջ գյուղական ապարասի իսկա-
կան դեկավարության կեմսոն: Իսկ այդ նշանակում է,
վոր ուղիղներից տասնյակ կոմունիստներ համապա-
տասխան Ֆունկցիաներով, վորոնք հանձնվելու չեն
շրջաններին, գյուղատնտեսների, հողաչափների, բժիշկ-
ների, կազմակերպիչների ու հրահանգիչների (հաճախ
թղթերով զբաղված) հետ միասին պետք է փոխադրվեն
Երջան կենդանի և անմիջական աշխատանք կատարե-
լու համար: Այս մասնավոր խնդիր չէ և փոքր հարց
չէ: Այս հարցը քննելիս մենք այն կապում ենք այն-
պիսի հարցերի հետ, ինչպես՝ տնտեսական մարմին-
ները տեխնիկական դեկավարություն մարմինների վե-
րածելու հարցը, ինչպես վարչական ապարատի ապա-
կենտրոնացման հարցը և այլն և այլն:

Ցեվ, վերջապես, վերջին հարցը խնայողության
ոեթլմի հարցն է, վորը պետք է առանձին լրջությամբ

առաջադրվի: Իմ ղեկուցման մեջ վերջին տեղը զբաղող այս հարցն իր նշանակությունը չերեք ապարատի վերակառուցման բոլոր հարցերից վերջինը չե և այժմ արդեն այլ բովանդակություն ունի, քան առաջ, վորչափ ներկա շրջանի տնտեսական առանձնահատուկ խնդիրների համեմատ փոխվում են նաև խնայողության ուժերը:

Մենք վերջին չերկու տարվա ընթացքում տնտեսել ենք մոտավորապես չերեք հարյուր միլիոն ուսուլի միայն ապարատը կրճատելու հետևանքով. մենք նորից կարող ենք տասնյակ միլիոններ տնտեսել, չեթե մեր ապարատն ազատենք ավելորդ ու անպետք տարրերից: Սակայն խնայողության ուժի մի հիմնական նշանակությունն այժմ այլ է. հիմնականն այն է, վորպեսզի մենք կարողանանք ավելի հաջող լինել նպատակահարմար ձեռքով ոգտագործել մեր առկա ուժերը, մեր հարցը, վոր խնայողության ուժի մը կիրարկելու համար հետագայում պետք է ամենից առաջ նվազեցնել այն կորուստները, վոր մենք ունենք արդյունաբերության, առևտրի և տրանսպորտի ասպարիզում: Տրանսպորտի որինակը շատ պարզ ապացուցում է այդ:

Թե ձեզ և թե հատկապես ՀՃԺԿ ծառայողներին չերեր արդեն ձանձրացրել է ճափոնիայի որինակը. մենք գիտակցաբար մեր թեղիսները մեջ մտցրել ենք ճափոնական որինակը, վորպեսզի տրանսպորտի ծառայողների ամբողջ բանակն ուղարկվեն դարձնի այն տարրերության վրա, վոր կա մեր և ճափոնիայի միջև տրանսպորտի ասպարիզում: Ճափոնիայում մարդատար շոգեկառքն որական անցնում է 283, կմ, իսկ

մեզանում ըստ անցյալ տարվա տվյալների 170 կմ, այս տարվա վերաուղիչ թվերով—182 կմ, իսկ հրնգամյակի տվյալներով չենթադրվում է 1932/33 թ. հասցնել 210 կմ: Իսկ մենք կարծում ենք, վոր հրնգամյակի վերջում պետք է հասցնել նախնական ցուցանիշներին: Այս մասին չերկար վիճաբանություն է տեղի ունեցել, հատուկ հանձնաժողով է ուղարկվել ճափոնիա, և ստացվել են մատնանշված տեղեկություններ: Ընկերներ, այստեղ հարցը վերաբերում է հարյուրավոր միլիոնների, վորովհետև, չեթե մենք, ինչպես հարկն է՝ նպատակահարմար ձեռքով ոգտագործենք մեր առկա միջոցները, ապա միջանի հարյուր միլիոն ուսուլի կտնտեսենք և կծախսենք նոր շինարարության վրա:

Իսկ վոր այդ հնարավոր է, թույլ տվեք բերել մի կենդանի, գործնական որինակ:

ԲԳՏ տրանսպորտային խմբի ղեկավար ընկ. Շուշկովը, վոր նախկին մեքենավար է, ՀՃԺԿ հետ չերկար վիճելուց հետո վորոշում է անձամբ փորձելով ստուգել, թե արդյոք հնարավոր է, և այն էլ բավական արագությամբ, առանց հիմնական վերակառուցման, մեր գնացքների արագությունը վերոհիշյալ չափով ավելացնել: Ստուգությունը կատարում է ընկ. Շուշկովը ՀՃԺԿ հետ միասին, և պարզվում է հետևյալը. այն ժամանակ, չերը Լյուբլին—Կուրսկ հանգուցյն անցնելու համար 75 վագոնից բաղկացած գնացքը գոյություն ունեցող նորմաներով գործ է դնում 25 ժամ 10 բուպե (այս ղեպըում թույլ է տրվում գնացքի կազմը հասցնել 100 վագոնի), 150 վագոնից բաղկացած փորձնական գնացքն այդ նույն տարածությունն անցնում է

19 ժամ 58 րոպեյում: Այս չի նշանակում, իհարկե, թե բոլոր ճանապարհներում արագութեան նորման կարելի չե այդ չափով ավելացնել:

Կառարկել է և չերկրորդ փորձը, վորը դարձյալ նույն հետեանքներն է տվել: Այս փորձերը ցույց են տալիս, վոր մենք մեր ունեցած միջոցներով գոյություն ունեցող սարքով ու տեխնիկական հարմարություններով մեծ հնարավորություն ունենք ավելի մեծ արդյունքների հասնելու և, հետևապես, մեծ խնայողություններ տնելու: Խնայողութեան ռեժիմն այլ ուղիով թյամբ կիրարկելու մի ուրիշ որինակ ցույց է տալիս, վոր մենք կարող ենք մեր ավելորդ պաշարներ տնտեսական շրջանառութեան մեջ դնել:

Ամբողջ արդյունաբերութեան մեջ այդպիսի ավելորդ պաշարները կազմում են մոտ 800 միլիոն ռուբլի, և այն ել այն ժամանակ, չերբ բոլոր ապրանքների պահառութուն է զգացվում: Կառավարությունն արդյունաբերութեան և տրանսպորտի առաջ խնդիր է դրել՝ ավելորդ պաշարներից այս տարի ոգտագործել առնվազն 250 միլիոն ռուբլու նյութեր, Լնվ մտածեցեք: մենք չերկու տարի ապարատի կրճատումով ենք զբաղվել, պաշարել ու աշխատել ենք այդ ուղղութեամբ, հարցուր հազար մարդ փողոց ենք նետել և ստացել ենք ընդամենը չերեք հարցուր միլիոն ռուբլու խնայողություն. իսկ այստեղ առանց վորեւ մեկին փողոց խնայողությունը կարող ենք անել: հարկավոր է միայն հենց այս տարի ավելորդ պաշարներից, մեռած, շրջանառությունից հանված, անգործությամբ մահացած պաշարներից 250 միլիոն ռուբլի հանել յեվ շրջանառու-

րյան մեջ դնել: Ահա, ընկերներ, չերկրորդ որինակը, վոր ցույց է տալիս, թե այժմ ինչ ուղղութեամբ պետք է ընթանա խնայողութեան ռեժիմի համար մղվող մեր պայքարը:

Վերջապես, չերրորդ հարցը, վոր տնպես վճռական կերպով դրել է Պետականը, վերաբերում է ամեն տեսակ ավելորդ պաշարներին, ավելորդ նորմաներին, ավելորդ ամբարյանը, փչացածի, մնացորդների ու տակաւների մեծ չափերին, հորինվածի (կոնսուկցիա) ավելորդ բարդությանը յեվ այլն: Պետականը հաշվել է, վոր այդ ճանապարհով մենք կարող ենք 4—5 հարյուր միլիոն ռուբլի տնտեսել: Յեթե այս մասին տարակուսանքներ լինեն, ապա յես իմ չեղրափակման խոսքի մեջ թե ժՏԳԽ և թե ՀՃԺԿ ու այլ հիմնարկներից վերցրած որինակներով կարող հմ ապացուցել, թե մենք վորքան կարող ենք տնտեսել, յեթե հենց միայն այն ոգտագործենք, վորը վորտես տակաւն ու անպեճ այն ոգտագործենք, վորը մի շարք տարիների ընթացքում փոխել, նորոգել է այն կամուրջները, վորոնք իբր թե այլևս անպետք են յեղել, իսկ հետո ինքը, ՀՃԺԿ պարզել է, վոր այդ կամուրջները պետքական են, և նրանց վրայով գնացքներ են անցնում: Այսպիսի որինակներ, ինչքան ուղեք, կարելի չե բերել:

Այսպիսով, խնայողութեան ռեժիմն այժմ մեր առաջ չերեք խնդիր է դնում. 1) նպատակահարմար կերպով ոգտագործել մեր ունեցած պաշարներն ու հնարավորությունները, 2) ոգտագործել մեր ավելորդ պաշարներն այն հաշվով, վորպեսզի մեր տնտեսավարներն այլևս (նույնիսկ ապրանքների սղութեան պայմաններում) նյութերի 2—3 տարվա պաշար չպահեն. 3)

վոչնչացնել հորինվածքների ամեն մի ավելորդութուն, վերացնել զանազան նյութերի վերամշակութան ժամանակ ստացվող խոտանքի, մնացորդների ու տականքի մեծ տոկոսը և այլն: Ահա, ընկերներ, այն հիմնական հարցերը, վոր մենք այստեղ պարզեցինք: Իհարկե, չի կարելի ասել, թե դրանով սպառվում է ապարատի հիմնական վերակառուցման խնդիրը, սակայն այն բոլորը, վորի մասին չես այստեղ զեկուցեցի, լրակատար պարզորոշությամբ նկատված ու հաստատված է արդյունաբերության զանազան ճյուղերում:

ՄԱՍՍԱՆԵՐԻՆ ՀԱՆՆՔ ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԻՉՄԻ ԳԵՄ

Այժմ կարելի չե ամփոփել իմ ասածները: Դասակարգային սրված պայքարի այս պայմաններում գլխավոր հարցը կառավարման անոգությունն է: Կատարման ստուգութան հետ կապված են չերեք հիմնական հարց. — 1) ապարատն այնպես կազմակերպել, վոր նրա, այդ ապարատի ամեն մի ողակ իմանա, թե նա ինչի համար է պատասխանատու, իմանա, թե նրանից ինչ կարելի չե հարցնել. 2) բարձրացնել մեր կոմունիստների աշխատանքը, նկատի ունենալով, վոր նրանց թիվը մեր ապարատում արդեն փոքր չե. 3) ազատել խորհրդային ապարատը վնասակար տարրերից: Այս հիմունքներով ել պետք է ծավալվի ապարատի վերակառուցումը: Պետք է մեզ լրակատար հաշիվ տանք այն մասին, վոր հին, մեռած ձևերը դեռ չափազանց կենսունակ են ու համառ, նրանց դեմ պայքարելը հեշտ չե, և չի կարելի ասել, թե լավ կամ վատ, ավելի կամ պակաս հաջող կամ անհաջող թե-

զիսներով կարելի չե այստեղ միանգամից վոչնչացնել, «կտրել» մեր ապարատում բուն դրած բավական մեծ բյուրոկրատիզմը: Վաղիմիր Իլյիչը մեզ նախազգուշացրել է, վոր բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարը — չերկար ու դժվարին աշխատանք է:

Նա ասել է, վոր այդ պայքարը մեզանից տասնամյակներ կպահանջի, իսկ ով կասի, թե մենք միանգամից կազատվենք բյուրոկրատիզմից, չեթե հակաբյուրոկրատական պլատֆորմ ընդունենք, նա շարլատան կլինի, նա գեղեցիկ բառերի սիրահար կլինի: Ահա այսպես է դրել Լենինն այդ հարցը. սակայն հարցն այդպես դնելը չերեք չի կարող բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելուց հրաժարվելու պատճառ հանդիսանալ:

Մեր ապարատի բյուրոկրատական տարրերը չերեքն այսպիսի տրամադրություններ են հայտնաբերում. — «Ինչո՞ւ չե կուսակցությունը բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու հարցն առաջին պլանի վրա դնում, սխալ է այդպես վարվելը. ինչո՞ւ դուք նկատի չեք ունենում, վոր բյուրոկրատիզմն առաջանում է չերկրի կուլտուրական և տնտեսական հետամնացությունից»: Այս դեպքում հետամնացության ցիսառուսները միայն պատվակ են ծառայում բյուրոկրատիզմը պաշտպանելու համար. այդ պատվակն առանց այլիվայրության պե՛տք է դեն շարժել:

Ամբողջ քեզիսներում ի՞նչու է այն միտք, վոր բյուրոկրատիզմի դեմ հաջող պայքարել կարելի չե միայն այն դեպքում, չեթե այդ պայքարի համար մենք վոտքի հանենք մասսաներին: Այստեղ հնարավոր են ամենաբազմազան ձևեր. վերջին տարին ցույց տվեց տառնյակ զանազան ձևեր. համարյա ամեն մի ձեռնար-

կուլթյան մեջ բանվորներն իրենց ուրույն ձևով են մոտենում այս հարցին: Մալալովոյ սոցիալիստական մրցութունը զրա ամենալավ ապացույցն է: Մյուս ապացույցը ինքնաքննադատութունն է, վորի գերագույն արտահայտութունը սոցիալիստական մրցութունն է: Մի բան միանգամայն անկասկած եւ—նոր շերտեր այս հարցին մոտեցան ամենալուրջ կերպով. իսկ թե ինչպե՞ս մոտեցան, թույլ տվեք այդ բանն ապացուցել վոչ թե բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի անմիջական փորձով, այլ համեմատելով մեր գործարանի այսօրվա դրութիւնը 2 տարի առաջ չեղածի հետ:

Այս հանգամանքն ելական նշանակութուն ունի, վորովհետեւ մեզանից ամեն մեկի առաջ կարող ե հետեւալ հարցը դրվել.—ահա մենք ունենք այսինչ, այնինչ հսկայական բացերը (յես աշխատեցի չթագցնել գոնե մեզ հայտնի բացերից ե վոչ մեկը), սակայն մենք ինչի վրա չենք հենվում, ինչ ենք հակադրում այդ բացերին. չե՞վոր միայն ԲԳՏ ապարատի վրա չենք հենվում մենք. ԽՍՀՄ ԲԳՏ ապարատում աշխատում են ընդամենը 400 մարդ. այդ ապարատը, վորպես ապարատ, գուցե մի փոքր լավ ե, առաջմ դեռ շատ ել լավ չե մնացած ամբողջ խորհրդային ապարատից, սակայն կուսակցութիւնը հո միայն այդ ապարատի վրա չի դնում իր ամբողջ հուշը: Ելականը ԲԳՏ ապարատը չե, այլ այն, վոր բարձրանա, շարժի մասսան, վորպեսզի նրա ոգնուրյալը մեկն դուրս գանք մեր բացերի, մեր արահների, մեր քեռուքյունների դեմ, վորոնց քիվը, դժբախտաբար, փոքր չե:

Մեր ունեցած զրականը—մեր մասնատների ակտիվության ծավալումը յես կարող եյի ապացուցել հենց

պտտահարար վերցրած որինակով, վոր վերաբերում ե «Սերպ ի Մոլոտ» գործարանին: Այդ գործարանում աշխատող ընկերների առաջ մենք աչապիսի հարց դրինք. ասացեք, այս չերկու տարում ի՞նչ ե կատարվել ձեզանում, ձեր գործարանում, հասարակական աշխատանքի իմաստով, գործարանի դեմքը փոփոխվելու իմաստով:

Ահա բանվորների հաղորդած փաստերը.

1) Փաստերի առաջին խումբը բնորոշում ե այն հանգամանքը, վոր բանվորները համեմատաբար ավելի մեծ չափերով են քննադատում թե գործարանային ե թե արտագործարանային բոլոր մարմինների աշխատանքը:

Բանվորներն այժմ ավելի շատ են հաճախում բոլոր ժողովները: Որինակ, չերկու տարի առաջ արտագրական խորհրդակցութիւններին ներկա չեր լինում 30—40 հոգի, իսկ այժմ այդ խորհրդակցութիւններին ներկա չե լինում մինչե 100 հոգի: Կուսքիջի ժողովներում, գործարանային, համըլարային ե արհմիութենական ժողովներում հանդես յեկողների թիվը ես 2—3 անգամ ավելացել ե: Միայն վերջին մի ամսվա ընթացքում արհարական խորհրդակցութիւնների աշխատանքի ընթացում վիճաբանութիւններին մասնակցել ե 215 մարդ, մինչդեռ ամբողջ 1927/28 թ. ընթացքում մասնակցել ե 114 մարդ, իսկ ամբողջ 1926/27 թ. ընթացքում միայն 75 մարդ:

Վիճաբանութիւններին ավելի մեծ չափով մասնակցելու հետեանքով անհամեմատ ավելի մեծ թվով ել վորոշումներ եմ ընդունվել, քան այդ առաջ եր կատարվում: Խորհրդի պատգամավորներին հրահանգ (նա-

կազմ) տալու կարգով այս տարի մտցվել է 107 առաջարկ, մինչդեռ 1927/28 թ. ընթացքում չեղել է ընդամենը 21 առաջարկ:

Արտադրական խորհրդակցություններում 1927 թ. ոգոստոսի 1-ից մինչև 1928 թ. ոգոստոսի 1-ը, այսինքն՝ մեկ տարում չեղել է 10800 առաջարկ, ընդունված է 1021-ը, կատարված է 65⁰/₀-ը: Միայն աշխատատեղի ժամանակ մոտ 1000 առաջարկ է ստացվել: Բավական լուրջ բնույթ են կրում այժմ այն հարցերը, վորոնք առաջադրվում են ժողովներում, և այն հարցերը, վորոնք լուսաբանվում են չեղովթների ժամանակ: Դրանցից արդեն բավական մեծ թիվ են կազմում այն հարցերը, վորոնք նվիրված են արտադրությունը գյուղում:

Ընտրություններն այժմ համեմատաբար ավելի լուրջ կերպով են կատարվում, քան առաջ: Խորհուրդների ընթացիկ նախընտրական կամպանիայի ընթացքում տեղի չեն ունեցել 40 հաշվետու ժողով քս համայնքների, առաջադրվել է 167 թեկնածու, չերբ պետք էր ընտրել ընդամենը 27 մարդ: Քվեարկությունը կատարվել է պետական ձևով:

Կուսակցական բջիջի բյուրոյի առաջին վերընտրությունը ռայոնական կոմիտեն բեկանել է, վորովհետև վերընտրական ժողովին մասնակցել են ընդամենը 294 մարդ: Յերկրորդ ընտրական ժողովին ներկա չեն չեղել 429 մարդ: Բյուրոն ժողովում վոչ մի ցուցակ չի առաջարկել, մինչդեռ վերջերս բյուրոյի և վոչ մի վերընտրությունն առանց ցուցակների չեն կատարվում: Ժողովում առաջարկվում է 40 մարդու թեկնածություն, վորոնք քվեարկվում են պետական կերպով:

Յերկար տարիներից հետո առաջին անգամ իրենց կազմակերպությունների ղեկուցումը լսելով, վորոշում են նրանց աշխատանքը համարել անբավարար:

Բջիջի առաջարկած թեկնածուների մերժումը կատարվում է ընկերական քննադատություն կարգով: Յերբ բանվորների մի հերթափոխի ժողովում արհմբյուրոյի կազմի համար բջիջի բյուրոյի առաջարկած թեկնածուների 50⁰/₀-ը մերժվում է, ապա այդ կատարվում է վոչ թե կուսակցության դեմ պայքարելու նպատակով, այլ նրա հետ միասին բյուրոյի կազմը բարելավելու համար:

Առաջադրվածների քննությունը, վոր առաջ բյուրոն էր կատարում, այժմ կատարվում է համաքարությունների բջիջների կուսակցական բաց ժողովներում, արհմիութենական ժողովներում և այլն:

2. Փաստերի 2-րդ խումբը վերաբերում է վերջին տարիներում ստեղծված նոր ձևերին: Յեա ուղղակի կիվեմ այդ նոր ձևերը: Համաքարություններում ստեղծված են ընտրովի արհմիություններ. ստեղծված են գործարանային կուսակցական կոմիտե և գործարանային վերահսկիչ հանձնաժողով. դրանք իրենց վրա չեն վերցրել ղեկավարություն մի շարք ֆունկցիաներ, վորոնք առաջ ռայոնական կոմիտեում էին կենտրոնացված: Ստեղծված են ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովներ, վորոնք շատ հաջող կերպով լուծել են այնպիսի խոշոր հարցեր, ինչպես խոտանքի, պարապուրդի հարցերը: Այդ հանձնաժողովի աշխատանքի արդյունքն է չեղել 221 առաջարկ, վորոնցից 124-ն իրագործվել են: Թիթեղի բաժնի դիվիլի պարապուրդը պակասել է հինգ անգամ: Կազմակերպվել և

աշխատում է ավագածոդովր (старостат), վոր լադկացած է խորհրդի անդամներից և սեկյիանների անդամներից: Ավագածոդովը կազմված է 160 անդամից (միքանի տասնյակ մարդ ակտիվ աշխատողներ են) և իր վրա է վերցնում բանվորների հարուցած հարցերի լուծումը խորհրդային հիմնարկներում:

ԲԳՏ կազմակերպած «արշավին» «Մուրճ ու Մանգաղ» գործարանից մասնակցել և 101 մարդ, վորոնցից 55-ն անկուսակցականներ են չեղել: Ծավալվել է աշխատանքի աջն ձևը, վորը մինչև այժմ սաղմնային վիճակում էր, — ընտրությունների ժամանակ կարմիր անկուսներում կազմակերպվում են զրույցներ: Վերջին ժամանակներում (մի տարի) այդպիսի 518 զրույց է չեղել, մինչդեռ նախորդ տարում չեղել է ընդամենը 85:

Ծավալվել է բանվորական ակտիվության մի ուրիշ ձև — բանվորական բրիգադներ: Այդպիսի բանվորական բրիգադներից մեկը շեֆարկյալ վոլոստում (Մոսկվայի գավ.) տեսակավորել է 2200 փ. վարսակ, կազմակերպել է հողը միատեղ մշակող հինգ ընկերություն և կոմունալում, մի արտելում մի շարք մեքենագործական ընկերություններում ու տասնյակ չքավորական տնտեսություններում նորոգել է գյուղատնտեսական ինվենտարը:

Տեղական համագործառնային բերքի տիրաժը 2 և կես անգամ ավելացել է, և այժմ թերթը տպվում է 3600 որինակ: Նրա բանթղթակիցների թիվը չերկուսանգամ ավելացել է, 200-ից հասնելով 425 ի, վորոնց 50 0/0-ն անկուսակցականներ են: Համագործառնային թերթին կից կա նվաճումների բյուրո, վորը կազմա-

կերպվել է ընդամենը 4 ամիս առաջ և արդեն թերթի հարուցած հարցերի աթիվ 150 պատասխան և ստացել:

Բացի դրանից 4 համաքարություն ունեն իրենց պատի թերթերը, վորոնց ակտիվը 15—40 մարդուց է բաղկացած:

Անհամեմատ անել է կոմյեթիսիուքյան դեր: Կոմյեթիտականներն զգալի դեր են կատարել աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման գործում. նրանք կազմակերպել են պարապուրդի յեվ խոսանքի հաշվառման կամավոր խմբակ: Յերեք համաքարություններում արտադրական հանձնաժողովների նախագահները կոմյեթիտականներ են: Աշխատանքի ժամանակ մի շարք կոմյեթիտականներ պարգևատրվել են իրենց լավ առաջարկների համար: Խորհուրդների վերընտրության ժամանակ կոմյեթիտականներն ստեղծել են առաջադեմների հավաքման խմբակ:

Յեթե չերկու տարի առաջ կոմյեթիտական բջիջի բյուրոյի ընտրությունները մեծ մասամբ կատարվում էին լոբյաչն, քանի վոր բյուրոյի կազմը նախապես հենց ինքը՝ բյուրոն էր վորոշում, — ապա այժմ կոմյեթիտական բջիջի բյուրոյի ընտրության ժամանակ առաջարկվել է 50 մարդու թեկնածություն, բյուրոյի հաշվառության վերաբերյալ վիճարանություններին մասնակցել են 39 մարդ: Պերսոնալ քվեարկությունից հետո ընտրվել է 19 մարդ:

Գործի չե անցել թեթե հեծելագործի խումբը, վոր բաղկացած է 20 հոգուց:

Ամենից լավ կերպով, վորպես ամփոփում, կարելի է բոլոր այս նոր չերեույթները ձևակերպել հետևյալ մի քանի փաստերով: Գործալքումը վճռականա-

պես դատաւարութիւնս և հենց իւր, մատաւլի կողմից, ուստի և զգալի չափով նվազել է: Այսպէս՝ թիթեղ պատրաստող համքարութիւնում այժմ որակաւ մի- աջն մի դեպք է լինում, մինչդեռ առաջ գործալքման չորս դեպք էր տեղի ունենում: Յեթե աշխատավարձ ստանալու որերին, վորպէս կանոն, հինգ դազգլահներէից մեկը չէր աշխատում, ապա ապրիլի 6-ին առաջին անգամ այդ տեղի չունեցավ, և 337 բանվորից միայն մեկը գործից բացակայեց: Ինքնարժեքի իջեցումը ևս բավարար կերպով կատարվում է:

Գործարանում աշխատողներից 365 հոգի սովորում են բանֆակներում, հանրակրթական և տեխնիկական դասընթացներում, բարձր դպրոցներում և այլն. 900-ից ավելի մարդ պարապում են կուսակցական լուսավորութեան գծով կազմակերպված խմբակներում և դպրոցներում:

3. Յեվս միջանի որինակներ այն մասին, թե ովքեր են չեղել չերկու տարի առաջ մեր աշխատանքի կազմակերպումը. —

Կարոսկից — համքարութեան ըջիջի կազմաւորման վարիչը, չերկու տարի առաջ չեղել և անդամավճարներ գանձող:

Միխայիլով — ամենատակտիվ բանթղթակիցներից մեկը. մասնակցում է բոլոր արտադրական խորհրդակցութիւններին և մի շարք առաջարկութիւններ և մտքեր. չերկու տարի առաջ արտադրական աշխատանքներին վոչ մի մասնակցութիւն ցուց չի տվել:

Ժուկ — համքարութեան արտադրական խորհրդակցութեան նախագահը՝ չերկու տարի առաջ մի շարք աշխատանքներին և չեղել, վոչ մի աշխատութիւն ցուց չի տվել:

Չերնիշեվ — անկուսակցական բանվոր, համքարութեան արհմբոցութիւնի նախագահն է, չերկու տարի առաջ ժողովներում վոչ մի բան չէր արտասանում, և այլն և այլն:

Գործարանի վերջին կազմի 19 հոգուց 17-ը առաջին անգամ են ընտրվել, և 7 վճարովի աշխատողներից չորսը առաջին անգամ են աշխատում:

Յեթե պէտք է հասկանալ, թե ինչու այդպէս անսահման մեծ են մեր ուժերը՝ չնայած մեր առաջ կանգնած բոլոր դժվարութիւններին, յեթե պէտք է հասկանալ, թե ինչպէս ենք մենք հաղթահարում այդ դժվարութիւնները, վորոք վաղուց, շատ վաղուց տալով կլի- նելին վորեվե այլ կառավարութիւն չեվ վորեվե այլ հասարակարգ, ապա պէտք է ինկատի ունենալ այն փաստը, վոր այժմ ստորին շերտից դեպի մեզ են գալիս բանվորների նոր կազմեր, վորոք իրենց վրա լին վերցնում խորհրդային յերկրի շինարարութեան գործի ամբողջ դժվարութիւնն ու պատասխանատվութիւնը:

Յեվ, վերջապէս, վորպէսզի եւ ավելի պարզ լինի, թե վորքան իրավացի չեր լինին, չերը բանվոր դասակարգը համարում էր այն վճռական ուժերի աղբյուրը, վորոնք կարող են իրենց վրա վերցնել բոլորոք արտադրութեան հաղթահարման գործը, — չես կրեքեմ ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովի չերկու անգամների որագրի հետեւալ քաղվածքը. —

Քաղվածք ՀԿԿ անդամ Վ. Իվանովի որագրից. 1929 թ. հունվարի 8-ին: Յես հետևում եյի կադա- պարների վրա աշխատող բանվորների աշխատանքներին և ահա թե ինչ չերեան հանեցի.

Կազմաւորների ճեղքերը ցելիով անփութ կեր-

պով ծածկելու պատճառով ձուլվածքը կաղապարից դժվարութեամբ, զոռով և հանվում, վորից կաղապարը ժամանակից շուտ փշանում և բացի դրանից ցեխը կպչում և մետաղից, ձուլվածքը փշանում և և ավելանում և խոտանքը:

Առաջարկվում և վարպետներին հետևել վերոհիշյալ աշխատանքներին. լավ պողպատ ստանալու համար պետք և լավ կաղապարներ պատրաստել, առանց ճեղքվածքների, վորպեսզի ցեխը չկպչի. որինակ № 1065 շտամպի ձուլվածքին ցեխ և կպած չեղել, վորի պատճառով և Տեխնիկական կոմիտեն խոտանել և 5 տոնն ձուլվածք:

Քաղվածք ՀԱՄԿԿ անդամ Դուդիցկու որադրից.

№ 1 վառարանում հարոցի նշույթը խոնավ և չեղել, մետաղի ձուլվածքը թերի չե դուրս չեկել, վորից խոտանք և առաջացել. ձուլողները և վարպետները պետք և ուշադրութեամբ հետևեն ձուլման աշխատանքներին: 1929 թ. հունվարի 17-ին:

Մետաղը ձուլելու ժամանակ չեղ կարելի շտուպորը փակել, դրանից մետաղի կորուստ և առաջանում, և ձուլվածքն և թերի չե ցնում:—

Յես կարծում եմ, վոր մեզանից չուրաքանչյուրը, անկախ աչն բանից՝ հասկացավ գոռտ տեխնիկական այդ տերմինները, թե վոչ, կհամաձայնվի, վոր այդպես գրել կարող են միայն գործարանի տերերը, յերկրի տերեր:

Յերե մեր պետպարտի նկատմամբ այժմ բավա-

կան սուր կերպով դրված և զսման հարցը, յերե մենք հարկադրված եմք քննադատելու նայել մեր սեփական կոմունիստական կադրերը, ապա կեռոֆի մյուս քարում մենք, ծավալվող դասակարգային պայքարի պայմաններում, ամեն մի գործարանում, ամեն մի գյուղում ունենք բարձրացող, աշխատանքի ասպարեզ մեցող հազարավոր, ասանյակ հազարավոր յեվ հարյուր հազարավոր նոր մարդիկ: Մենք մեր հույսը նրանց վրա չենք դնում, ապագան նրանց հետ ենք կապում, վորովհետև հիշում ենք Լենինի խոսքերը.—անհրաժեշտ և բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու համար դիմել աչնտեղ, վորտեղ գտնվում և բանվոր դասակարգի դիկտատուրայի ուժերի իսկական, լուռն աղբյուրը:

Այս իմաստով դուք անկասկած կհաստատեք թեզիսների հիմնական միտքը, աչն ե՝ չծածկել, չկոծկել և վոչ մի արատ, վոչ մի թերութուն, մերկացնել բյուրոկրատիզմի աչն բոլոր խոցերն ու վերքերը, վորոնք գոյութուն ունեն, միաժամանակ մատնանշել, վոր մեզանում բարձրացել, ասպարեզ են չեկել նոր ուժեր, վորոնք պատրաստ են և ընդունակ պայքարելու բյուրոկրատիզմի դեմ: Յեվ չեթե մենք բարձրացնենք, աշխատանքի ասպարեզ քաշենք այդ նոր ուժերին, ինչպես ուսուցել և մեղ վլադիմիր Իլյիչը, ապա կարելի չե հաստատապես և վստահ ասել, վոր մենք հաջողութուն կունենանք նաև այս թշնամու դեմ, վորին հաղթին ավելի դժվար և, քան Դենիկինին. (ծափահարություներ):

ՅԵԶՐԱՓԱԿՄԱՆ ԽՈՍՔ

Ընկերներ, թույլ տվեք յերկար կանգ չառնել ընկ. Բիրմանի վրա. չես ստիպված եմ վորոշ չափով նրան իմ պաշտպանության տակ առնելու:

Այն իմաստով իմ պաշտպանության տակ առնելու, վոր մենք չենք քննել իմ զեկուցման մեջ ընկ. Բիրմանի աշխատանքի վորակի մասին վորեւե հարց դրված չի չեղել:

Ինչպես ե հարցը դրված չեղել կոնֆերենցիայում. հարցը վերաբերել ե նրան, թե արդյոք ընկ. Բիրմանը ճիշտ ե վարվել, չերբ բյուրոկրատիզմի հարցը կոնֆերենցիայում քննության առնելու նախորդակին թերթի միջոցով բացահայտ կերպով դիմել ե կոնֆերենցիային, հայտարարելով, թե ապարատի բարելավման հարցի մեխը, չեթե մեղմ արտահայտվենք՝ ԲԳՏ ե արհմիությունների կողմից կիրարկվող վերահսկողության կրճատումն ե. այս հարցը, ընկ. Բիրմանի վարմունքի հարցը, սկզբունքային մեծ կարևորութուն ունեցող հարց ե:

Յես այդ հարցը միայն սկզբունքորեն ել դրել եմ ե կարծում եմ՝ միանգամայն ճիշտ եմ վարվել:

Այստեղ մենք ընկ. Բիրմանի, ինչպես նաև ամեն մի տնտեսավարի հետ, կարող ենք վորոշ չափով համաձայնվել: Ճիշտ ե, վերահսկողութունը շատ ե, այդ վերահսկողութունը հաճախ վատ ձևով ե կատարվում,

մենք աշխատում ենք կրճատել այդ վերահսկողութունը ե արդեն վորոշ արդյունքների հասել ենք: Այժմ, անկասկած, վերահսկողութունը պակասել ե, ե ինքը ընկ. Բիրմանը չի կարող ժխտել, վոր այս տարի նրա աշխատանքն անցյալ տարվա համեմատությամբ չերկու անգամ քիչ են վերստուգել:

Նրա ե վոչ մի գործարանում այնպիսի ստուգութուն չի կատարվել, վորը մեկ ամսից չերկար տևեր:

Այս տեսակետից մենք ընկ. Բիրմանին պաշտպանում ենք, ե մեզնից ամեն մեկն ել նրա հետ համամիտ ե, վոր պետք ե կրճատել հետազոտութունը: Յեմ չես կարծում եմ, վոր ընկ. Բիրմանը մեզ բոլորիս, նաև ինձ համակեց իր ձառի անկեղծությամբ: Գուցե սկզբունքով նա հարցը ճիշտ չեր դնում, սակայն չերբ նա կոնկրետ գեպքերի մասին խոսեց, չերբ նա պատմեց, թե ինչու ե վորքան շատ են տառապում տնտեսավարները (նրա ասելով),—նա դրանով մեր բոլորի վրա ազդեց: Այդ չերեւութի մասին մտածել պետք ե. այդ մի գործնական հարց ե, վորը պետք ե քննել: Այսոր մենք այդ հարցը կոնֆերենցիայում չենք քննի, ինչպես նաև չենք կարող քննության առնել ԲԳՏ աշխատանքի վերաբերյալ հարցը: Մենք վոչ թե ԲԳՏ աշխատանքի հարցն ենք քննում, այլ մենք զեկուցում ենք այն մասին, թե բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի ասպարիզում ինչ աշխատանք ե կատարել ե կատարելու չե կուսակցութունը: Իմ շեկիս ժամ տեղ զեկուցման ընթացքում չես ընդամենը մի քանի անգամ հիշեցի «ԲԳՏ» բառը, վորի համար ԲԳՏ-ականները նույնիսկ նեղացան ինձնից:

Ընկ. Բիրմանի սխալն այն եր, վոր նա հարցը

փոխադրեց յերկու գերասեսչութիւններն փոխադարձ վե-
նեցի հողի վրա: Իմ կարծիքով բոլորովին իզուր տեղը
նրան պատասխանողները հարցին այլ բնույթ տվին և
սկսեցին խոսել այն մասին, թե նա լավ ե աշխատում
կամ վատ, և կամ ինչ սխալներ ե կատարում: Մենք
այդ ձևով և այդ հողի վրա չենք դնում վեճը: Ան-
կասկած, մենք պետք ե ասենք, վոր «Յուզոստալի»
աշխատանքը լավանում ե, պարծենալ պետք չե, ինչ-
պես նաև մենք բոլորս չպետք ե պարծենանք մեր հա-
ջողութիւններով ու նրանով, թե բարեկամումն արագ
տեմպով ե ընթանում: Անշուշտ, վորոշ բարեկամումն կա:

Ընկ. Բիրմանի հիմնական սխալն այն ե, վոր
նա սխալ կերպով պնդում ե, թե մեր կառավարման
գլխավոր դժբախտութիւնը վերահսկողութեան և կա-
տարման ստուգութեան շատութիւնն ե. այդ սխալը
նա ամբողջովին հաստատեց ու կրկնեց իր չելուծով,
սկսելով իր ճառը նրանով, թե իբր չես ճիշտ կերպով
չեմ հաղորդել նրա հոգվածի ելութիւնը, նա այնուհե-
տե ամբողջ 30 րոպե խոսեց վերահսկողութեան շատու-
թեան մասին:

Սրանով ել, ընկերներ, թույլ տվեք վերջացնել
ընկ. Բիրմանի միանգամայն արդարացի պաշտպանու-
թիւնը, վորպեսզի անցնենք մյուս հարցերին (Ծիծաղ):

Մի քանի տնտեսավարների մտքով այսպիսի ա-
ռաջարկ ե անցնում. դուք թույլ տվեք մեզ դաշն կըն-
քել վերահսկողութեան հետ, դաշն կնքել նրանց հետ,
վորոնք գալիս են մեր աշխատանքն ստուգելու: Իս-
կապես, կարծես՝ վատ առաջարկութիւնն չե, մենք բո-
լորս մի կուսակցութեան անդամներ ենք, մենք բոլորս
մի կենտկոմի և կվճ անդամներ ենք, ինչու մենք մի

այդպիսի դաշինք չկնքենք վերստուգութեան մոմեն-
տին: Սակայն հազիվ թե կուսակցութիւնը թույլ տա
այդպիսի դաշինք կնքել, և չես կարծում եմ, վոր կու-
սակցութիւնն այդպիսի դաշինքի չի համաձայնվի և
չի չի կարող համաձայնվել, վորովհետեւ, չեթե ստու-
գողն ստուգութեան չենթակա անձանց հետ դաշն կըն-
քի, ապա այդ դաշինքը կլինի սխալները ծածկելու մի
համաձայնութիւն:

Քանի դեռ մենք չունենք մեր մասնագետները,
քանի դեռ մեզ ամեն քայլափոխում խաբում են, քանի
դեռ հսկողութիւնը մասսայական հսկողութեան կազ-
մակերպութիւնն ե, խոշոր մասսաների հսկողութեան
կազմակերպութիւնն ե, ներեցեք, խնդրեմ, մենք չենք
կարող թույլ տալ, վորպեսզի կնքվի մի նոր առանձ-
նահատուկ բլոկ վերստուգողի և վերստուգվողի միջեւ,
քանի վոր մի այդպիսի բլոկ կնքվելու արդիւնքն այն
կլինի, վոր ամբողջ վերահսկողութիւնը կվերացվի,
կոչնչանա:

Ձայն.— Պետք ե միմյանց ոգնել:

Յակովլեւի.— Ընկերներ, յեթե ժամանակավոր բանվո-
րական վերահսկիչ հանձնաժողովը կամ բանվորա- գյու-
ղացիական տեսչութեան մարմինը, կամ թեթե հեծե-
լագորը, կամ արհմիութեան մարմինը մերկացնում, չե-
րեան են հանում թերութիւնները և բացահայտ կեր-
պով այդ մասին հայտնում են բանվորական մասսա-
ներին,— ապա այդ ամենալավ ոգնութիւնն ե. Իսկ նրանք
ուրիշ տեսակ ոգնութիւնն են ուզում, այսինքն՝ ամեն
ինչ հարթել, կա մի լավ բառ՝ համաձայնեցնել: Այդ
ամենադժուրին միջոցն ե, ամեն բան կարելի չե համա-
ձայնեցնել, ամեն ինչ կարելի չե կոծկել, բոլոր սուր

անկյունները կարելի չե կոկել, վոչ վոֆի չվեսացնել, վո-
չինչ յեմ վոչ վոֆի չանհանգստացնել. սակայն այդ դեպ-
քում վերահսկողություն ել չի լինի, չի լինի նայել բուրբուկ-
րատիզմի դեմ մղվող պայքար:

Մի դիտողությունն էս: Մի քանի ընկերներ վի-
րավորվում են, սակայն վիրավորվելու հիմք չկա. չե՞
վոր այստեղ վորեւե մեկի հասցեյին անձնական բնույթ-
ի մեղադրանք չի չեղել. մենք առիթ ունեցանք այս-
տեղ բերելու բանդերոյի հարցը, վորը մենք կապե-
ցինք նույնիսկ Ժողկոմխորհի հետ, նույնիսկ Համա-
ռուսական կենտրոնականի հետ: Հասկանալի չե, վոր
այդ հարցը կոնֆերենցիայում լուսարանվեց վոչ այն
պատճառով, վոր մենք վորեւե կերպ կուզեցինք ընկ.
Բրյուսանովին վշտացնել, այլ միայն այն նպատակով,
վոր այդ որինակից պարզ չերեւում ե, թե դեռ վորքան
շատ բան կա մեր ապարատում հնից, և վորքան ավել
ե այդ հնի դիմադրությունը, ինչպես հինը մեր ապա-
րատում կաշկանդում ե նորը, կենդանին: Ծիշտ նույն
ձևով ել չի կարելի անձնական նկատառումներով բա-
ցատրել մաքսատան աշխատանքից որինակ բերելը:

Իդեպ, նույն գերմանական մասնագետը, վորի
մասին այստեղ խոսք չեղավ, իմ այն հարցին, թե ինչ
կարծիք ունի նա մեր կոմունիստ-դեկավարների մա-
սին, պատասխանեց. «Նրանք վատ դեկավարներ չեն,
սակայն հաճախ նրանց աչքերը փակ են լինում, նրանք
չերեմն հարց չեն տալիս «ինչու», մինչդեռ այդ հար-
ցը պիտք ե տալ»: Ինձ թվում ե, վոր այստեղ մի
կողմնակի, ոտար մարդ շատ հաջող և բնորոշ կերպով
նկատել ե այն, ինչ վոր ասված ե մեր թեզիսներում:
Դուք կհարցնեք՝ ինչու: Վորովհետև պետք ե աչքերը

բաց պահել, ահա թե ինչի մասին ե խոսքը, իսկ ինչ-
պես են մեղանում աչքերը փակում: Մեծ դժբախտու-
թյունը հաճախ մեր այն սովորությունն ե, չերը մեր
առորյա կյանքում շարունակ նկատվող չերեւելթը մեզ
բնական ե թվում այնպես, ինչպես չերեւմն մեզ բնա-
կան ե թվում գործարանի բակում գոյացած, չմաքըը-
ված աղբակույտը. այդ աղբակույտի վրայից հարյու-
րավոր մարդիկ են անցնում, վոչ վոք չի նկատում,
տարիներով աղբակույտը մնում ե իր տեղում, վորով-
հետև այդ կույտին արդեն ընտելացել են մեր գիտակ-
ցությունն ու վտարերը: Յես կարծում եմ, վոր դուք
ինքներդ կարող եք հարյուրավոր այսպիսի որինակ-
ներ բերել: Յեմ այդպես մեքն անցնում եմք մեր ապա-
րատում գոյացած աղբակույտի մոտից, վտրվնեցել այդ
կույտը անցյալ ասանամյակների ժառանգությունն ե, այդ
չի ծակում մեր աչքը, մենք դրան սովորել ենք. մինչ-
դեռ իսկապես այդ հակասում ե մեր սոցիալիստական
տնտեսությունը պահանջներին:

Ուստի ե չպետք ե նեղանալ, չպետք ե վիրավոր-
վել, այլ ավելի լավ ե այնպես վարվել, ինչպես ընկ.
Միրոնովը: Ընկ. Միրոնովը, — դուք ել կհամաձայնեք,
շատ լավ ձևով մոտեցավ շոշափած հարցին. նա չեմ
կարող եր նեղանալ, սակայն նեղանալու փոխարեն
նա գործնականորեն ասաց, թե ինչ պետք ե անել,
վորպեսզի մենք ես կարողանանք մեր մարդատար շո-
գեկառքերն այնպես ոգտագործել, ինչպես ճափոնացիք
են ոգտագործում: Յեթե ոգտագործման ամերիկյան
ձևերը գերադանցում են ճափոնականից, ապա չեկեք,
վորպես որինակ վերցնենք ամերիկյանը: Այստեղ ար-
դեն մենք միշտ կարող ենք համաձայնություն գալ:

Բանն այն է, վոր մենք որինակները չպեսք է վերցնենք ռուսական նախանշափոխական պրակտիկայից, վորից պեսք է առաջ անցնել, այլ պեսք է վերցնենք այլ կարգի յեվ այլ մասշտաբի որինակներ:

Յեվ այստեղ դարձյալ առաջ է գալիս նույն խոշորագույն հարցը, մեր արդյունաբերությունը կառավարելու հարցը: Յեա կուզեյի այստեղ կարդալ մեր տրեստներից մեկի նախագահ ընկ. Նեխարոշևի նամակը, վորը շատ լավ կերպով դնում է այն հարցը, թե այժմ մեր արտադրության կառավարման սխտեմում ինչն է ամենակարևորը: Ահա թե ինչ է գրում ընկ. Նեխարոշևը. — «Ժամանակի ընթացքում, հետզհետե ձեռնարկությունների արտադրական - տեխնիկական գործունեությունը կանոնավորվում էր. այդ ժամանակամիջոցում տրեստի ձեռնարկություններում ստեղծվել էր փորձված ադմինիստրատորների և արտադրության տեխնիկական ղեկավարների կադր: Նյութերի հալթայթումը ևս ձեռնարկություններում անցյալի համեմատությամբ բավական լավացել է, այնպես վոր որչեղտիվորեն այլևս բոլորովին ավելորդ էր դառնում ձեռնարկությունների աշխատանքի ամենորոշ արտագրական-տեխնիկական ղեկավարությունը, վոր մինչ այդ կատարում էր կենտրոնը: Ուստի սրանից չերկուտարի առաջ տրեստն սկսեց կամաց-կամաց իր ձեռնարկությունները փոխանցել տնտեսավարական հաշվի, ընթացիկ ոպերատիվ տեխնիկական-արտադրական ամբողջ գործունեությունը լիովին վերապահելով նրանց: Տրեստը գործարանների հետ պատվեր-կարգագիր է կնքում վորոշյալ քանակությամբ և սահմանված գներով արտադրանք հալթայթելու համար. այդ

պատվեր-կարգագրերի մեջ մատնանշվում է, թե վոր գործարանն ինչ և ինչ քանակությամբ պետք է արտադրի, ում և ում պետք է ուղարկի իր արտադրանքը հետագա վերամշակության համար, ուստի կիսաֆաբրիկատների հալթայթման հարցը գործարաններն իրենք են փոխադարձաբար լուծում միմյանց միջև, առանց տրեստի վարչության միջամտության: Բացի դրանից, պատվեր-կարգագրերով մանրամասն նախատեսված է ինուս գործարաններին նյութեր հալթայթելու և ֆինանսավորելու պլանն ու կարգը:

Տրեստը ձեռնարկությունների ներքին տնտեսական գործունեությունը միջամտում է միայն այն դեպքերում, չերք ձեռնարկությունը շեղվում է պատվեր-կարգագրերով սահմանված պայմաններից: Գործարանների տեսուչներին իրավունք է վերապահված ինքնուրույն կերպով ոգնականներ, տեխնիկական ղեկավարներ, վարպետներ և հաշվապահներ վերցնել. նրանք ինքնուրույն կերպով վարում են հալթայթման մեծ մասը, շինարարական պայմանագրեր են կնքում և այլն, գործելով վարչության տված փոխանորդագրերի հիման վրա: Մի խոսքով — տրեստի ձեռնարկություններն իրենց ներքին գործունեության շրջանակում ինքնուրույն տնտեսական որդանիզմի չեն վերածված և իրենց գործունեությունը, իրենց աշխատանքը ծավալում են վարչության կողմից հաստատված արդյունաբերական-ֆինանսական պլանի համաձայն:

Ձեռնարկությունների կառավարման այդ կազմակերպչական ձևը պետք է իր հաստատ արտահատությունը գտնի նաև տրեստի ապարատի կառույց-

վածքի մեջ: Այժմ տրեստի վարչությունը գլխավորապես պետք է զբաղվի վոչ թե գործարանների աշխատանքի արտադրական-տեխնիկական ղեկավարությամբ, այդ ամենորյա մասնը հարցերով, վորը պետք է լիովին վերապահել հենց իրենց գործարաններին, այլ տրեստի վարչությունը պետք է զբաղվի պլանային-տեխնիկական, կամ, կոնկրետ կերպով ասած, պլանային-ռացիոնալիզատորական աշխատանքով, Բացի վոր մոմենտի պահանջն այժմ այն է, վոր կատարելագործենք ձեռնարկությունների աշխատանքը, աշակեցենք նրանց՝ արտադրությունը պլանային հիմքերի վրա դնելու և գիտական հիմունքներով տեխնիկական ու կազմակերպչորեն ռացիոնալացման լեքարկելու ասպարիզում, վորովհետև հենց այս ճանապարհներով միայն հնարավոր է ինքնարժեքի իջեցումը:

Այդ պատճառով էլ անհրաժեշտություն առաջ չեկավ վերացնելու արտադրական-տեխնիկական բաժինը, վորպես ձեռնարկությունը ղեկավարելու հնացած ձև, և նրա տեղ կազմակերպվեց պլանային-ռացիոնալիզատորական բաժին: Ստեղծված նոր կացությունը համառ կերպով պահանջում էր հրաժարվել գործարանային ղեկավարության հնացած ոպերատիվ մեթոդներից և անցնել կառավարման նոր ձևերի, վորը և իրագործվեց տրեստի ապարատի վերոհիշյալ վերականգնմամբ:

Ղեկավարության ասպարիզում մատնանշված խնդիրներն իրագործելու նպատակով տրեստը Սերպուխովոյում կազմակերպել է կենտրոնական լաբորատորիա, վորը գտնվում է պլանային-ռացիոնալիզատորական բաժնի ղեկավարության տակ և գործարան-

ների ու բաժնի հանձնարարությունները վորոնում է ձեռնարկության տեխնիկական ու տեխնոլոգիական աշխատանքի լավագույն ձևեր, վորոշում, մշակում է արտադրության սպասարկության ավելի լավ չեղանակներ և այլն:

Պլանային-ռացիոնալիզատորական բաժինը կազմակերպել է ճարտ.-տեխնիկական աշխատակիցների համար ինֆորմացիա և նրանց տեղեկություններ և հաղորդում լաբորատորիայի աշխատանքների արդյունքների, տեխնիկայի բոլոր նորությունների մասին. այս նպատակով հրատարակվում է հատուկ բյուլլետեններ թիկ և ճարտ.-տեխն. աշխատակիցներից յուրաքանչյուրին ուղարկվում են համապատասխան գրքեր ու ժուրնալներ, ընդգծելով մասնագիտական հոգվածները: Կենտրոնական լաբորատորիայի միջոցով կատարվում է ձեռնարկությունների փորձի փոխանակություն, կիրարկվում են միութենական բամբակեղենի արդյունաբերության մեջ կատարված ոգտակար գյուտերը և արտասահմանյան տեխնիկան»:

Դուք ինձ ներեցեք, ընկերներ, վոր այսքան չերկար ընթերցումով ձեզ զբաղեցրի. սակայն այս նամակը խորհրդածության առիթ է տալիս. այստեղ մի տրեստի առթիվ հարուցվում է այն խոշորագույն հարցը, թե պետք է փոխել տրեստների կառուցվածքը, թե պետք է առաջին պլանի վրա դնել տեխնիկական ղեկավարությունը: Սակայն այդ նշանակում է, վոր մարդիկ էլ պե՛տք է իրենց վերականգնեն. մեր տրեստների ղեկավարները, վորոնք չերեկ ձեռնարկությունները ղեկավարելով, նրանց պլանները հաստատելով, նրանց նյութեր հալթայթելով ու ֆինանսավո-

րելով եյին զբաղված, պետք է այսուհետև դառնան այդ ձեռնարկութունների տեխնիկական ղեկավարներ: Միանգամայն հասկանալի չե, վոր մարդիկ տեխնիկական ղեկավարներ չեն ծնվում, տեխնիկական ղեկավարներ դառնալու համար պետք է դեռ սովորել, վարժվել. ինչպէս մենք կարող ենք տեխնիկական ղեկավարներ դառնալ, լեթե մենք բնականից այդ չենք ստացել, անցյալը վոչ վոքի հնարավորութունն չի տվել այդպիսի աշխատանք կատարելու: Յեթե թողնենք այն կարծիքը, թե ամեն ինչ լավ է ու կարգին, միայն ԲԳՏ կամ Համկոմկուսն են խանգարում, ապա պետք է հասկանալ, վոր մեզ անհրաժեշտ է սովորել, սովորել և ամեն ինչ սկզբից սովորել:

Այստեղ վատ չեք լինի հիշել Վլադիմիր Իլյիչին մի կարծիքը, վոր վերաբերում է ապարատին. նա հարցը շատ լայն կերպով է դրել և նրա մատնանշումը շատ հարմար է ու բնորոշ զարգացման այն շրջանի համար, վորի մեջ մենք արդեն գտնվում ենք, հարմար է մեր ապարատի վերակառուցման այս շրջանին. նա ասել է. «Պետք է մեր ամբողջ ուժերը գործ դնենք, վորպեսզի մեր նպատակին հասնենք, վորպեսզի ապարատը լինթարկենք, ստորադրենք քաղաքականութեան: Գաղաքականութունը դասակարգերի հարաբերութունն է,—այդ է վճռում հանրապետութեան բախտը: Ապարատը, վորպես մի ռժանդակ միջոց, վորքան ամուր է ու հաստատուն, այնքան ավելի լավ է և պետքական մանյովր անելու համար. իսկ լեթե նա հնարավորութունն չունի այդ կատարելու, ապա նա բանի պետք չե» (Կուսակցութեան X համագումարը, «Բնահարկ», հատ. XVIII, 1 մ.): Այժմ

Բաղաճականության մեջ հիմնական հարցը կուլակին, նեպմանին հակահարված տալու, նրան դիմադրելու հարցն է. հիմնականն այն է, վորպեսզի բանվոր դասակարգը տնտեսութեան վերակառուցման այդ պրոցեսն իր ձեռքն առնի: Այդ քաղաքական կենտրոնական հարցն է, այդ՝ բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի կենսունակամ հարցն է, այդ ապարատը քաղաքականութեան խնդիրներին հարմարեցնելու, այդ խնդիրներին ստորադրելու հարցն է: Այդ իսկ պատճառով ել թեզիսներում առաջարկված է կազմակերպական այն սխեման, վորը մեզ հնարավորութունն կտա ապարատը քաղաքականութեանը լինթարկելու, այդ ապարատի միջոցով ավելի լավ լինանակով լուծելու մեր առաջ կանգնած խնդիրները:

Դուք, հավանականաբար, նկատել եք, վոր թեզիսներում առանձին բաժին է հատկացված հենց կուսակցութեան մեջ լեղած բյուրոկրատիզմի տարրերի դեմ պայքարելու հարցին: Ինչո՞ւ: Վորովհետեւ կուսակցութունը—այդ վորոշող, ղեկավարող ողակն է, վորովհետեւ բյուրոկրատիզմն այստեղ ամենից ավելի վտանգավոր է, վորովհետեւ մենք այստեղ չենք կարող հանդուրժողաբար վերաբերվել բյուրոկրատիզմի թեկուզ այն տարրերին, վորոնց կողքից մենք կարող ենք աննկատելի կերպով անցնել վորեւէ այլ խորհրդային ապարատում: Կուսակցութեան մեջ նկատվող բյուրոկրատիզմի տարրերի դեմ պայքարելու միջոցներից՝ մեկն էլ վճարովի կուսակցական ապարատի կըրճատումն է. (ի միջի այլոց, չի կարելի չարձանագրել, վոր ապարատի կըրճատման հարցում կուսակցութունն այժմ բոլոր խորհրդային հիմնարկներից առաջ է

ընկել. 20⁰/%-ային կրնասումը լիովին իրագործված է միայն կուսակցական ապարատում: Այս հանգամանքը, ի միջի ալլոց, մենք պետք է յերբեք չմոռանանք, այս հանգամանքը պետք է լավ հիշեն այն բոլոր խորհրդալիւն և ալլ մարմինները, վորոնք ալլ կրճատումը միւնչև ալլ մաշտաւում են կոծկել, չկատարել զանազան պատրվակներով):

Այս պրոցեսը պետք է ուժեղացնի բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարը, պետք է խթան հանդիսանա այդ պայքարը նոր թափով ու չեռանդով մղելու, ինչպես այդ պահանջում են վերակառուցման շրջանի խնդիրները:

Այստեղ չպիտք ե մոռանալ, վոր այդ խնդիրները պահանջում են, վորպեսզի կուսակցութիւնը քննադատաբար վերաբերվի նաև արհմիութիւնների աշխատանքին: Գուցե, այստեղ ես միքանի ընկերներ վիրավորվում են, սակայն ի՞նչ արած՝ խոսքը տեղը գալիս պետք ե ասել: Արհմիութիւնները կոչված են վրձնական դեր խաղալու արդիւնաբերութիւն սոցիալիստական շինարարութիւն գործում, աշխատանքի արտադրողականութիւնն ու աշխատանքի կարգապահութիւնը բարձրացնելու գործում, բանվոր դասակարգի արտադրական նախաձեռնութիւնն ու սոցիալիստական մրցութիւնը կազմակերպելու գործում, ինչպես նաև պրոլետարիատի նոր շերտերի դասակարգային գաստիարակութիւն ասպարիզում: Նրանք պետք ե վճռականապես վերացնեն համընթացային պարփակվածութիւն ե տրեգիունչոնիզմի, ինչպես նաև մասսաների բուրժուադատական անուշադրութիւն վերաբերվելու, բանվոր դասակարգի շահերի պաշտպանութիւնն ու առօրյա պահանջներին անտարբեր վերաբերվելու բոլոր մնացորդները:

Այս հարցերը Հափազանց աուր կերպով են դրված: Արհմիության մարմինները պետք է հասկանան, վոր այս նոր շրջանում, կուլակին ու նեպոմանին հակահոր-ված տալու այս շրջանում, չերբ մենք պետք է ար-դյունաբերության ու գյուղատնտեսության տեխնիկա-

կան վերականգնումը ղեկավարող դասակարգի գերում լինենք,— արհմիություններում նկատվող բյուրոկրատիզմի տարրերը անհանդուրժելի յեն դառնում, կրկնակի, յեռակի, տասնապատիկ չափով ավելի անհանդուրժելի, քան միջուկի տարի առաջ: Ուստի, այս պատճառով ել յեթե մենք թեզիսներում շեշտել ենք կուսակցության մեջ նկատվող բյուրոկրատական տարրերի դեմ պայքարելու հարցերը, ապա արհմիութենական աշխատավորներից և վոչ մեկը ամենևին չպետք է վերավորվի, յեթե կուսակցությունը մատնանշում է, վոր արհմիությունների ներսում բավական զգալի չափով բյուրոկրատիզմի տարրեր կան: Յես իմ ղեկուցման մեջ տասցի, և այստեղ այլևս վոչինչ չի մնում ավելացնելու,— վոր մենք կարող ենք և պետք է բանվոր դասակարգի մասսայական կազմակերպությունները նոր ուժով վոտքի հանենք բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու համար: Այն յելույթը, վորին մենք այստեղ ակնատես յեղանք,— տվերցի ընկերոջ յելույթը, ամենալավ կերպով ցույց է տալիս, թե ինչ ձևեր է ընդունում մեզանում ինքնաքննադատությունը, ինչպես է ծավալվում այն: Ինչ են բանվորական բրիգադները և սոցիալիստական մրցությունը: Այդ ինքնաքննադատության ձևերից մեկն է:

Դեռ վաղ է հաշվել նրանց տված ոգուտը: Սակայն միանգամայն պարզ է, վոր բանվորական բրիգադները գլուղում քաղաքական գործոններ են հանդիսանում, նրանք մի շարք շրջաններում այն կշռաքարն են հանդիսացել, վորը դասակարգային ծավալվող պայքարի կշռքի նժարը թեքել է չքավորի ու միջակի կողմը: Մի շարք ղեկավարում նրանք այն տ-

ռանցքն են հանդիսացել, վորի շուրջն է համախմբվել կուլակի դեմ պայքարող գլուղի չքավորական մասսան:

Բանվորական նախաձեռնությունայն ձևերի մեջ մենք տեսնում ենք ինքնաքննադատության զարգացման ամենախոշոր պտուղներից մեկը:

Աջերը սիրում են պարծենալ իրենց «ռադիկալիզմով»: Երբեմն կծու բառեր են թոցնում բերաններից այն մասին, թե իբր մեր ինքնաքննադատությունը մանր, անարժեք ինքնաքննադատություն է, և այլն: Սակայն, յերբ ինքնաքննադատության կարգով հարյուր հազարավոր բանվորներ սոցիալիստական մրցության են դուրս գալիս, մի՞թե այդ դատարկ, մանր ինքնաքննադատություն է, մի՞թե այդ նշանակում է, վոր ինքնաքննադատությունը մանր-մունր հարցերի շուրջն է կատարվում. կամ գուցե կասեք, թե այդ ինքնաքննադատությունն է. ե, բարեկամներ, մի տեսեք գլուղներն ուղարկվող բանվորական բրիգադները, մի տեսեք սոցիալիստական մրցությունը, ահա այդպես են բանվորները քննադատում իրենց պետական ապարատը, քննադատում են իրենք իրենց, և ինչպես այդ մասին ասել է Մարքսը, դրանով նրանք վոչ միայն ուղղում, կանոնավորում են պետական մեքենան, այլ նաև բարձրացնում են աշխատանքի արտադրողականությունը և ամրացնում են մերձեցումը գլուղի հիմնական մասսայի հետ: Ինքնաքննադատության այն ձևը, վոր սոցիալիստական մրցության ձև է ընդունել, ամենակարևոր ձևերից, այն ձևերից մեկն է, վորը իսկապես պետք է պաշտպանվի ու խրախուսվի ամբողջ կուսակցության կողմից: Յերկրի առաջ կանգնած տնտեսական, քաղաքական և կուլտուրական խնդիրների լու-

ծումը պահանջում է, վորպեսզի միլիոնավոր աշխատավորներ անմիջական ու գիտակցական մասնակցություն ունենան այդ հարցերի լուծման մեջ. անհրաժեշտ է, վորպեսզի հետզհետե ավելի մեծ չափերով կիրարկենք, փորձենք և խրախուսենք բանվորական նախաձեռնություն և ինքնագործունեություն ամենաբազմազան ձևերը (բանվորական ցախաձեռնության արդյունք սոցիալիստական մեղմությունը ծավալել քե շինարարության ու արտադրության բարելավման ու ինքնաբերական իջեցման և թե կառավարման սխառեմի բարելավման ու պարզեցման ասպարիզում—բանվորական բերդադներին առաքում, կոնկուրսներ, բանվորական գյուտարարություն և այլն). պետք է լայն կերպով մամուլում լուսարանել ձեռք բերված հաջողությունները, վորպեսզի ամբողջ չերկիրը իմանա լավագույն մարմինների, սոցիալիզմի գործին ամենից ավելի լավ նվիրված, ամենից ավելի բնդունակ ու բարեխիղճ աշխատավորների գործի, նրանց կատարած աշխատանքի մասին, պետք է պարզեցվաճել այն բոլոր արժեքավոր առաջարկները, վորոնց կիրարկությունը կնպաստի արտադրության ինքնաբերական իջեցմանը յեվ ապարաճի պարզեցմանն ու եժանացմանը:

Մենք կծավալենք և ել ավելի կծավալենք մասսաներին ինքնաքննադատությունը, մենք քննադատում ենք մեր սեփական պետության ապարատը: Ով բալլշերիկ չէ, նա չի կարող այդ հասկանալ: Ահա, որինակ, ինչ է գրում մենշևիկյան «Սոցիալիստիչեսկիչ Վեստնիկը» Մոսկվայի բանվորների կազմակերպված արշավի մասին, վորին նպատակն եր ստուգել Մոսկվայի հիմնարկների աշխատանքը:

«Բալլշևիկյան դիկտատուրայի տրամադրությամբ տակ նրա գոյություն 12-րդ տարում ուրիշ վոչ մի միջոց ալկա չգտնվեց պետական ապարատը կանոնավորելու համար, բացի այն «արշավից», վոր կազմակերպվեց կինոմատոգրաֆիական տրյուկների բոլոր կանոնների համաձայն: «Պետական մասշտաբով» դրված այդ «մարտանկարը» (բոյկիկ) ամենից ավելի պերճախոս կերպով է վկայում, թե ինչպես է կառուցված խորհրդային պետությունը, և թե ինչպես ամենահզոր դիկտատուրան անզոր է կռվելու իր իսկ սնուցած և իրեն խեղդող բյուրոկրատական հիդրայի դեմ» («Սոցիալիստիչեսկիչ Վեստնիկ» № 6, (196, 1929 թ. մարտի 22-ին):

Նրանք ասում են. դուք արշավներով եք կանոնավորում ձեր սեփական ապարատը, նշանակում է—դուք կործանվում եք: Այդ մենշևիկների հոգեբանությունն է: Ուստի մենք ել այդ առթիվ կարող ենք միայն մի բան ասել. մենք հասկանում ենք, վոր մեր ապարատն անցյալից է մեզ ժառանգություն մնացել, և նրա մեջ բյուրոկրատական անցյալի հսկայական մնացորդներ կան. մենք պետք է այդ ապարատը վերակառուցենք: Յեթե, ինչպես ասել է Լենինը, մենք արականացենք, կկործանվենք, ապա առանց այդ ապարատի բարելավման, ինչպես դարձյալ Լենինն ասել է,—մենք վոչ մի դեպքում չենք կարող հասնել սոցիալիզմին իսկական հաղթանակին, ուստի և մենք, տարբերվելով մենշևիկներից, մեր սեփական ապարատի բյուրոկրատական տարրերի դեմ ենք հանում բանվորներին: Այդ քիչ է, մենք բանվորներին վոսֆի լեցնում ևնում նայել մեր կուսակցության մեջ յեղած

բյուրոկրատական սարքերի դեմ, յեվ հենց այդ է մեր ուժը:

Այն, մենք մեր պրոլետարական գիկտատուրայի գոյութւան 12 տարում պետական ապարատի բարելավման ուրիշ միջոց չգիտենք, բացի հենց իրենց, բանվորների նախաձեռնութւունից, բացի նրանց մարտական ակտիվութւան ծավալումից, բացի նրանց ամենալայն չափերով դասակարգային պայքարին մասնակից դարձնելուց. մենք ուրիշ միջոց չգիտենք բացի մեր թշնամի դասակարգերին պատկանող տարրերին մեր պետական ապարատից բանվորների ձեռքով վճռելուց և մենք վճռում ենք «արշավի», դաժան միջոցով կամ ուրիշ վորակե այլ ձևով, վոր կթելադրի մասսայական նախաձեռնութւունը: Յեւ չեթե պրոլետարական գիկտատուրայի 12-րդ տարում մենշեիկները չեն հասկացել, թե մեր ուժն ել հենց այն է, վոր մենք պետական ապարատի բյուրոկրատական տարրերի դեմ, հենց մեր կուսակցութւան ներսում չեղած բյուրոկրատական տարրերի դեմ ենք հանում կուսակցական ու անկուսակցական լայն մասսաներին, ապա, ճիշտն ասած, մենք չենք մեղավորը, վոր պրոլետարական գիկտատուրայի 12-րդ տարում նրանք խորհրդային կարգի առանձնահատկութւունների մասին վռչինչ չեն հասկացել: Սաստա-վորին գերեզմանը կուղղի:

Այս առթիւ մնում է ասել հետեւալը և դրանով ել վերջացնել իմ խոսքը: Յես, ընկերներ, իմ գեկուցման մեջ քիչ կանգ առա այն հարցի վրա, թե աջերն ինչ տեսակետ ունեյին բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի մասին. չես մանրամասն կանգ առա այդ հարցի վրա այն պատճառով, վոր առանձին անհրա-

ժեշտութւուն չկա հատկապես քննելու աջերի տեսա-կետը այս հարցում, և չես կարծում եմ, վոր դուք կպաշտպանեք ինձ այս դեպքում: Ինչո՞ւ անհրաժեշտ չե է այդ հարցի վրա կանգ առնել. վորովհետեւ բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի միջոցով մեթոդը վերջ-իվերջո—ինդուստրացումն է: Ինդուստրացման չեն-թարկելով չերկրը, կոլեկտիվացման չենթարկելով գյուղատնտեսութւունը, հաղթահարելով մեր տնտեսա-կան հետամնացութւունը, բարձրացնելով բանվորների և չքավոր գյուղացիական մասսաների ակտիվութւունն ընդդէմ կուլակի, մենք իրոք նախադրյալներ ենք ստեղծում բյուրոկրատիզմը վերացնելու համար: Իսկ նա, ով դեմ է ինդուստրացման, ով դեմ է կոլեկտիվաց-ման, նա, ուզում է այդ քե վռչ' կողմնակից է բյուրոկրա-տիզմի արմատների հալածացման, նա կողմնակից է մանր-բուրժուական ջլատման յեվ մեր ցնցուկային մանրաց-ման հալածացման, նա կողմնակից է մեր յերկրի ցնցուկային ու սեխնիկական հետամնացութւն. ահա մեր տեսակետը: Ուստի այս հարցում մենք վիճաբանելու կարիք չունենք: Մենք միայն պետք է մի բան ասենք, ով դեմ է բյուրոկրատիզմին (իսկ բյուրոկրատիզմին դեմ են կուսակցութւան 99⁰/₀-ը, բյուրոկրատիզմին դեմ են բանվոր դասակարգի ամենալայն շերտերը), նա ան-խուսափելիորեն դեմ է նայել աջ քեման ամեն կարգի ներկայացուցիչներին, վորքան ել բողաւքեն նրանք իրենց տեսակետները. (Ծափահարութւուններ):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Յերես
ԶեկՈՒՅՈՒՄ	3
Կատարման ստուգությունը—աշխատանքի մեխն ե.	4
Միանձնյա պատասխանատվության և միանձնյա կարգադրության մասին	10
Շտեմպելող կոմունիստների մասին	24
Արդյոք վերահսկողության շատուխյուհն ե գլխավոր դժբախտությունը	34
Ո՞ւմ վտարել խորհրդային ապարատից	39
Առաջնաշման մասին	47
Ապարատի բարելավման խնդիրները մեզանում և կապիտալիստական յերկրներում	53
Կառավարման հին ձևերը դեռ ապրում են, նրանք մեզ անշարժության են մատնում	58
Ապարատի վերակառուցման գործնական հարցե	69
Մասսաներին հանենք բյուրոկրատիզմի դեմ	81
ՅեԶՐԱՓԱԿՄԱՆ ԽՈՍՔ	96

39.213

ИТОГИ и БЛИЖАЙШИЕ ЗАДАЧИ
БОРЬБЫ С БЮРОКРАТИЗМОМ

Доклад и заключительное слово
Я. А. Яковлева.

ИЗДАНИЕ 25 ЧОМ.